

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

sabittfikir

22

ARALIK 2012 // GÜNCEL EDEBİYAT
sabitfikir.com // sabittfikir.com
15.000 ADET BAŞLIĞI
FİYAT: 9,00 TL

2012'nin
öne çıkan
50 romanı,
bu sayıda!

BURCU ARMAN

YARATICI YAZARLIK, YAZAR YARATIR MI?

ISSN 2146-2127

9 772146 212005 >

*Sabit Fikir'e ulaşabileceğiniz
kitabevlerinden bazıları...*

Rüzgargülü Kitapkafe

Bülent Baratalı Cad. Cumhuriyet Meydanı
Urla AVM No: 40/Z13 Urla **İZMİR**
0 232 754 64 84
ruzgargulukitap@gmail.com

Kitapçı Tivoli

Altı Eylül Mah. Atalar Cad. No: 78
Merkez **BALIKESİR**
0 266 239 59 68
tivolikitap@hotmail.com

Sokak Kitapevi

Güvenevler Mah. 1913 Sok. No: v11/A
Çelik Apt. Altı Yenişehir **MERSİN**
0 530 372 22 46
yemansur@hotmail.com

FANİ SORULARA EBEDİ YANITLAR

Her gün yatağımızdan kalkalım, bize sunulan her ne tür bir hayat ise onu paşa paşa yaşayalım. Akşamları da, ertesi sabah tekrar kalkıp birebir aynı şeyleri yaşamak üzere aynı yatağa girelim. Bunun

ne gibi bir sakıncası var? Neden her daim, cevabını bilmenin pratikte hiçbir işimize yaramayacağı soruları sorup duruyoruz, rahatsız olma pahasına: Evren nedir, sonsuzluk var mıdır? İnsan ahlaklı yaşamak zorunda mıdır? Bir gün kovulacağımızı bildiğimiz bu dünyada bizi, her şeye rağmen, büyük bir inatla tutan o şey nedir? Ölüncü bizi neler bekler? Ölüncü bizi bekleyenlerin, yaşamda bekleyenlerden daha ürkütücü olduğu fikrine nasıl kapılırız? Din nedir, siyaset nedir, sosyal sınıflar ne demektir? Bazı insanlar neden soru sormakta, bazıları yaratmakta, bazıları da tüketmekte avuntu bulur? Bir gün hepimiz öleceksek eğer, sormasak, yaratmasak, tüketmesek ne olur? Yaratmak nasıl bir şeydir? Neden yaratmak istersin? Bir hissiyat mıdır, bir teknik midir? Hissiyatsız teknik, tekniksiz hissiyat neye benzer? Bu teknik, öğretilir mi? Yani, yazarlık öğretilir mi? Bir şeyin öğretilir olduğu dair mutlak bilgiye nasıl varırız?

Bu ay Burcu Arman'ın SabitFikir için hazırladığı kapak konusu sayesinde dünyanın sırrına eremeyecek ve yukarıda sıralanan ebedi soruların pek çoğunun yanıtını bulamayacaksınız. Ne ki, en azından, söz konusu 'yazarlığın öğrenilebilir bir iş olarak konumlanması' olunca, edebiyat dünyamız neden bu kadar dikbaşı ve küstah kesilir; yazarlığın öğrenilip öğrenilemeyeceği bilgisine nasıl ulaşırız, öğretilirse bu ancak nasıl olabilir gibi fani soruların yanıtlarına çok yakınsınız. 20 sayfa kadar. (Bu yanıtlar da elbet bir gün ve bir şekilde, en yukarıdaki sorulara bağlanacaktır.)

Elif Bereketli

elifbereketli@gmail.com

Sabit Fikir, Prefix ile toplam 1362 kitapçıda!

prefix

#TAP VE KÜLTÜR SEKTÖRÜ İÇ PORTALI

www.prefix.com.tr

sabitfikir

Yayın Türü: Aylık Yayın Sireli Yayın

Sayı: 22 - Aralık 2012

ISSN: 2148-2317

Baskı Adedi: 45.000

İntiyaz sahibi: Elektronik Bilgi İletişim Hizmetleri Reklamcılık ve Tic. A.Ş. adına
Dr. S. Mehmet İnhan

Genel Koordinatör ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Bora Ekmekçi

Genel Yayın Yürütmeni
Elif Bereketli

Editörler
Aykut Ertuğrul, Ceyhan Usanmaz

Editör Yardımcıları
Ceren Kavak, Doğan Doğan

Dizayn
İrem Ertuğrul

Bizi takip edin!

www.facebook.com/sabitfikir.com

www.twitter.com/SabitFikir

Ne düşündüğünüzü bilmek istiyorsanız,
editorsabitfikir.com'a yazın!

SabitFikir, İdefix'in yayınıdır.

Yönetim Yeri:

Elektronik Bilgi İletişim Hizmetleri Reklamcılık ve Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Nova Binası Plaza No: 4 Kat: 19 - 34360 ŞİŞLİ / İSTANBUL
Tel: +90 212 233 81 33 - Faks: +90 212 233 81 35

Görsel Konsept ve Kapak Tasarımı
Şerif Ali Ünal, Eren Erkalkan

Kapak Çizimi
Kaan Bağcı

Çizim
Myra

Tasarım Danışmanı
Rauf Kösemen

Koordinasyon
Damla Özlüer

Sayfa Düzenleme
Serhan Baykara

Baskı Öncesi Kontrol
Harun Yılmaz

Reklamlarınız için

Hande Saygılı

+90 212 233 31 22

hande.saygili@idefix.com

Operasyon Sorumlusu
Salih Gürzü

Basım Yeri

İnkilap Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Baskı Tesisi Çobançeşme M.

Sarıyol C. Altay Sk. No: 8/10 34496 Yenibosna - Beşiktaş / İstanbul

Matbaa Sertifikası No: 1064

Kurumsal abonelikler için
yıllık abonelik bedeli 84 TL'dir.

© Her hakkı saklıdır.

Bu dergide yer alan yazı, resim, fotoğraflar ve

ilustrasyonların elektronik ortamda da dahil olmak üzere çoğaltılması

Elektronik Bilgi İletişim Hizmetleri Reklamcılık ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin alınmaksızın kullanılamaz.

HABERLER 04

KEŞFET 09

Keşfetmeniz için Jehan Barbur öneriyor: Aı

DÜŞÜNCE ÖZGÜRLÜĞÜ BÜLTENİ 10

SORDUK 12

Birleşme mi, tekelleşme mi? Ceren Kavak

KELEBEK ETKİSİ 14

Bir başka yılı daha bitirdim, dedi Tannı Elif Tanrıyar

KARNE 16

EDEBİYATDISİ 18

Öldürmeyeceksin! Hasan Cömert

DÜNYADAN 20

Yirminci yüzyılın şemsiyesi: Joycegillerden Will Self Meet Tanrıydan

DOSYA 22

Yazıyazarlar: yaratıcı yazarlık nedir ve ne değildir? Burcu Arman

SOKAKTAN 28

Yazmasan çıldırarak mısın? Özgür Uçar

KARARSIZ OKUR 30

İçinizden yazar çıkar mı? Aysu Önen

FIKRİSABİT 32

Ahlar ağacıym, gibisi fazla

TELEVİZYON 34

Lale Devri çocuklarını bir Ayşe Cavdar

SAHANE BİR KİTAP 36

Hobbit'i beklerken bitmemiş öyküler Oylum Yılmaz

ELEŞTİRİ 38

Ve günler yürümeye başladı Aycahan Asım Saroğlu

50 ROMAN 40

2012'nin öne çıkan 50 romanını sizin için seçtik

ELEŞTİRİ 42

Biz yapmadık, savaş yaptık! Melisa Kesmez

ELEŞTİRİ 44

Vergilius'un ölümü, Ahmet Cemal'in zaferi Hayati Roman

ELEŞTİRİ 46

Yemek bizim ölümlülüğümüz Aysu Önen

ELEŞTİRİ 48

Kiremitçi'nin Gönül Meselesi Selcuk Uygur

ELEŞTİRİ 50

Fante plakalı Dan taksit küçük hikayeler

ELEŞTİRİ 52

Paramparça aşklar ve hikayeler Aykut Ertuğrul

GÖLGEDE KALANLAR 54

Simenon'un Türkçedeki makus talih Ceyhan Usanmaz

ELEŞTİRİ 56

Noel Baba cinayeti A. Ömer Türkeş

ELEŞTİRİ 58

Bedenimde canımsın, damarımda kanımsın, tapılacak kadınsın Nazan Maksudiyon

OKUMA LISTENİZ 60

Bu değil, ben farklı bir şey istiyorum Sibel Oral

Orhan Pamuk'tan yeni roman

Orhan Pamuk, Londra'da katıldığı bir edebiyat söyleşisinde, yeni roman haberi verdi. İngilizceye 'Silent House' adıyla çevrilen *Sessiz Ev* romanıyla ilgili Londra'da bulunan Pamuk, yeni projelerine ilişkin bir soru üzerine, *Kafamda Bir Tuhaflık* isimli yeni bir roman yazdığını söyledi. Yazar ayrıca bu romanında, 1960'lardan 2000'li yılların başına kadar uzanan hikayede bir işportacıyı anlatacağını kaydetti.

30 yıl önce kaleme aldığı *Sessiz Ev* romanından birkaç pasaj okuyan ve kitabının konusuyla ilgili bilgi veren Pamuk, "Bu kitabı 1980'deki askeri darbeden hemen sonra yazdım. Aslında o dönemde başka bir kitap daha yazıyordum. Siyasi bir kitaptı, çok radikaldi ve askeri darbeden sonra bu kitabı bitiremeyeceğimi fark ettim. Yarıda bıraktım, hala evimde bir çekmecedeki duruyor," diye konuştu.

Truman Capote'den saklı kalmış bir öykü

Truman Capote'nin daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış, altı sayfalık *Yatlar ve Şeyler* (Yachts and Things) isimli öyküsü, ilk kez *Vanity Fair* dergisinin aralık sayısında yayımlanacak! New York Halk Kütüphanesi'nin arşivlerinde bulunan öykünün, yazarın ölümünden üç yıl sonra basılan, ancak eksik kalmış romanı *Kabul Edilmiş Dualar*'ın içinde yer alması planlanmış; ancak daha sonra romana dahil edilmemiş.

Kurmaca bir öykü niteliğinde olduğu söylene de, yazarın yakın arkadaşları olan Jackie O. ve Peggy Guggenheim'in hayatlarından esinlenildiği de konuşuluyor. Öykünün konusu, "Bir arkadaşlarının yatıyla üç hafta sürecek pastoral bir Akdeniz turuna çıkan iki arkadaşın başlarından geçenler," olarak özetlenmekte.

Philip Roth "Benden bu kadar," dedi

Adı sık sık Nobel Edebiyat Ödülü'nü alması olası isimler arasında da geçen ABD'li yazar Philip Roth, bir dergiye verdiği röportajda *Nemesis*'in son kitabı olduğunu söyledi. 78 yaşındaki yazar, yaklaşık dört yıl önce, çok vakti kalmadığını ve bu kalan vaktini de Dostoyevski, Turgenev, Conrad ve Hemingway gibi sevdiği yazarların kitaplarını tekrar okuyarak değerlendirmek istediğini belirtmişti.

Artık roman yazmak istemediğini söyleyen Roth, Connecticut'taki evinde sevdiği romanları yeniden okuduktan sonra kurmacayla işinin bittiğine karar verdiğinin; artık ne okumak, ne de yazmak istediğinin de altını çizdi ve kitaplar hakkında konuşmak dahi istemediğini de ekledi.

Apple'dan erotik kitap kapağına sansür

Ülkemizde, ne yazık ki sık sık karşımıza çıkan sansürden dert yanmak artık bir alışkanlık haline geldi. Fakat zaman zaman Batı dünyasından gelen haberler de can sıkıcı olabiliyor. Suriyeli yazar Salwa

Al Neimi'nin erotik romanı *The Proof of the Honey* (Balin İspatı), kitap kapağının 'uygunsuzluğundan' ötürü Apple'ın sansür ağına takıldı. Kitabın İngilizce baskısını iTunes'dan kaldıran yetkililere, kitabın yayıncıları büyük tepki gösterdi. Bir kadın sırtını ve kalçasını gösteren kapağın uygunsuz bulunduğu gerekçesi ile satışı durdurulan romanın yayıncısı Europa Editions, Facebook sayfasında yaptığı duyuruda, Neimi'nin kitabının İngilizce baskısının satılmamasına karşın, aynı kapağa sahip olan Fransızca çevirisinin hala satılmakta olduğunu söyledi. Bu, Apple'ın ilk sansür hadisesi sayılmaz. Naomi Wolf'un son romanı *Vajina* (Vagina)'yı da başlığından ötürü satmaya yanaşmayan Apple'a tepki o kadar büyük oldu ki, şimdi almak istediğinizde romanın orada büyük bir kararlılıkla durduğunu görebilirsiniz.

Amazon'da yorum skandalı

İngiliz yazar R.J. Ellory'nin, Amazon'da gizli kullanıcı adlarıyla kendi kitaplarının altına övgü dolu yorumlar yazarken, rakiplerinin kitaplarını yediği ortaya çıktı. 'Jelly Bean' rumuzuyla kendisi için "Günümüzün en yetenekli yazarlarından," "Dili işleyiş mükemmel," gibi yorumlar yazan Ellory; Lee Child, Ian Rankin ve Joanne Harris gibi kendine rakip gördüğü yazarların kitaplarının altına ise oldukça kötü yorumlar yapmış.

Skandalın ortaya çıkmasının ardından bu isimlerden özür dileyen Ellory'e tepki büyük. Suç Romanı Yazarları Derneği yazarı kınarken, Amazon da okuyucu yorumlarını kapsayan yeni etik kurallar yayınlacaklarını bildirdi.

Bitirmekte en çok zorlanılan 10 kitap

The Guardian'ın yaptığı bir araştırma sonucunda, okurların bitirmekte en çok zorlandıkları 10 kitap belirlenmiş. Spinoza'dan *Etika*, Kazuo Ishiguro'dan *Avunamayanlar*, Robert Musil'den *Niteliksiz Adam*, Karl Marx'tan *Kapital* gibi kitapların da yer aldığı listedeki kitapların kimisi derin metafizik terimleriyle okurun kafasını karıştırırken; kimisi de her bölümde yalnızca belli bir harfle başlayan kelimelere yer vererek okura adeta zihin jimnastığı yapıyor. "Zor okunuyor," diye eleştirilen bu kitapların pek çoğunun edebi değerinin sonradan anlaşılması da bir başka talihsizlik.

Tolkien'in mirasçıları dava açıyor

J.R.R. Tolkien'in ailesi, *Yüzüklerin Efendisi* ve *Hobbit* filmlerinin yapımcılarına, yazarın eserlerini ticari meta haline getirdikleri iddiasıyla dava açtı. Aile, internette oynanan kumar makineleri dahil birçok üründe yazarın ve yazarın yarattığı fantastik dünyanın karakterlerini kullanarak Tolkien'in saygınlığına gölge düşürmekle suçladığı Warner Bros film şirketinden 80 milyon dolar tazminat istiyor. Tolkien ailesinin avukatları, yapımcılarla sürdürülen görüşmelerin şimdiye kadar herhangi bir sonuç vermediğini ve internetten ürün satışının, *Hobbit* filminin Aralık'ta gösterime girmesiyle daha da artacağını söyledi.

Ünlü yönetmen Peter Jackson'ın, Tolkien'in *Hobbit* adlı fantastik kitabından uyarladığı üçlemenin ilkinin dünya prömiyeri, geçen ay Yeni Zelanda'nın başkenti Wellington'da yapıldı. *Hobbit: Beklenmedik Yolculuk*, dünya çapında ise 14 Aralık'ta gösterime giriyor. Daha önce Tolkien'in aynı adlı eserinden uyarladığı *Yüzüklerin Efendisi* serisinin üçüncü ve son filmi *Kralın Dönüşü* ile en iyi film ve en iyi yönetmen dahil 11 dalda Oscar alan Jackson, *Hobbit* serisinin ikinci filmi olan *Hobbit: Smaug'un Gazabı*'nı 2013'te, serinin son filmi *Örödayık ve Şimdi Buradayız*'ı ise 2014'te yayınlacak.

(Görsel çalışma: Kristen Pauline)

ARALIK'TA SALON'DA

İK İ
Kİ Lİ
Bİ R
OY UN

**İKİ KİŞİLİK
BİR OYUN**

ARALIK
3, 10, 17, 24

DESTROYER **ARALIK**
4

Garanti Caz Yeşili:
**GET THE
BLESSING**

ARALIK
5

**THE VALTARI
MYSTERY
FILM
EXPERIMENT**

ARALIK
7-8

**MARK
LANEGAN
BAND**

ARALIK
11

Garanti Caz Yeşili:
**ANOUAR
BRAHEM TRIO**
(feat. Barbaros
Erköse)

ARALIK
13-14

**THE
RAVEONETTES**

ARALIK
15

**DARK DARK DARK
LOWER
DENS**

ARALIK
18

**YASEMİN
MORİ**

ARALIK
21

**MABEL
MATİZ**

ARALIK
22

KEŞFETMENİZ İÇİN JEHAN BARBUR ÖNERİYOR: AZ

Sevgili Jehan Barbur,
bu ay hangi kitabı
keşfedelim?
Gök yeni bir kitap olmasında
Hakan Günday "AZ"

Başka hangi kitaplar
vardı aklında? Bu şanslı
kitabın zorlu rakiplerini
öğrenmek isteriz !!

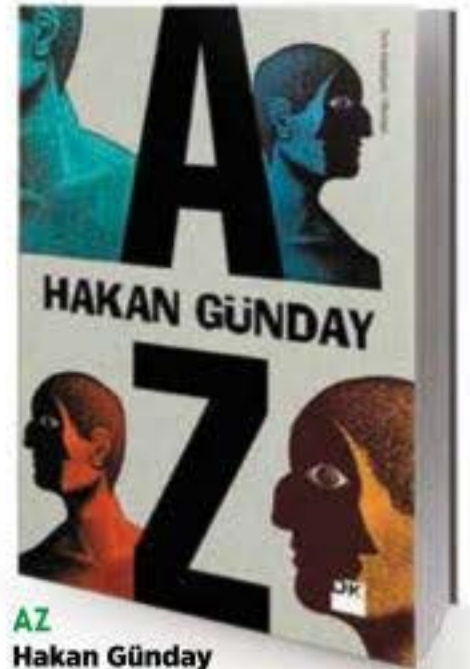
Yine Hakan Günday'dan "Azil", Barış Bıçkıcı
"Sinek Isırıklarının Müellifi", Charles Bukowski
"Etme Arası"... Hepsi aynı yıl çok güzel.

Neden bu kitap? En çok ne vurmuştur
serü? Dahiyane bir tuğu. Kendime, hayatı
ve örebilereklerime bu kadar yuktan, dışar-
dan ve aynı zamanda da bu kadar içten ve
içeriden bakabilmeyi isterdim. Oysa gibi inrelik
le işlenmiş. Bana iyi bir tokat vtt "AZ".

Hangi müzik eslik etmeli
bu kitaba? Kitabın kendi
müziği var ve çok değişen. "Su"
müzik eslik etmeli desem, kitabı
tısielastirmış olurum. Ayrıtki
söylemesi ama hiçbir kitabı okutan
klasik müzik olanda, kitabı bir müziğe
emanet edemem. Hikayenin teliyesi
Bize bir de tadımluk cümle
yazsan kitaptan? "AZ"dan
yazmam. Kitabın tümü tara bir
cümle ama "Azil"den yazdığım:

⊗ Sevgi tirmananlaol birbirine bağ-
yan bir halatt. Bir düşerse diğeri-
nin hayatı kalması için halatın ke-
silmesi gerekiyordu. Ancak sevgi,
kesilemayerek kadar kalın bir halatt
ve sonunda keetes düşerdi. Aptallar
sevdikleriyle düşer, üstüler sevdi-
lerini aşığıya getir.

⊗ Her şey söylenmiş olabilir ama
ben daha söylemedim (izninizle bu-
da eklemek istedim)

AZ
Hakan Günday
Doğan Kitap

Suriye'yi konuşamazsınız!

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi'nde Bilim ve Sanat Topluluğu tarafından CHP Denizli Milletvekili İlhan Cihaner ve sol yazarı Mesut Odman'ın katılımıyla gerçekleştirilecek olan 'Suriye'de Neler Oluyor' paneli, dekanlık tarafından iptal edildi. Dekanlık iptal kararını "Etkinliğin içeriği uygunsuz," diyerek aldığını açıkladı.

Açlık grevi için ulusaşırı ses

Noam Chomsky, Michael Taussig, Judith Butler ve Büşra Ersanlı'nın da aralarında bulunduğu çok sayıda bilim insanı, cezaevlerinde devam eden açlık grevi eyleminin son bulması için 'yapıcı diyalog' çağrısıyla başlatılan imza kampanyasına katıldı. Hükümetin açlık grevlerine zorla müdahale tartışmalarını son derece tehlikeli bulan katılımcılar, 2000 yılındaki gibi bir müdahalenin geride tamiri imkansız tahribat bırakacağı, Kürt sorununun barışçıl çözümü için zaten son derece zayıf olan demokratik ortamın tamamen ortadan kalkabileceği uyarısında bulundu. Kampanya metni; Avrupa, ABD ve Türkiye başta olmak üzere dünyanın çeşitli ülkelerinde, özellikle akademik çevrelerden büyük ilgi ve destek gördü.

3 gazeteciye 2'şer yıl 1'er ay hapis

Batman merkezli yürütülen operasyon kapsamında 15 Nisan 2011 tarihinde gözaltına alınıp tutuklanan ve daha sonra tahliye edilen DİHA Diyarbakır Temsilcisi Kadri Kaya, DİHA Batman muhabiri Erdoğan Altan ve *Batman Posta* gazetesi muhabiri Mehmet Karabaş hakkında açılan davanın karar duruşması dün görüldü.

Mahkeme heyeti, gazetecilere 'örgütün hiyerarşik yapısına dahil olmamak ile birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek' suçundan 2'şer yıl 1'er ay hapis cezası verdi.

Son mektuba 'propaganda' yasağı

Radikal'den Mesut Hasan Benli'nin haberine göre 13 Mart 1982 tarihinde kaldıkları Buca Cezaevi'nde idam edilen Necati Vardar, Seyit Konuk ve İbrahim Ethem Coşkun adlı devrimcilerin, infazlarından önce yazdıkları mektupların 'komünizm propagandası' yaptıkları gerekçesiyle ailelerine verilmediği ortaya çıktı. Genelkurmay Başkanlığı'nın 30 yıl sonra ailelere teslim ettiği idam dosyalarında mektupların TCK'nın 142. maddesinin (komünizm propagandası yapmak) yanı sıra 159. maddeye de (301. maddenin halefi) muhalif içerik taşıdığı belirtiliyor. Devrimci 78'liler Federasyonu da aileler adına, dosyalarda yer almayan mektuplar için Adalet Bakanlığı'na başvurdu.

Çarpık Orhan Pamuk haberi

Doğan Haber Ajansı, Orhan Pamuk'un Danimarka'nın en büyük kültür ödülü olan Sonning'i almasını 'Bir garip ödül töreni' başlığıyla haberleştirdi. Ajans, Büyükelçi Berkî Dibek'in törene davet edilmediğini bildirdi ve törende sahneye çıkarak iki şarkı söyleyen Fuat Talay'ın Kürt asıllı bir terörist olduğunu vurguladı.

Merkezi Kopenhag'da bulunan ve dünyada müzik sansürü ile mücadele eden FreeMuse örgütünden Ole Reitov ise bu haberin çarpık olduğunu, Büyükelçi'nin törene davet edildiğini, ancak daveti cevapsız bıraktığını belirtti. Fuat Talay'ın Kürt olmadığını ekleyen Reitov, "Velev ki Kürt olsa ne icap eder?" diye sordu ve asıl amacın Orhan Pamuk'u karalamak olduğunu tahmin ettiklerini ekledi.

1950 yılından beri verilen ödüle Pamuk'tan önce Bertrand Russell, Dario Fo, Günter Grass ve Krzysztof Kieslowski gibi isimler layık görülmüştü.

BİRLEŞME Mİ, TEKELLEŞME Mİ?

“İngilizce yayın yapan önemli iki yayınevi, Penguin ve Random House güçlerini birleştirdi ve piyasayı domine etmeye hazırlanıyor. Peki, yayıncılar bu gelişmeyi nasıl yorumluyor?”

Müge Gürsoy Sökmen: Farklı fikirlerin, sanal ortamın insafına kalması, dünyada biyoçeşitliliğin azalması kadar ürkütücü. (Görsel çalışma: Audrey Niffenegger)

Uluslararası edebiyat piyasasını şekillendiren en güçlü yayınevlerinden ikisi birleşme kararı aldı: Penguin ve Random House. 2013'ün ikinci yarısında tamamlanacak olan birleşmeden sonra, İngilizce basılan kitapların yüzde 25'ini yayınlayacak olan yeni bir etkin güç ortaya çıkacak.

Biz de bu birleşmenin, gittikçe kapitalleşen ve tekelleşen uluslararası yayıncılık sektörü için ne anlama geldiğini; Türkiye'de böyle bir birleşmenin gerçekleşme ihtimalinin olup olmadığını ve olursa neler olacağını, işin uzmanlarına sorduk.

KAR MARJINI ARTIRMAYI HEDEFLİYORLAR

Gülgün Çarkoğlu (Doğan Egmont Genel Müdürü)

Bu birleşme, hızlı değişim sürecindeki yayıncılık sektörünün yaşanan zorluklardan güçlenerek çıkma girişimi gibi geldi bana. Sektör son yıllarda birçok kanattan kuşatma altında: Yazarların telif ajanslarının coksatar adayı olarak lanse ettiği kitaplar için milyon

dolarları aşan avans talepleri, dijital yayıncılığın git gide güçlenmesi, yok olan bağımsız kitabeveleri, ekonomik durgunluk, kar marjının düşmesi...

Birleşmeyle firmalar, ölçek ekonomisinden faydalanıp kar marjını artırmayı ve yeni iş modelleri için kaynak sağlamayı hedefliyorlar. Tabii her birleşme hedefine ulaşmıyor.

Türkiye'de dijital yayıncılık daha emekleme safhasında, ancak yurtdışındakine benzer coksatarlara yönelik riskli telif açılmaları ülkemizde de yaşanıyor. Yayıncıların ayakta kalmak için elbette coksatarlara ihtiyacı var, ama tüm sermayesini bu alana yatırması, hem riskli hem de sektörü kısırlaştıran bir gelişme.

BIYOÇEŞİTLİLİĞİN AZALMASI KADAR ÜRKÜTÜCÜ

Müge Gürsoy Sökmen (Metis Yayınları Kurucu Ortağı)

Yayıncılığın önemi aslında, büyük sermaye gerektirmeden tekil yaratıcıların fikirlerini, hayallerini ve sorularını iletebilmesi; illa geniş kitleleri, popülerliği hedeflemeden farklılıkları temsil edebilmesidir. Oysa bağımsız yayıncılar holdinglerce yutuldukça benzer başlıkları, ama giderek içi boşalan bir şekilde üretiyorlar. Bir medya grubu ile bir çokuluslu şirketin birleşmesi anlamına gelen bu son gelişme, sermaye gereklerinin öne çıktığı bir yayıncılık anlayışı demek; şimdiden yazar avanslarının düşürülmesi vs. tartışılıyor İngiliz basınında. Ayrıca satış noktalarına daha da yayılarak küçük, bağımsız yayıncıların teşhir alanı bulmasını iyice zorlaştıracaklar. Bence farklı fikirlerin sanal ortamın insafına kalması, dünyada biyoçeşitliliğin azalması kadar ürkütücü.

ÜLKEMİZDEKİ YAYINCILARA DERS OLSUN

Münir Üstün (Basın Yayın Birliği Başkanı)

Penguin ve Random House yayınevlerinin birlikte hareket etmenin yaratacağı olumlu etki ve sinerjiyi bildiklerinden böyle bir karar almaları, son derece yerindedir. ABD piyasasında Amazon ve Google gibi iki dev var. Özellikle Amazon'a karşı ABD'li yayınevlerinin bildiğimiz kadarıyla yaptığı ilk büyük ortaklık bu iki büyük yayınevi arasında olacak. Dünya klasik yayıncılığının dijital yayıncılığa doğru yol aldığı bu tarihlerde yayıncılar arasındaki örnek anlaşma umarım ülkemiz yayıncılarına bir ders olur! Çünkü ülkemizde yayıncıların bırakın ortaklık yapmalarını, aralarında ahlaki sorunlar ve haksız rekabetlerin bile son bulamadığını düşünüyorum.

BİR BAŞKA YILI DAHA BİTİRDİM, DEDİ TANRI

“İnsanların yepyeni kıyafetleriyle birbirinin Noel’ini kutladığı, soğuk ama pırıl pırıl bir Noel günü ve gecesinden bahseden ünlü Rus romanı hangisi peki?”

O yılbaşı günü, kelebekle evde yalnızdık. Yeni yıla girmemize saatler kalmış olmasına rağmen, bir yılbaşı ağacından başka her şeye benzeyen zavallı salon bitkisinin hediyesiz, bomboş görünümü iyice moralimi bozuyordu. “Hediyesiz bir yılbaşı, yılbaşı değildir,” diye mırıldanmışım farkında olmadan. “Yanlış alıntı yaptın, doğrusu ‘Hediyesiz bir Noel, Noel değildir,’ olacaktı,” diyen kelebeğin sesiyle kendime geldim. “Bu da nerden çıktı bilmiş kelebek?” diyecek oldum ama bizimkisi hemen cevabı yapıştırdı, “Louisa May Alcott’un *Küçük Kadınlar*’ındaki Jo’nun lafıdır o, yerdeki halının üstünde umutsuzca yatar ve yoksulluk nedeniyle alamadıkları armağanları düşünürken böyle söyler. Ama yılbaşını değil, Noel’i kasteder.” Bizim kelebek, yılbaşı ve Noel deyince ilk akla gelen kitapları anımsamaya başlamıştı: Hans Christien Andersen’in bir yılbaşı günü sokaklarda donan *Küçük Kibritçi Kız*’ı, Charles Dickens’in *Bir Noel Hikayesi* kitabı...

Kaptırmış gidiyordu ki muzip bir gülümsemeye araya girip, “Peki sen her yılbaşı geldiğinde Hincal Uluç’un köşesine koyduğu öyküyü bilir misin?” diye sordum. Kitap dışında bir şey okumayan bizimki, şaşırdı tabii. Şaşkınlığından yararlanıp anlatmaya başladım hemen, “O’Henry’nin *Noel Armağanı* öyküsü deyince anımsayacaktır. Hani genç ve yoksul bir evli çift vardır. Kadın kocasına hediye almak için saçlarını kestirip satar, oysa kocası ona armağan olarak toka almıştır. Ama birbirlerine asıl armağanları aşkları olacaktır. Anımsadın mı?” Biraz bozulmuştu belli ki, kafasını salladı ama altta kalmamak için hemen o da bir soru sordu; “İnsanların yepyeni kıyafetleriyle birbirinin Noel’ini kutladığı, soğuk ama pırıl pırıl bir Noel günü ve gecesinden bahseden ünlü Rus romanı hangisi peki?” Bilmediğimi anlayınca

Charles Dickens’in *Bir Noel Hikayesi*, Noel deyince ilk akla gelen kitaplardandır.

kendisi cevapladı mecburen, “*Savaş ve Barış*. Tamam, kabul ediyorum bu biraz zor oldu. Peki, Noel günü aldığı evlilik teklifini reddeden ünlü Jane Austen karakteri kimdir?” Neyse ki bunu biliyordum. “Emma Woodhouse tabii ki. Madem Noel, evlilik ve İngiliz edebiyatından açıldı konu... Sen söyle bakalım hangi hüzünlü İngiliz romanının talihsiz iki kahramanı, yılbaşında evlenmeyi planlamıştı?” Onun için kolay bir soruydu. Hüzünle iç geçirerek, “Tabii ki *Uğultulu Tepeler*’in talihsiz aşıkları Catherine ve Heathcliff’in başkalarından olan çocukları Cathy ve Hareton. Böylece bu hüzünlü romana da umutlu bir son eklemiş olurlar zaten,” dedi.

Bir an hüzünlenmiştik ki, aklımıza *Bridget Jones’un Günü*’nde kendine ümitsizce ‘kısmet’ arayan Bridget’in, teyzesinin evindeki yılbaşı partisine gitmeden önceki hali gelince aynı anda gülmeye başladık.

Kahkahalarımızın arasından, yeni yılın gelişini kutlayan komşuların neşeli cıgıkları çalındı kulağımıza. Kelebek, Thomas Hardy’nin *Yılbaşı* şiirinden şu dizelerle kutladı yeni yılın gelişini: “Bir başka yılı daha bitirdim, dedi Tanrı.” Sonra ikimiz de en sevdiğimiz kitapları elimize alıp, yeni yılın ilk dakikalarında okumaya gömüldük.

GÖNÜL MESELESİ Tuna Kiremitçi

Kırmızı Kedi Yayınevi (19,5 cm x 13,5 cm)

BASKI

Lokal lak ve gofre uygulaması teknik olarak başarılı. Cilt genel olarak düzgün. Baskının ufak tefek sorunlarını görmeyebiliriz. Bu sayının kitabı.

KAPAK TASARIMI

Yazar adının büyüklük, dişi kullanım gibi yöntemlerle öne çıkarılmasından anladığımız şudur ki, bu kapak, popüler ve hızlı anlaşılan bir çoksatır kapağı olarak tasarlanmış. Yazarın diğer kitaplarında çoğunlukla olduğu gibi yol (ayrımı) temalı, romantik bir fotoğraf seçilmiş. Ancak kapak fotoğrafı çok koyu ve okunaksız. Fotoğrafta yer alan şemsiyeli kadın buraya photoshop marifetiyle sonradan yerleştirilmiş gibi duruyor. (Kimbilir, belki öyle değildir.)

Başlıkta yer alan ve yazıtipine yakışmayan, kontrolsüz ve rahatsız edici enlilik (bir nevi tombulluk) yetmezmiş gibi, bu başlıktaki harf araları da rahatsız edici derecede kontrolsüz. Bu harf arası hatası sırtta, hatta arka kapakta yer alan tanıtım metninde de sürüyor. Bu durum, arka kapakta, metnin uzatılması gayesiyle harf araları açılmış gibi bir görüntüye neden oluyor.

İÇ SAYFA TASARIMI

İç sayfalar tırnaklı bir yazıtipiyle ve okunaklı büyüklükte dizilmiş. Ancak sayfanın alt ve üst boşlukları dengesiz. Yazar adı, kitap adı ve sayfa numaraları, sayfanın üst bölümünü boydan boya geçen bir çizgi ile ana metinden ayrılmış. Bu haliyle sayfaların altındaki boşluk fazla görünüyor.

İlk ve son sayfalarda ve kapak içlerinde kırmızı renk kullanılması isabetli bir karar. Rengi ve dokusu açısından yeterli sayılabilecek, ancak arka verecek kadar ince bir kağıda basılan kitabın künyesi ayrıntılı ve yeterli. Ancak yazar özgeçmişi, iç kapak, künye, ithaf ve teşekkür sayfalarında tam bir yazıtipi keşmekeşi hakim.

DÜZENBOZ Başar Başarır

Geniş Kitaplık (16 cm x 12 cm)

BASKI

Su yolu ters kağıt kullanımı, dengesiz sırt tutkalı ve yetersiz süs pilyajı, kitabı açılmaz yapmış. Güzel kağıt ve baskı, arada kaynamış.

KAPAK TASARIMI

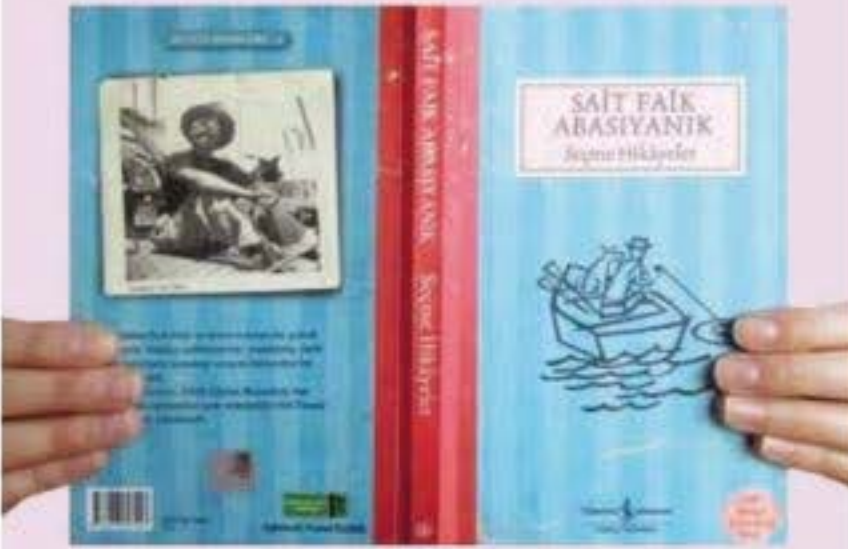
Sıradışı bir boyut, sıradışı bir kapak malzemesi. Plastik kap etkisi veren kendinden dokulu bir kağıt üzerine, serigrafi tekniği ile basılmış bir kapak. Kağıdın yüzeyine kaplanan malzeme ve üzerindeki doku yoluyla verilen bir nevi halüsinasyon etkisi ve boz rengin ışık etkisiyle kazandığı derinlik, bu kapağı, zengin bir görsel algı oyununa çevirmiş. Bir tür 'şaşı bak şaşır' etkisiyle bozulmuş bu kapak düzeni, aslında kitabın adına güçlü referans oluşturmuş. Söz, üzerinde durduğu zeminin gücüyle daha da güçlenmiş. Arka kapakta alıştığımız kapak düzeni, yerini bir tür eğretilmeye bırakmış. Burada da düzen bozulmaya devam edilmiş. Yine serigrafiyle basılan kitap tanıtım yazısı aşağıdan yukarı doğru yerleştirilmiş, barkod ise ters.

Düzenboz, kitapçı raflarında yer alan diğer kitaplardan farklı, tasarımcısının 'nesne kitap' dediği türden bir kitap. Biraz da tasarımcının yarattığı bu kategori dışı özgürlük alanından ötürü, beş yıldız hak ediyor.

İÇ SAYFA TASARIMI

İç sayfalar ne tırnaklı ne tırnaksız diyebileceğimiz, literatürde semi-serifli (yarı-tırnaklı) diye adlandırılan bir yazıtipi ile dizilmiş. Okunaklı bir yazı büyüklüğü var. Rengi ve dokusuyla kitaba değer katan bir kağıt seçilmiş. Bölüm aralarında iki yapraklık boş sayfalar kullanılarak okura bu 'ara duygusu'nun geçmesi hedeflenmiş. Bu haliyle bir tür savurganlık gibi görünse de, aslında içine ne konulduğu kadar ne konulmadığı da detaylı olarak düşünülüp titizlikle uygulanmış. Büyük harflerle dizilerek sayfanın altlarına yerleştirilmiş yazar adı, bölüm başlıkları ve sayfa numaraları, aralarında yer alan bir, iki ve üç dikey çizgi yoluyla ayrılıyor. Künyesi ayrıntılı ve yeterli.

Giriş sayfasında yer alan yayıncı logosu hariç, iç açıcı ve ilham verici bir tasarım.

SEÇME HİKAYELER Salt Faik Abasıyanık

İş Bankası Kültür Yayınları (20,5 cm x 12,5 cm)

BASKI

İç baskıda sadece üçüncü sayfada kullanılan ikinci renkten vazgeçmek ve su yolu, doğru bir kapak için gereken tasarrufu sağlardı. Kör bıçakla kitaba yapılan işkence de cabası.

KAPAK TASARIMI

Her biri eski bir defterin kapağı gibi tasarlanmış bir kapak tasarımı serisi ile karşı karşıyayız. Yazar Salt Faik'in ve kitabın ismi pul kenarlı etiketlerin üzerinde yazıyor. Her kapağın zemininde farklı renk ve dokunun fotoğrafı kullanılmış. Kapakların ortasındaki kitabın başlığına dair çizim ya da tire fotoğraftan oluşan vinyetler arasındaki üslup farkları serinin istikrarlı bir görsellik oluşturmasını zorlaştırıyor.

Kapakta yazarın satış gücüne yaslanmayı hedefleyen bir tasarım tercih edildiği için yazar adı daha önde.

Eli yüzü düzgün, ancak özgünlük iddiası taşımayan bir tasarım.

İÇ SAYFA TASARIMI

İç sayfalar az ışıktaki ve toplu taşıma araçlarında kolayca okunabilecek büyüklükte, tırnaklı bir yazıtipi ile dizilmiş. Öykülerin giriş sayfalarının en üstünde bulunan ince çizgiler, tasarıma bir şey katmıyor. Aynı ince çizginin, dipnotları ana metinden ayırmak için kullanılması ise işlevsel. Sağ sayfaların üst ortasında yazar adı, aynı yazıtipinin küçük ve eğik biçimiyle yer alıyor. Sayfa numaraları ise altta ve ortada, yine aynı yazıtipiyle ve ana metne kıyasla epeyce küçük fontlarla yer alıyor.

Künyesi ayrıntılı ve yeterli. İç kapakta yer alan 'Seçme Hikâyeler' başlığında kullanılan kırmızının, kitabın başka hiçbir yerinde kullanılmaması tuhaf.

ULUSLARARASI SİYASETİN SOSYAL TEORİSİ

ALEXANDER WENDT

Tercüme: Heli San Erdem
Suna Güller İhsanur Öner
512 sayfa
ISBN 978-605-5383-25-1

ULUSLARARASI İLİSKİLER TEORİLERİ

SCOTT BURCHILL
ANDREW LINKLATER
RICHARD DEVETAK
JACK DONNELLY
TERRY NARDIN
MATTHEW PATERSON
CHRISTIAN REUS-SMIT
JACQUI TRUE

Tercüme: Ali Aslan
Muhammed Ali Ağcan
476 sayfa
ISBN 978-605-5383-26-8

DÜNYA GÜVENLİĞİ KURAMI

KEN BOOTH

Tercüme: Çağdas Ungör
579 sayfa
ISBN 978-605-5383-23-7

Tel 0212. 520 66 41-42

Faks 0212. 520 74 00

bilgi@kureyayinlari.com

www.kureyayinlari.com

facebook.com/kureyayinlari

twitter.com/kureyayinlari

ÖLDÜRMEMEYECESİN!

“İktidarın, özellikle de Başbakan’ın dili insafsız, gaddar, aşağılayıcı olmakla kalmıyor, provokatif bir etki de yapıyor.”

Brezilyalı siyasi çizgi
Carlos Latuff, İsrail
cezaevlerindeki
Filistinli mahkumların
açlık grevlerini
resmetmişti.

Yakın bir zamana kadar, gündem belliydi; sadece izliyorduk açlık grevlerini. Devlet de bizimle beraber izliyordu. Durumu “Zaten rejime ihtiyaçları var,” diye alay konusu haline getiren devlet büyükleri bile vardı, gerisini siz düşünün! Peki, gerçekten çözüme ulaştık mı? Çözüm nerede? Ya da var mı? Yeni romanı *O Muhteşem Hayatınız* bu ay okuyucusuyla buluşan Oya Baydar’a kulak verdik.

Açlık grevleri sonuçlandı, ama sorunlar hala ortada. Bu sürecin çözümünü nerede, nasıl görüyorsunuz?

Çözüm öncelikle insani ve vicdani bir dilin egemen olmasında. İktidarın, özellikle de Başbakan’ın dili insafsız, gaddar, aşağılayıcı olmakla kalmıyor, provokatif bir etki de yapıyor. Sadece iktidar partisi değil, bütün siyasal partiler ve yapılar uzlaşmaya dönük bir dil ve bakış sergilemeliler. Açlık grevindeki insanları aşağılamak yerine onların taleplerine kulak vermeli, bu haklı taleplerin hayata nasıl geçebileceği konusunda diyaloga girmelilerdi. Belirleyici adım İmralı’ya avukat görüşünün sağlanmasıydı. Bu konuda inatlaşmanın akla ve hukuka dayandırılabilir hiçbir nedeni yok. Asıl mesele, sorunu gerçekten çözmek isteyip istemedikleri. Bazı hükümet üyelerinin çözümden yana oldukları belli oluyor; ancak Tayyip Erdoğan’ın başını çektiği kanat, sanki ölümler olsun diye bekler gibiydi.

Başbakan açlık grevleri ile ilgili “Buradan tüm dünyaya sesleniyorum. Kuzu kebab yiyorlar,” yorumunu yaptı. Başbakan’ın bu sözlerini nasıl yorumluyorsunuz?

Bu sözleri yorumlamak yerine, yanlış beyan ve iftiradan soruşturma açmak gerekir diye düşünüyorum. Şu sıralarda, zamanında Ergenekoncu çevrelerin

görevini üstlenmiş görünen *Akit* gazetesinin servis ettiği yalanı bir Başbakan’ın ağzından duymak, ülkenin ve hepimizin geleceği açısından endişe verici.

Bu mesele sadece açlık grevine girenlerin talepleri doğrultusunda mı değerlendirilmeli sizce?

Açlık grevleri Kürt sorununun bütününden bağımsız değildi. Evet, iddia ettikleri gibi siyasal amaçlı eylemlerdi bunlar. Ama bu siyasal denilen eylemin amacı Kürt halkının gasp edilmiş haklarının en doğal ve tartışmasız olan birkaçının iadesinden ibaret. Kürt sorunu sadece bu talepler üzerinden değerlendirilemez kuşkusuz. Yine de haklı taleplerin yerine getirileceğine dair lafta kalmayan adımlar, büyük sorunun çözümüne doğru ilerleme sağlar.

İşin bir de öteki yanı var: Kürt siyasal hareketinin ve tutuklularının talepleri karşısında tepkisel bir Türk cephesi buluyor. Sorunun çözümünün düğümü tam da burada zaten. Türk milliyetçiliği yıllardır süren savaş ortamında daha da pekişti, derinleşti. Ancak intikamcı milliyetçi söylemin yaygınlaşmasında siyasilerin payını da unutmayalım. Hele de son dönemlerde, Türk milliyetçiliğini yatıştırmak, barış ve kardeşliği yüceltmek, kitleleri sakinleştirmek yerine, geçmişte 1990’ların en zor günlerinde bile kullanılmayan savaşçı ve provokatif bir dil kullanılıyor, kitleler kin ve düşmanlığa teşvik ediliyor.

ÖLÜM CEZASI, UYGAR ÜLKELERDE YOK

Hayata Dönüş Operasyonu ve daha önceki açlık grevlerinde de benzer sahneleri yaşadık diyebilir miyiz? Devletin sorumlulukları konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Benzer gelişmeleri ve zihniyeti 2000'li yılların başlarında F Tipi ceza evlerini protesto amaçlı ölüm oruçlarında da yaşadık. Zamanın devletinin inadı ve gaddarlığı, izleyebildiğim kadarıyla en az 150 tutuklu ve hükümlünün ölümüne ve hepimizle alay edercesine adı 'Hayata Dönüş Operasyonu' konan, 33 kişinin öldürüldüğü faciaya neden oldu. Tutuklu ve hükümlüler devlete emanet edilmiştir, ölümlerinden ve sakatlanmalarından devlet sorumludur. Bu gerçek, estek köstek diyerek saptırılamaz. Yoksa 'katil devlet' olunur. O zamandan bu zamana zihniyetin de uygulamanın da değişmediğini görmek umut kırıcı.

Diğer yandan Başbakan "Terör suçlarında idamı tartışabiliriz," açıklamasını yaptı. Geldiğimiz noktada bu açıklamayı nasıl değerlendirebilirsiniz?

Bu soru sorulduğunda, kendimi tutamıyorum. Açlık grevlerine karşı, bir devlet adamının asla tevessül etmemesi gereken bir şantaj hamlesi olarak değerlendiriyorum. Öte yandan, topluma yutturmaya çalıştıklarının aksine, ölüm cezası demokratik uygar hukuk devletlerinde ya yok, ya da kaldırma mücadelesi var. Örnek gösterdikleri ülkelerin hemen tamamı diktatörce sürdürülen otoriter rejimler. İnsanın midasını bulandıran bir başka söylem de, halk idamı istiyor, denmesi. Halkı önce kışkırtacaksın sonra kendi ölüm tacirliğini halka yükleyeceksin. Şunun bilinmesi, yüksek sesle haykırılması gerekiyor: Temel haklar referandum konusu değildir, hele de hakların başında gelen yaşama hakkı, referanduma sunulamaz; kişinin kendinden başka kimseye sorulamaz. İnançlı kesimlere de hatırlatmak gerekiyor ki, bütün dinlerin çıkışında bulunan On Emir'in ilki 'öldürmeyeceksin'dir ve Müslümanların kitabı, "Bir cana kasteden bütün insanlığı öldürmüş olur," der.

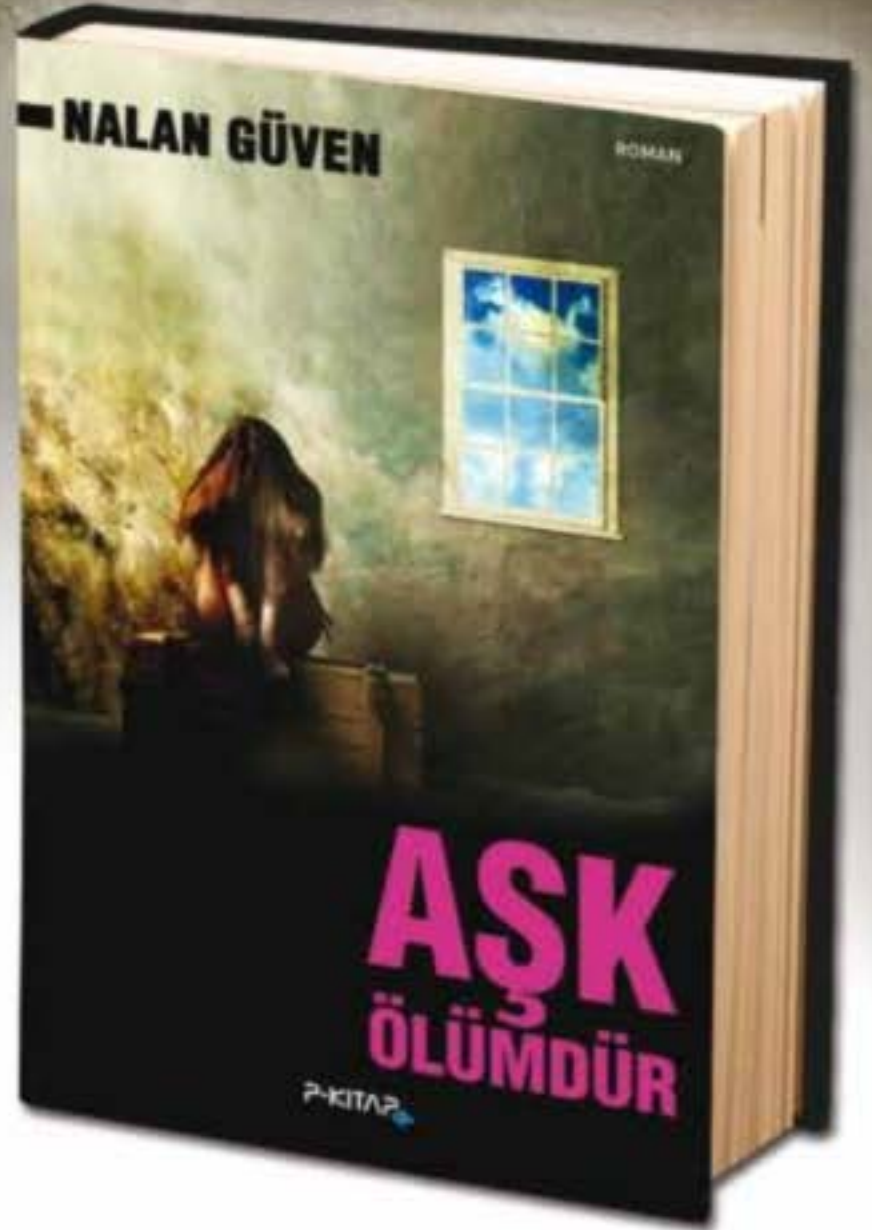

Oya Baydar: Çözüm öncelikle insani ve vicdani bir dilin egemen olmasında.

*Çok satan
Ayten'in yazarından ...*

**Aşk, aramanız
gereken değil,
hep içinizde
gizlenendir.**

P-KITAP

Yayınlarımız tüm satış noktalarında...

www.pkitap.com | <http://www.facebook.com/pkitap>

YİRMİNCİ YÜZYILIN ŞEMSIYESİ: JOYCEGİLLERDEN WILL SELF

*“Şemsiye, tıpkı Ulysses gibi,
tıpkı Dalgalar gibi, tıpkı Ses ve
Öfke gibi deşifre edilmek için
defalarca okunmayı, kapsamlı çeviri
denemelerini gerektiren bir yapıt.”*

Will Self'in (üstte) Şemsiye'si, Joyce'a ait bir epigrafla başlamakta:
"Kardeş, bir şemsiye kadar kolay unutulur."
(Görsel çalışma: Güneş Engin)

20. yüzyıla birlikte, insanlığın da en gösterişli yüzyılı başlamış oldu. Ülkelerin, ideolojilerin, insanların, nesnelerin, doğanın vd. her şeyin dönüştüğü, çarpıştığı, dağıldığı, yayıldığı, çoğaldığı bir yüzyıldan geçtikten sonra, bugün 21. yüzyılda hala geçtiğimiz yüzyılın getirip götürdükleri üzerinden ömrümüzü sürdürüyoruz. Edebiyat alanında 20. yüzyıl başında dünyanın ve insanın her türlü halini kaleme alabilme imkanını sağlayan; sadece anlatı tekniklerinden değil psikolojik teorilerden, sanatsal akımlardan, şiirden, dillerin her türlü olanaklarından yararlanan önemli bir akım olan modernizmin kategorik çatısı altında toparlanan yazarlar, devasa yapıtlar vermişlerdi: Joyce, Faulkner, Woolf ve diğerleri, her biri kendi yaşamından görebildiği ve toplayabildiği her şeyi, bilinçakışı tekniğiyle bitleştirip roman türünün şahikalarını ortaya koymuştu. Ardından gelen kuşaklar, yüzyılın getirdiklerini kendi yapıtlarında ele aldılar ve bugüne gelindiğinde roman, hala sanatsal ve belgesel olarak ümit vaat eden, etkisini azaltmak bir yana artıran bir sanat türü haline geldi. 21. yüzyılın başlarında, Londralı yazar Will Self, 'modernist bilinçakışı' tekniğini kullanarak geçtiğimiz yüzyılın, özellikle başlangıcının önemli duraklarına değinen devasa bir yapıt ortaya koydu: *Şemsiye* (Umbrella). Yapıt Joyce'a ait bir epigrafla başlamakta: "Kardeş, bir şemsiye kadar kolay unutulur."

ŞEMSIYENİN ALTINDAKİLER

Londra'nın sömürge imparatorluğunun gönençli metropolü olarak büyüdüğü; ulaşım ağının oluştuğu, elektriğin ve benzinli motorların yayıldığı yüzyıl başındayız. Death ailesinin dört çocuğundan biri olan Audrey, bir ağabeyinin üstün zihinsel yetenekleri sayesinde endüstrinin ve toplumsal katmanların üst kısmına, kurumların yöneticiliğine yükselmiştir. Önce bir şemsiye fabrikasında, ardından da I. Dünya Savaşı yıllarında yöneticilerinden birinin kendisini tanımazlıktan gelen ağabeyinin olduğu fabrikada çalışır. Öteki erkek kardeşinin siperlerde yüzbinlerce genç insan gibi yaşamını kaybetmesine yol açan kurşunları üretmekten duyduğu pişmanlık içindedir. "Teknolojinin atılım yaptığı dönemlerde ortaya çıkan" salgın bir beyin iltihabı hastalığı olan encephalis lethargica'ya yenik düşerek akıl hastalıklarının tedavi edildiği modern bir hastaneye, "ellerin ve ayakların bağlanmamasının" düstur haline getirildiği Friarn tesisine yatırılır.

Kırk küsur sene sonra, altmışların düşünsel ortamında şekillenen deneysel psikiyatrinin ve farmasötik endüstrinin yeni gelişmeleri sonucunda, L-DOPA adı verilen (nörolog yazar Oliver Sacks'ın ikinci yapıtı *Uyanışlar* adı altında kaleme aldığı gerçek bir deneme söz konusu) yeni bir ilaçla uyandırılır.

Will Self'in kendi babasından esinlenerek, Geoffrey Faber Ödülü'nü kazanmış ilk eserinden beri yayımlattığı dokuz romanının, dokuz derlemedeki öykülerinin ve yedi deneme kitabının bazılarında karakter olarak kullandığı psikiyatr Zack Busner'in yıllar sonra, 2010'da hastanenin eski binasının yenilenen inşa projesini ziyaret ederken

Modern edebiyatın günümüzdeki zirvesinden geçmiş zirvelere göz atan bir yazarla birlikte vakit geçirmek isteyenler için, *Şemsiye* cazip bir çağrı.

hatırladıklarını okuruz kitap boyunca. İç içe girmiş, konuşmaların çoğunlukla Audrey tarafından tekrarlanmış ve Zack Busner'in bilincindeki çağrışımlarla zıplayan ve zenginleşen, çarpılan ve kimi zaman anlamını sökme konusunda alabildiğine bir çaba gerektirdiğini idrak ettirecek bir biçimde...

Will Self, metropolün bilinçaltını; insanları üzerinden yansıtırken, *flanör* anlayışına da selam çekiyor.

ŞEHİRİN PSİKOCOĞRAFYASINI KAYDEDENLER

Will Self, Oxford eğitilmiş ama sokakların nabzını yansıtan bir bıçkınlıkta, uyuşturucu ve seksle dolu hedonist bir yaşam tarzını tercih ettiği gençlik yıllarından sonra, son yıllarında, yeteneklerini gitgide genişleterek anlatı için kullanan bir dil cambazı. 1955 yılında Guy Debord'la şekillenmeye başlamış psikocoğrafya yaklaşımının, XXI. yüzyılda Britanya'da Stewart Home, Iain Sinclair, Peter Ackyord ve Paul Conneally gibi farklı sanatçı ve yazarlarla birlikte, en önemli temsilcisi haline gelmekte. Metropolün bilinçaltını, insanları üzerinden yansıtırken, *flanör* anlayışına da selam çekiyor. *Şemsiye*, tıpkı *Ulysses* gibi, tıpkı *Dalgalar* gibi, tıpkı *Ses* ve *Öfke* gibi deşifre edilmek için defalarca okunmayı, kapsamlı çeviri denemelerini gerektiren bir yapıt. Ama günümüz teknolojisi bize kolaylık sağlayacaktır: Sesli kitap versiyonunu tercih edecek bir okur, muhtemelen çözümlemeyi yaparken telaffuzun ve vurguların, karakterlerin aksanlarının tipografik uyarlamalarının altından kalkma açısından avantaj sahibi olacaktır. Modern edebiyatın günümüzdeki zirvesinden geçmiş zirvelere göz atan bir yazarla birlikte vakit geçirmek isteyenler için, *Şemsiye* cazip bir çağrı.

Bİ TUR VERSENE

Aydan Çelik

Yaşam Kültürü / 152 Sayfa

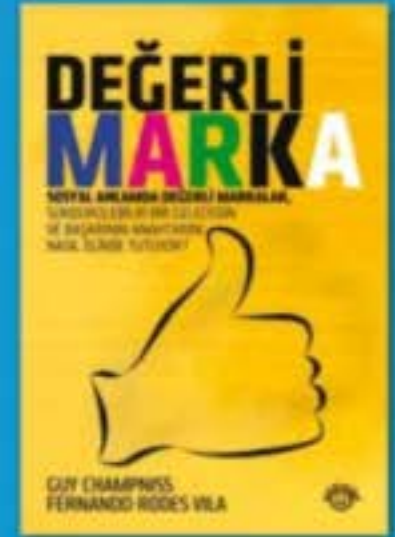
"Bisikletin selesine oturan her canlı, vuslata ermiş âşık misali kör olur. Ve dünyayı, olduğu gibi değil, olmasını istediği gibi görür..."

DEĞERLİ MARKA

Guy Champniss
Fernando Rodés Vilà

Müşteri ve marka arasındaki etkileşimlerin kalitesini artırmayı ele alan derin içgörülerden oluşan *Değerli Marka*, sektör ve pazar ayrımı yapmaksızın meselenin kalbine iniyor.

İş ve Yönetim / 348 Sayfa

İş ve Yönetim / 328 Sayfa

ESASLAR

Harvard Business Review

HBR's 10 Must Reads dizisinin ilk kitabı. Yüzlerce makale arasından seçilen *Esaslar*, zamana meydan okuyan fikirlerle günümüz iş dünyasının yoluna ışık tutuyor.

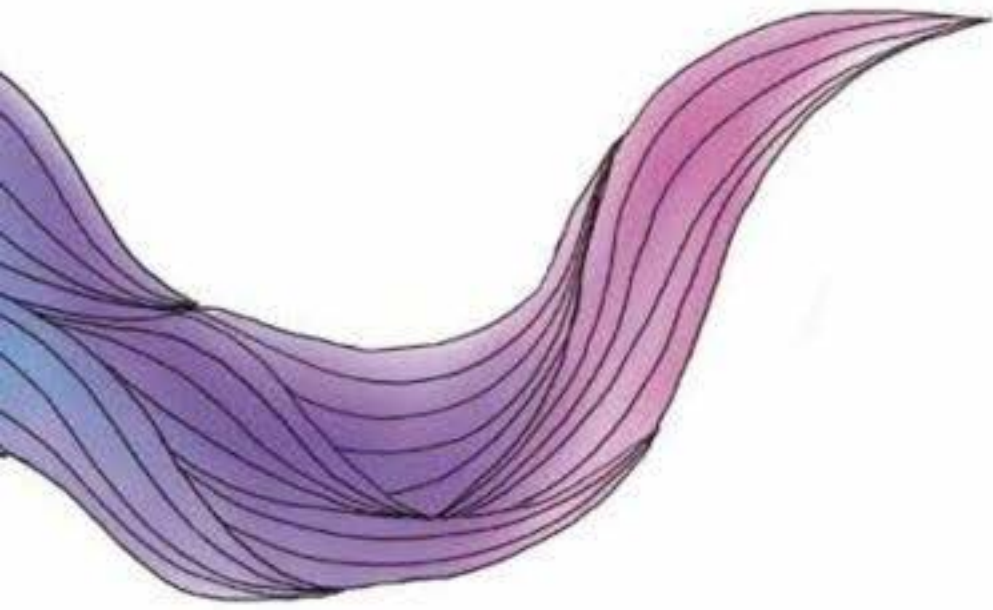

YAZIYAYAZANLAR: YARATICI YAZARLIK NEDİR VE NE DEĞİLDİR?

“Yazarlık cazip bir merteye, tamam. Ama yazarlık öğrenilebilir mi? Bu, yaratıcı yazarlık kurslarının ABD’de 1950’li yıllardaki ilk çıkışından beri sorulan bir soru; emin olun yeni değil (en azından dünyanın geri kalanı için).”

Burcu Arman

Umberto Eco, yazarların kendileri için yalnızca, ne alacaklarını hatırlamalarına yardım eden; işi bitince de atılan alışveriş listelerini yazdıklarını söyler. Haksız mı? Üstelik internet denilen bu gayya kuyusunda artık yalnızca yazarlar değil hepimiz birileri okusun diye yazıyoruz. Peki ama neden yazıyoruz? Belki bu dünya bizi kalabalıklaştırdığı kadar yalnızlaştırdığından. Belki, herkesin yazabileceğini fark ettiğimizden. Belki gözümüze gözümüze sokulan çoksatarlar yoluyla hem ünlü hem zengin olunabileceğini keşfettiğimizden. Ya da sadece basılı bir şeye sahip olma fikrinden. Belki biri, ya da hiçbiri. Ama kesin olan bir şey varsa, o da yazmaya dair artan ilgi. Bu durumun izlerini, özellikle son on yılda hızla artan yaratıcı yazarlık furyasından da görmek mümkün.

Yazarlık cazip bir merteye, tamam. Ama yazarlık öğrenilebilir mi? Bu, yaratıcı yazarlık kurslarının ABD’de 1950’li yıllardaki ilk çıkışından beri sorulan bir soru; emin olun yeni değil (en azından dünyanın geri kalanı için). Kurt Vonnegut, kendisine bu soruyu yönelten *Times* muhabirine şu cevabı verir: “Dinle,

yaratıcı yazarlık kursları açılmadan çok önce yaratıcı yazarlık öğretmenleri vardı, isimleri o zaman da şimdi de aynı, onlara editör denir.”

İşte o zaman da, şimdi de kendine iyi bir editör bulacak kadar şanslı olmayanlar, çözümünü kurslarda ve kitaplarda arıyor. Ve doğal sürecinde, bu durumdan yeni bir sektör doğuyor. ABD’de yıllardır var, İngiltere’ye biraz daha zor ikna olmuş. Dünyanın Çin’den İsrail’e kadar birçok ülkesinde, ders olarak okutulur hale geldi bile. Bu ülkelerde üniversiteler öncülüğünde dersler verilirken, Türkiye’de yalnızca bazı bölümlerde ders olarak gösteriliyor. Lisans ya da yüksek lisans düzeyinde bu tarz bir eğitim henüz verilmiyor. Bu yüzden bazısı yine üniversite bünyesinde olan kurslar şimdilik başı çekiyor.

KURSLAR MUCİZE YARATMAZ

Dersler, kitapları olan yazar ve eleştirmenler tarafından veriliyor. Ama asıl soru hala geçerli: ‘Yazarlık öğretilebilir mi?’ O zaman öncelikle bir konuya açıklık getirelim. O kurslara birer ‘mucize’, kurs verenlere de ‘büyücü’ gözüyle bakıyorsanız veyahut özgeçmişinizde afili görünecek bir sertifika sahibi olmaksa derdiniz, şimdiden vazgeçin derim. Neil Gaiman yazar olmak için kurs sertifikasının (ki aslında soru ilgili okuldaki mezun olmak üzerine) gerekli olup olmadığını soran bir okuyucusuna şöyle yanıt verir: “Gönderdiğiniz metni okuyan bir editör birinci sayfadan ikinciye geçemeyecek kadar sıkıldıysa, nereden mezun olduğunuza bakmaz.”

Üzerimize düşen uyarıyı da yaptıktan sonra biz tekrar kurslara dönelim. Aynı zamanda yaratıcı yazarlık dersleri de veren eleştirmen Semih Gümüş, *Yazar Olabilir miyim?/Yaratıcı Yazarlık Dersleri* isimli kitabının hemen her bölümünde şu cümlemin altını çizer: “Hiç kuşku yok ki, yaratıcı yazarlık, bir ustadan öğrenilemeyeceği gibi, yaratıcı yazarlık okullarında ya da atölyelerinde de öğrenilemez.” Peki o zaman kurslarda ne öğrenilir?: “Yaratıcı yazarlığa giden yollar, yordamlar öğrenilir; yeni bakış açıları edinilir; yararsız alışkanlıklar yerine doğru alışkanlıklar kazanılır; en önemlisi de doğru bir okuma biçiminin ne olduğu görülür,” diye açıklıyor Gümüş. Yazarlığın

Gönderdiğiniz metni okuyan bir editör birinci sayfadan ikinciye geçemeyecek kadar sıkıldıysa, nereden mezun olduğunuza bakmaz.

öğrenebilecek bir şey olmadığının altını çizen Asuman Kafaoğlu Buke de, bir önyargıyı daha hatırlatıyor: "Yaratıcı yazarlık atölyelerine katılanların çoğu amatör yazar, zaten bu kurslara 'yazar' olmak için gelmez." Kendi gözlemlerine göre çoğu katılımcı, iyi bir okur olabilmek için (ki bu konuyu daha sonra tekrar açacağız) bir kısmı da duygu ve düşüncelerinin dilsel ifadesini güçlendirmek için gidiyor kurslara. Başka ve aslında daha yaygın olduğunu düşündüğüm bir kanıysa şu: "Yine büyük bir çoğunluğu, geniş kitlelerin okuyacağı eser bırakmaktan çok, kendi yaşadığı bir olayı, aile tarihini, değişik bir deneyimi daha iyi anlatabilmek için katılır; amaçları kendi çevrelerinde ya da ailelerinde küçük

Oysa böyle olmuyor; yalnızca yaratıcı yazı mezunları birbirlerinin yazdıklarını okusaydı bile olurdu, ama onlar da okumuyor." Akaş bu konuda yalnız değil. Barbaros Altuğ da kendini 'her olan bitenin iyi niyetli bir girişim olduğunu düşünmeyen fena insanlardanım' diye tanımlarken, atölyelerin artmasındaki temel nedenin son 15 yılda yazarlığın artık şöhret ve maddi imkanları da getiriyor olmasına bağlıyor. Altuğ'un sözlerinin devamı şöyle: "Elbette yetenek kursla bursla ortaya çıkmaz; yeteneğiniz ya vardır ya yoktur. Bugün Türkiye'de adını bildiğimiz saygın tek bir yazar bile böyle kurslardan çıkmadı. Ama bu çıkmayacak demek değil; çünkü bazen teşvik de yeteneği ortaya çıkarmada önemli rol oynar. Bu nedenle bu tür dersleri veren her kim ise katılanın da kendisi gibi bir yazar olduğu ya da olacağı gerçeğinden hareketle yola çıkarak, ona göre programını ve hatta görüşünü ayarlaması lazım gelir."

Peki, biraz da kurslara katılanların gözünden bakalım. Gazeteci Handan H. Arıkan, 2004 yılında Murat Gülsoy'un Yaratıcı Yazarlık atölyesinin katılımcılarından biri olmuş. "Okumayı sevdiğim için dolaylı olarak yazmaya da romantik bir ilgi duyuyordum," diyor Arıkan. Amacının teknik veya

idealist bir yaklaşımdan çok, hayranı olduğu yazarların sanatını daha iyi anlamak olduğunu söylüyor. Kendi dışındaki katılımcıların, onun aksine, doğrudan hedefleri olan ve halihazırda yazan insanlar olduğunu söyleyen Arıkan, yazdıklarına inanan oldukça özgüvenli katılımcıların onu şaşırttığını da itiraf etmeden geçemiyor. Sonuç? Daha iyi bir okur olmuş ve artık yazarken belli bir bakış açısına sahip olduğunu düşünüyor. Yakın zamanda Can Çocuk yayınlarından çıkan *Pera Günlükleri* isimli kitabın yazarı Delal Arya da kurs geçmişi

olanlardan. Yıldırım Türker'in 'Yazıyla Oyun' atölyesine katılmış. "Yazdıklarımı başkalarıyla paylaşıp bunu bir oyuna çevirme fikri hoşuma gitmişti. Ayrıca kendi sınırlarımı da keşfetmek istiyordum," diye anlatıyor. Tıpkı Arıkan'ın gözlemleri gibi onunkiler de editör, çevirmen ve reklam yazarlarından oluşan bir öğrenci topluluğuyla birlikte ders aldığı yönünde. Ona kattığı, yazma işini daha disiplinli bir hale getirmesi olmuş. Yazılanların üzerinden yapılan tartışmaların zihin açıcı ve cesaret verici olduğunu söylüyor.

Optimist Yayınları Medya ve İletişim Editörü Tuba Çakır da belli bir amaçla kurs kapısı çalanlardan. Yaklaşık bir yıl önce Burhan Sönmez'in Yazı Atölyesi'ne katılan Çakır, yayınevinin yeni çıkan kitapları üzerine tanıtım metinleri yazarken okuyucunun ilgisini canlı tutmak için bir şeylere ihtiyacı olduğunu fark etmiş.

Delal Arya: Yazdıklarımı başkalarıyla paylaşıp bunu bir oyuna çevirme fikri hoşuma gitmişti. Ayrıca kendi sınırlarımı da keşfetmek istiyordum. (Görsele çalışma: Eun Ju Choi)

bir okur kitesidir." Optimist Yayınları'ndan çıkan *Yaratıcı Yazarlık* kitabında Stephen May bu konuyla ilgili ilginç bir bilgi verir: İngiltere ve Galler'in 1901 yılına ait demografik bilgileri ilk kez 2002 yılında dijital ortama yüklenir ve ilk gün 50 milyon kişi ziyaret ettiği için internet sitesi çöker. Bu durumda insanın önce kişisel tarihine ve ailesine uzanması bir çözüm yolu (ve görünen o ki bunu düşünen yalnızca siz değilsiniz!). Cem Akaş, *Mesele Dergisi* için yazdığı bir makalede bunu 'Ben edebiyatı' olarak isimlendirir. Yalnızca yazarların değil öğretmenlerin de kendilerinden yola çıkarak hazırladıkları egzersizleri eleştirirken şöyle anlatır: "... Daha ironik olanı, sürekli kendini anlatma merakında olan ve sayıları her gün artan insanların, karşılarında sürekli onları merak eden ve sayıları artan insanlar bulacaklarını varsaymaları.

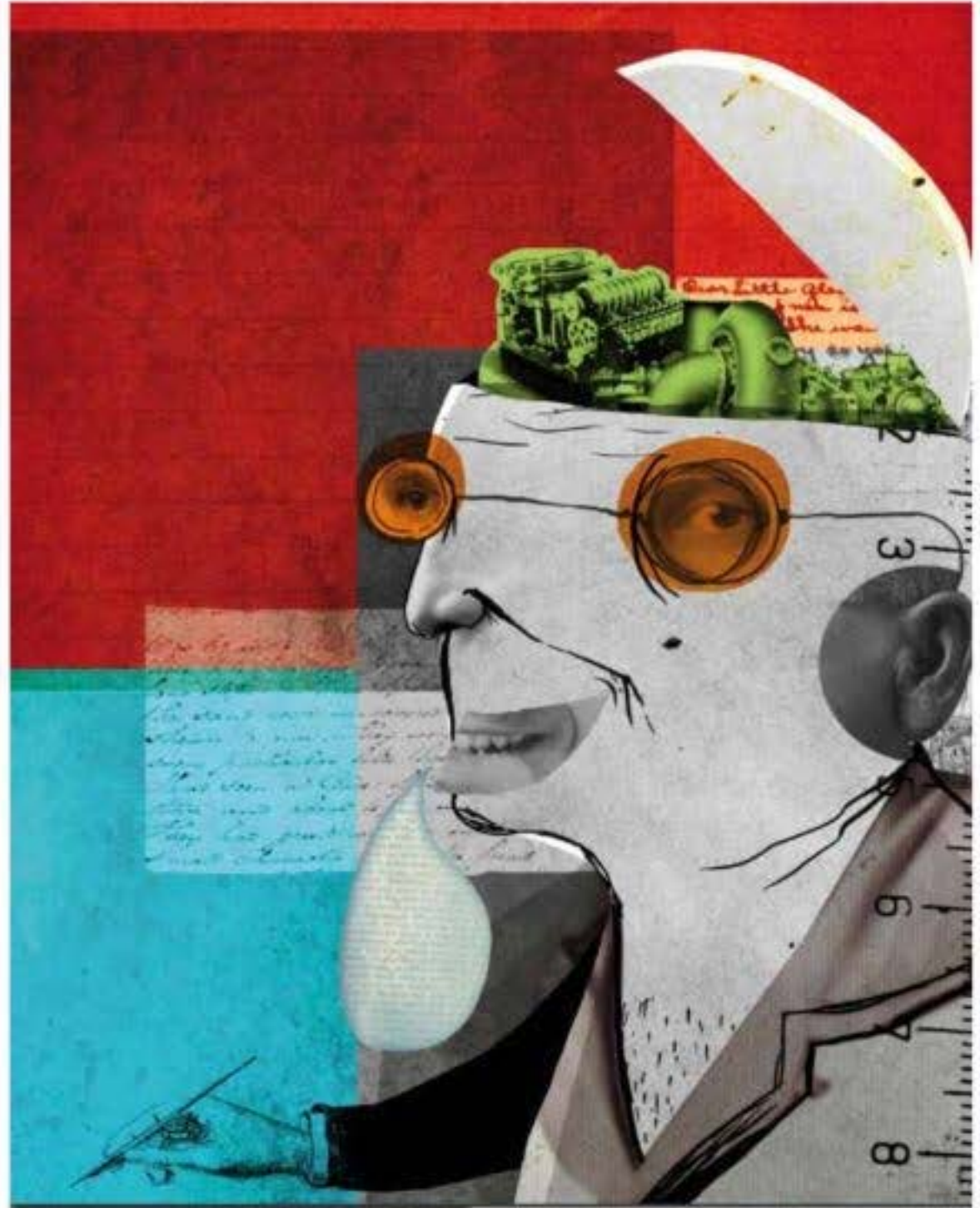
Ancak eğitimi aldığı felsefe bakışıyla; kısa, öz ve içerikli metin yazmakta zorlandığını fark edince katılmış eğitime. "Nano öykülerin gündeminde, James Joyce'a özenip *Ulysses*'i yeniden yazmanın yeri yok artık. Sonuç olarak, genel yayın yönetmenim daha kısa ve öz metinler yazmamı istedikçe böyle bir terbiyeye ihtiyacım olduğunu düşünerek gittim yazı atölyesine," diye anlatıyor. Sonuçta gayet teknik bir mesele için orada bulunduğunu ve amacı doğrultusunda çokça fikir sahibi olduğunu da ekliyor.

COKSATAR YAZMAK İSTEMEK

İnsan yine de merak etmeden duramıyor. Yani kurslara katılanların hepsinin 'ulvi' amaçları mı var? 'Ben çoksatır yazacağım' ya da 'iyi bir romanım olsun' diye katılan kimse mi yok? Tabii ki böyle değil ancak hem katılımcılar hem de eğitimcilere göre böyle olsa da kimse bunu 'sesli olarak dillendirmiyor'. Belki biraz nasıl görünürüm korkusu; belki de amacını yalnızca kendine saklama dürtüsü. Oysa Cemil Kavukçu *Akşam Gazetesi*'nde yayınladığı yazısında şöyle anlatır: "Yazar olmak isteyen ve yaratıcı yazarlık seminerine katılanların bir çoğunun formüle edilmiş kalıplar peşinde olduğunu deneyimlerimden biliyorum. İstedikleri yemek tarifi gibi bir şeydi."

Peki bunu istemek ayıp mı? Eğer yeterince okuyan bir insansanız, üstelik kaleminize de güveniyorsanız; neden ayıp olsun? Sonuçta ortaya çıkarttığınız iş iyiye takdir görmeyi kim istemez ki? (Bunu para kazanma / ünlü olma sevdasını bir yana bırakarak söylüyorum hiç

Konuştuklarımızın hemen hepsi bu dersleri veren eğitimciler olsa da yine hepsinin altını çizdiği şey işte tam da bu: Yazarlığın formülize edilebilir bir yanı yok!

Cemil Kavukçu: Yazar olmak isteyen ve yaratıcı yazarlık seminerine katılanların bir çoğunun formüle edilmiş kalıplar peşinde olduğunu deneyimlerimden biliyorum. İstedikleri yemek tarifi gibi bir şeydi. (Görsel çalışma: Kaan Bağcı)

şüphesiz). Aslında bu sorunun cevabı için mevzunun en başına gitmekte fayda var; yani bu kursların çıkış amacına. *New Yorker* dergisinde yayınlanan 'A Critic at Large: Show or Tell' (Etraflıca bir eleştiri: Ya göster ya anlat) başlıklı makaleye göre yaratıcı yazarlığın çıkışı "daha önce hiç şiiri yayınlanmamış öğrencilerin yine hiç şiiri yayınlanmamış diğer öğrencilere, nasıl yayınlanabilir şiir yazılır"ı anlatması üzerindendi. Tabii ki aynı zamanda daha önce kimseye okutulmamış yazıların eleştirmeye hazır insan topluluğu önünde paylaşılması haliydi. Sınıfta daha önce yayınlanmış şiirlerin sahibi olan bir eğitmen oturur ama ders vermez, yalnızca tartışmaların yönlendirilmesini sağlar (fark ettiğiniz üzere her şey yaymak üzerine). Dünyada bu işi en iyi yaptığı kabul görmüş yer ise yine bu kursların

ilk dile geldiği okul, Iowa Üniversitesi. Mezunlarının arasından 16 Pulitzer kazananı çıkaran üniversite, yaratıcı yazarlık programlarına yalnızca gelecek vaat eden öğrencileri kabul ediyor. Yazar Maureen Freely'nin anlattığına göre iyi kurslar topluma mal olmuş yazarlar tarafından yeni yazarların yüreklendirilmesi ve onlara editörlük yapılması üzerine. Ama bu gelişen sektörde para tuzağı haline gelenleri ayırt etmekte fayda var. Zira konuştuklarımızın hemen hepsi bu dersleri veren eğitimciler olsa da yine hepsinin altını çizdiği şey işte tam da bu: Yazarlığın formülize edilebilir bir yanı yok!

İyi de o zaman ne öğretiliyor bu kurslarda? Aslında birçok kursun dersi verene bağlı olmak üzere farklı modellemeleri var. Kimisi kült yazarların kitapları üzerinden detaylı inceleme ve eleştiri sanatı üzerinden giderken, kimisi de yazının tarihine kadar uzanan teknikleri anlatan dersler veriyor. Genellikle hepsi yazı disiplini artırmak üzerine yoğunlaşan egzersizlere yer veriyor. Bukowski'nin zamanında önerdiği gibi, yaratıcı yazarlık öğrencilerini hipodroma götürüp her koşuya iki dolardan az olmamak kaydı ile bahis oynamalarını önerecek kadar sıra dışısı henüz yok gibi görünüyor: "Plase

Bukowski'nin zamanında önerdiği gibi, yaratıcı yazarlık öğrencilerini hipodroma götürüp her koşuya iki dolardan az olmamak kaydı ile bahis oynamalarını önerecek kadar sıra dışısı henüz yok gibi görünüyor.

oynamak yok. Plase oynayanlar ASLINDA evde kalmak isteyip bunu nasıl yapacağını bilmeyenlerdir." Kursu inanan inanmayan, ders alan ders veren, yazan yazmayan herkesin ısrarla üzerinde durduğu tek bir nokta var: Okuyun! Stephen King "Eğer okumak için zaman bulamıyorsanız yazmak için de zamanınız yoktur. Bu kadar basit," der. Evet işte bu kadar basit!

Edebiyat daha göz önünde hatta daha popüler bir mevzu olmaya başladığından beri en çok yazarların 'yazmakla ilgili görüşleri' ve nasıl yazdıkları üzerine paylaşımlar arttı. Ancak kitap satışlarındaki artışın aynı oranda yükseldiği söylenemez. Yani bu durumda sanırım biz en çok 'nasıl yazmış, nasıl yazılır' klasmanından alıntıları alıntılarla kalıyoruz. Ya da seneler önce Montaigne'nin dediği gibi: "Kitaplar üzerine yazılmış kitaplar kadar çok sayıda kitap başka hiçbir konuda yok." Görünen o ki değişen bir şey de pek yok. Hala okumasak da yazmak ve en azından nasıl yazıldığını bilmek istiyoruz. Bu meraklılar kadar yazarlar için de yorucu bir şey olsa gerek zira Umberto Eco sıkça karşılaştığı "Nasıl yazıyorsunuz?" sorusuna karşılık espirili bir savunma geliştirir: "Soldan sağa."

Şaka bir yana çoğu yazar bazen romanlarına bazense özellikle yazmak isteyenler için konuşmalarının arasına sıkıştırmıştır 'nasıl yazılır'ın ipuçlarını. Kuşkusuz kendi yöntemleri, izledikleri yollar ve alışkanlıklar üzerinden... Ama neresinden bakarsanız bakın, yazmak, özellikle de iyi yazmak bir zanaat. Hemingway'in söylediği gibi, belki de kimsenin usta olamayacağı, yalnızca çıraklardan oluşan bir zanaat.

Yazar Murat Gülsoy *Büyübozumu: Yaratıcı Yazarlık* adlı kitabında herkesin iyi birer hikaye anlatıcısı olduğu fikrinden yola çıkar: "Hikaye dünyayı, insanları ve kendimizi anlamakta başvurduğumuz zihinsel işlevlerimizden biridir." Gülsoy mevzuya daha ümitli bakanlardan zira, 'herkesin potansiyel bir yazar' olduğuna inanıyor. Fikrin başka bir noktası daha var. Yüzyıllardır sanat üzerine, dans, resim hatta sinema üzerine okullar varken yazarlığı niye

Kursların edebiyata katkısı var mı?

Asuman Kafaoğlu Buke: "Edebiyat tarihini değiştirecek bir yazarın yaratıcı yazarlık kursundan çıkacağını düşünmek çok zor. Bu kursların edebiyata, genel anlamda yazınsal tarihe, bir katkısı olacağını sanmıyorum ama eminim yazma süreci içinde herkes daha iyi bir okura dönüşür. Edebiyata bu anlamda katkısı oluyor, daha akıllı ve daha çok okur kazandırarak."

Cem Akış: "Benim gördüğüm kadarıyla bu dersin faydası, iyi yazmayı sağlaması değil (sağlayacağına da inanmıyorum ayrıca), edebiyatla aktif bir ilişki kurmayı mümkün kılması. Okur olarak bile pasif değil, aktif bir okurluğu talep etmesi."

Barbaros Altuğ: "Elbette yetenek kursla, bursla ortaya çıkmaz; yeteneğiniz ya vardır ya yoktur. Bugün Türkiye'de adını bildiğimiz saygın tek bir yazar bile böyle kurslardan çıkmadı. Ama bu çıkmayacak demek değil; çünkü bazen teşvik de yeteneği ortaya çıkarmada önemli rol oynar. Bu nedenle bu tür dersleri veren her kim ise katılanın da kendisi gibi bir yazar olduğu ya da olacağı gerçeğinden hareketle yola çıkarak ona göre programını ve hatta görüşünü ayarlaması lazım gelir. Bu bir öğrenci-öğretmen ilişkisinden ziyade psikolojik bir destek anlamına da gelir ki bunu yazar egosundan sıyrılarak yapacak olanlar işte bu tür kursları hakkıyla verecek olanlardır."

ayrı bir noktaya koyuyoruz? "Diğer sanatların nasıl ki bir eğitimi vardır; edebiyatın da, kurmaca yazmanın da pekala bir eğitimi olmalıdır," diyor Gülsoy. Haklı olduğu bir nokta var ki, o da sonuçta diğer sanatlara dair okullardan mezun olan herkese sanatçı, ressam, besteci demediğimiz / diyemeceğimiz. Başa dönersek... Bu kurslardan mezun olan herkesin birer yazar olacağını beklemek de, son derece nahif bir bakış olurdu.

Bu konunun, soruların ve de sorunların yaratıcı yazarlık tarihi kadar eski olduğunu hatırlamakta fayda var (Vladimir Nabokov, Harvard Üniversitesi edebiyat kürsüsüne girdiğinde dilbilimci Roman Jakobson bunu "Sırada ne var? Fillere de zooloji dersi verdirelim mi?" şeklinde protesto eder). Uzun lafın kısıası, bilinmesi gereken iki şey var: Biri okumak, çok okumak daha çok okumanın gerekliliği! İkincisiyse kurslarda öğrenebileceğiniz şeyin yöntemler ve disiplinlerden oluştuğu. Ve son söz Kurt Vonnegut'un bir anısına bırakıyorum izninizle: Vonnegut, katıldığı derslerden birinde dönemin 'sert adam' yazarlarından birinin sınıfa şöyle bağırıldığını da anlatır: "Ne halt yemeye buradasınız siz? Evinize gidin poponuzu zamkla sandalyeye yapıştırın ve yazın! Kafanız düşene kadar yazın!"

Asuman Kafaoğlu Bük: Yaratıcı yazarlık atölyelerine katılanların çoğu amatör yazar, zaten bu kurslara 'yazar' olmak için gelmez. (Görsel çalışma: Kaan Bağcı)

Umberto Eco sıkça karşılaştığı "Nasıl yazıyorsunuz?" sorusuna karşılık espirili bir savunma geliştirir: "Soldan sağa."

Kursa gitmek gerekir mi? Kendini bu konuda geliştirmek isteyen biri kursa gitmeden ne yapabilir?

Semih Gümüş: "Bu atölyelere gitmek elbette gerekmez. Yazarlık, asıl olarak kitaplardan öğrenilir. Ama doğru okuyarak, ne yazdığına değil de, nasıl yazdığına bakılarak. Asıl sorun budur. Hangi türde yazıyorsa yazar adayı, öncelikle o türde kitaplar okumasını öneririm. Sonra da her türde. Edebiyat, hayatın bütününe içine alır, dolayısıyla her alana dönük okuma, edebiyatçının kendini geliştirmesi için zorunudur."

Murat Gülsoy: "Edebiyat birikimi önemli. Popüler edebiyatın gürültüsünden uzaklaşıp kişinin kendi edebiyat çizgisini bulması gerekir. Bunun için de çok pratik bir yol önerebilirim: Antolojiler. Çok kapsamlı öykü antolojileri var. Bunlarda çok sayıda yazarla tanışma imkanı bulursunuz. Bazılarından sıkılırsınız, bazıları seversiniz ama bazıları çok seversiniz. İşte o sizi çarpan yazarların kitaplarını alarak yola devam edebilirsiniz. Böylelikle kısa süre içinde kendinize özgü bir okuma çizgisi oluşturursunuz. Kendine özgülük çok önemli ve daha okuma aşamasında başlıyor. Antolojiler dışında edebiyat dergilerini, blogları, web sitelerini izlemek de insanı çok canlı kılıyor. Tabii sonuncu öneri mutlaka defter tutmak... Yazmak."

Sema Kaygusuz: "Ben yazarlık kursu vermiyorum. Yazma cesaretiyle ilgili bir dizi seminer veriyorum. Benim işim kimseye nasıl yazacağını göstermek değil. Çok ürkerim bu tür dikey ilişkilerden. Tam tersine sınıfa gelen katılımcılara esin vermek isterim."

Bir keresinde sınıfa böyle solgun yüzlü genç bir kadın geldi. O hafta yazı temamız 'hayvan'dı. Bu genç kadın öyle yabani, öyle yaratıcı bir metin yazmıştı ki, bu dağınıklığın ve başıbozuk güzelliğin karşısında ne yapacağımı bilemedim. Kendisine bir daha sınıfıma gelmemesini salık verdim. Çünkü onun bu yabani büyük yeteneğine yanlış bir hamleyle müdahale etmekten korkmuştum. Bazı insanlar kimsenin eşlikçiliğine ihtiyaç duymadan kendi yollarını kendileri bulmalıdırlar."

YAZMASAN ÇILDIRACAK MISIN?

Yazarlık, öğrenilebilir mi? Dolayısıyla; öğretilbilir mi? Yaratıcı yazarlık, ne menem bir kavramdır? Step ikliminin payitahtında, yazarlık öğrenilebilir mi

pekala? Ankara'nın mutlak ayazından, "yazmasam çıldıracaktım" diyenler için, yaratıcı yazarlığa dair buğulu fısıldaşmalar.

YARATICI YAZARLIK KİTAPLARI İLGİ GÖRÜYOR

Hasan Yılmaz (32) Kitapçı

Yaratıcı yazarlık kitaplarının mesleğim itibarıyla de ilgi çektiğini ve talep edildiğini görüyorum. Genellikle genç arkadaşlar bu kitaplara ilgi gösteriyor. Ben yazarlığın öğrenilebileceğine, pratikle de geliştirilebileceğine inanıyorum. Düzenli olarak yazmanın ve daha çok yazmanın, yazarlık yolunda en önemli adım ve kendini geliştirme yolu olduğunu düşünüyorum. Göz attığım yaratıcı yazarlık kitapları da çoğunlukla 'sürekli olarak yazmak eylemi' üzerinde duruyor.

YAZARLIK ÖĞRENİLMEZ

Özge Ünver (29), Teknik Ressam

Yazarlık bana göre öğrenmek ile elde edilebilecek bir durum değil. Ama dilin anlatım özellikleri ve dili doğru kullanmak adına öğrenilebilecek birçok şey olduğunu düşünüyorum. Yaratıcı yazarlık kursları bu noktada yararlı olabilir. Bu kurslar gözlemci olmayı, okuyucuyu yazdıklarının içine çekmeyi öğretebilir. Bir üslup kazandırabilir. Ama yeteneğiniz yoksa, çok da faydası olabileceğini düşünmüyorum.

BENİ YAZMAKTAN SOĞUTTU

Fatih Oylum (34), Muhasebeci

Benim şair olmak gibi bir hayalim vardı açıkçası. Liseden üniversiteye geçiş yaptığım yıllarda yazdığım şiirlerin arkadaşlarım arasında ilgi çektiğini görünce, yazı dilimi nasıl geliştiririm diye düşünmüştüm. Yazarlık kitaplarından ziyade yazarlık kurslarının faydalı olacağını düşünmüş ve bir kursa yazılmışım. Kursta, yazdığım şiirler ve bazı düz yazıların arkadaşlarım arasında olduğu kadar ilgiyle karşılanmaması beni yazmaktan soğuttu. Kurslardaki okuma ve yazma üzerine dersler de benim için bir sosyal aktivite olmaktan öteye geçemedi.

KURSLAR YETENEĞİMİZİ AÇIĞA ÇIKARABİLİR

Güven Güngör (27), Kurgu Operatörü

Yazarlığın belli bir noktaya kadar öğrenilebileceğine inanıyorum. O noktadan sonra eğitim, kişisel yeteneklere bağlı olarak ilerleyebilir. Ancak yazarlık konusunda okuduğumuz kitaplar ve özellikle alacağımız teorik dersler farkında olmadığımız bir yeteneği, yazarlık yeteneğimizi açığa çıkarabilir. İçinde olan yazı yazabilme yeteneğini fark edememiş kişi, özellikle kurslar sayesinde, eğitim veren kişilerin de yönlendirmeleriyle bu yönünü keşfedebilir; yaratıcılığını daha ileri seviyelere taşıyabilir.

ÇALIŞMAK VE DİSİPLİN

Nurhan Karagöz (58), Emekli

YAZMASAN ÇILDIRACAK MISIN?

Yazarlık, öğrenilebilir mi? Dolayısıyla; öğretilir mi? Yaratıcı yazarlık, ne menem bir kavramdır? Step ikliminin payitahtında, yazarlık öğrenilebilir mi

pekala? Ankara'nın mutlak ayazından, "yazmasam çıldıracaktım" diyenler için, yaratıcı yazarlığa dair buğulu fısıldaşmalar.

YARATICI YAZARLIK KİTAPLARI İLGİ GÖRÜYOR

Hasan Yılmaz (32) Kitapçı

Yaratıcı yazarlık kitaplarının mesleğim itibarıyla de ilgi çektiğini ve talep edildiğini görüyorum. Genellikle genç arkadaşlar bu kitaplara ilgi gösteriyor. Ben yazarlığın öğrenilebileceğine, pratikle de geliştirilebileceğine inanıyorum. Düzenli olarak yazmanın ve daha çok yazmanın, yazarlık yolunda en önemli adım ve kendini geliştirme yolu olduğunu düşünüyorum. Göz attığım yaratıcı yazarlık kitapları da çoğunlukla 'sürekli olarak yazmak eylemi' üzerinde duruyor.

YAZARLIK ÖĞRENİLMEZ

Özge Ünver (29), Teknik Ressam

Yazarlık bana göre öğrenmek ile elde edilebilecek bir durum değil. Ama dilin anlatım özellikleri ve dili doğru kullanmak adına öğrenilebilecek birçok şey olduğunu düşünüyorum. Yaratıcı yazarlık kursları bu noktada yararlı olabilir. Bu kurslar gözlemci olmayı, okuyucuyu yazdıklarının içine çekmeyi öğretebilir. Bir üslup kazandırabilir. Ama yeteneğiniz yoksa, çok da faydası olabileceğini düşünmüyorum.

BENİ YAZMAKTAN SOĞUTTU

Fatih Oylum (34), Muhasebeci

Benim şair olmak gibi bir hayalim vardı açıkçası. Liseden üniversiteye geçiş yaptığım yıllarda yazdığım şiirlerin arkadaşlarım arasında ilgi çektiğini görünce, yazı dilimi nasıl geliştiririm diye düşünmüştüm. Yazarlık kitaplarından ziyade yazarlık kurslarının faydalı olacağını düşünmüş ve bir kursa yazılmışım. Kursta, yazdığım şiirler ve bazı düz yazıların arkadaşlarım arasında olduğu kadar ilgiyle karşılanmaması beni yazmaktan soğuttu. Kurslardaki okuma ve yazma üzerine dersler de benim için bir sosyal aktivite olmaktan öteye geçemedi.

KURSLAR YETENEĞİMİZİ AÇIĞA ÇIKARABİLİR

Güven Güngör (27), Kurgu Operatörü

Yazarlığın belli bir noktaya kadar öğrenilebileceğine inanıyorum. O noktadan sonra eğitim, kişisel yeteneklere bağlı olarak ilerleyebilir. Ancak yazarlık konusunda okuduğumuz kitaplar ve özellikle alacağımız teorik dersler farkında olmadığımız bir yeteneği, yazarlık yeteneğimizi açığa çıkarabilir. İçinde olan yazı yazabilme yeteneğini fark edememiş kişi, özellikle kurslar sayesinde, eğitim veren kişilerin de yönlendirmeleriyle bu yönünü keşfedebilir; yaratıcılığını daha ileri seviyelere taşıyabilir.

ÇALIŞMAK VE DİSİPLİN

Nurhan Karagöz (58), Emekli

Çalışmakla ve disiplinle başarılmayacak hiçbir şey yok. Yazarlık da buna dahil pek tabi. Bir romanı kurgulamak, karakterleri tasarlamak, hikayeyi yaratmak; bunlar öğrenilebilir şeyler bence. Emek ve özveri isteyen şeyler olduğu da kuşkusuz. Yazarlık kurslarında öğrenilebilir mi diye sorarsanız, bence bunu ders olarak düşünmek kişiyi disiplinli bir programa tabi tuttuğu için daha verimli olacaktır. Yazma yeteneğinin, çok okumanın meyvesi olduğuna da hep inanmışımdır.

T.G. FRASER | ANDREW MANGO
ROBERT MCNAMARA

***Bölgemizdeki siyasal gelişmelere derinlemesine bakmak için...
Yeniden yapılanmayı doğru kavramak için...***

Modern Ortadoğu'nun Kuruluşu

Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü,
yeni Türkiye, Arap milliyetçiliği, Siyonizm
ve günümüzü hazırlayan tarihsel süreç...

Geniş araştırmalara dayanan bu kitap,
bölgede Birinci Dünya Savaşı ardından
oluşan ve günümüzü anlamak için göz
ardı edilmemesi gereken siyasal
dönüşümün öyküsüdür.

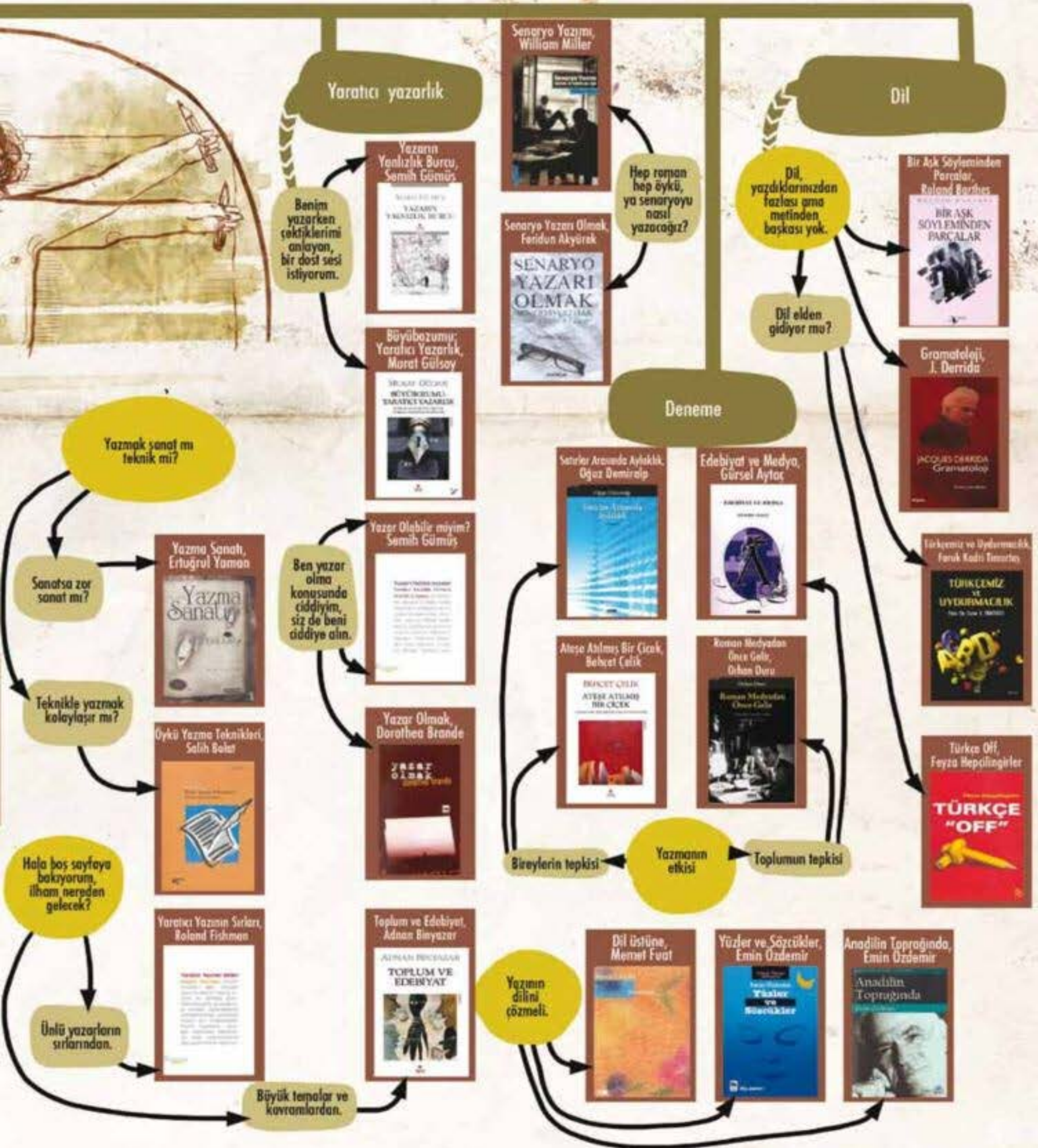

İÇİNİZDEN YAZAR ÇIKAR MI?

Thomas Mann, yazarı şöyle tanımlamış: Yazar, diğer insanlara kıyasla, yazmakta zorlanan kişidir. Yani yazmakta zorlanıyorsanız, doğru yoldasınız. Hemingway demiş ki; yazmak kolay, tek yapmanız gereken klavyenin başına oturup kanamak. Yazmaya oturmadan önce yapmanız gereken ise okumak okumak ve daha çok okumak, diye önermiş Faulkner.

Edebiyat kuramı üzerine yazılmış bütün kitaplar yazarlıkla ilgili ipuçlarıyla dolu. Kuram değil, tecrübeden öğrenirim dersiniz, yazarların kendi yazı maceralarında yanıtlar bulabilirsiniz. Kısa yoldan teknik bilgiler isteyenlere, yaratıcı yazarlık öğreten metodlar var. Yazmak konusunda ortaya atılan her kuram, önerilen her teknik, ünlü yazarların öğütleri, sayfalarca müsvedde, ilham perileri, bol kahve bir araya gelse içinizden bir yazar çıkar mı? Önünüzde duran o boş beyaz sayfa hala sözcükler bekliyorsa sizden, okları takip edin; ustanızı, öğretmeninizi, ilhamınızı bulun.

AHLAR AĞACIYIM, GİBİSİ FAZLA

“Okurluktan pay çıkarıp ister istemez şüpheleniyorsunuz, acaba benim kehanetim hangi dizede diye. Ve okumaktan kendinizi alamıyorsunuz.”

Değişen kent yaşamının ezip geçtiği birey oluş süreci, Madak'ın hem varlığının hem şiirinin merkezindedir.

Didem Madak... Beyaz, çilli, kadın, şair. O annesinin ölüsünü şiirle yıkamak istemiş ya, ben de onun varlığını, yokluğunu, ölüsünü, dirisini şiirle yıkamak istiyorum. 2011'de 41 yaşındayken öldü Didem Madak; annesinin erken ölümünü kendine ah eden şair, geride bir kız çocuğuna erken ölmüş bir anne şair bıraktı. Bu ay yeniden basılan üç şiir kitabını karıştırırken bunu düşünüyorum ve öğreniyorum. Şairlik belki de kuşaklar boyu süren bir laneti yeniden yeniden yaşamak ya da o tuhaf şair duyarlığından yeni bir lanet yaratmaktır.

Öykülemeci şiir diyor ileri gelenler, bense buna Didem Madak özelinde, 'içindeki öykünün şiire doğması' diyorum. Evet, şair zaman zaman dilden ve şiirden fire verir gibi oluyor. Öykünün ritmi, talepleri, şiirin önüne geçebiliyor. Ancak bunu fark edene kadar Madak sizi çoktan ele geçiriyor. Kendine güzel bir etek diktikten sonra teğelleri temizlemeyi kafasına takacak biri değil o. Heyecanla yapıtını üstüne geçiriverip kendini sokağa atacak tiplerden.

Teğellere de, sökülere de önem vermiyor Madak, en fazla gülüp geçiyor. Şiirinin temel izleklerinden biri de bu gülüp geçme zaten. Acılı, kadınsı bir gülüş; boş vermişlikle hayata tutunamamanın hesabını isteme arasında salınan bir sarkaç gibi. Şöyle ki:

"Bazen ah diyorum durmadan,
Şimdi ben ahlatın başında,
Otuz iki yaşında.
Ahlara ağacı gibi.
Rengarenk çaputlar bağladım yıllarca dallarıma,
Mavi, mor, kırmızı ve yeşil,
İstedim, hep istedim,
Sen iste derdim, iste yeter ki Vereyim.
Her istediğimi verdim,
Arttım, fazlaştım,
Eksikli yaşamaktan.
Ahlara ağacıyım, gibisi fazla.
Başka bir şey istemem
Artık beyazlaşan üç-beş tel saçıma,

Hesabımı tam vermekten başka.
Vasiyetimdir:
Dalgınlığınıza gelmek istiyorum
Ve kaybolmak o dalgınlıkta."

Dalgınlığımıza gelmiyor Didem Madak. Yine de hem ölümüne hem şiirine damgasını vuran bir mezar arayışı içinde. *Ahlara Ağacı* üzerine verdiği bir röportajda, "Kendi acısıyla dalga geçen ve gülerek acı çeken bir kadın ani bir manevrayla şiiri ele geçirdi ve en başta 'iç ses' diye söylenen ağlak kadınla, 'Yıldırım Gürses' diye cevap verip dalga geçti. Ve aptal aptal güldü bir de buna. Şimdi *Ahlara Ağacı*'ni nereye gömmeliyim diye düşünüyorum. Belki de başsız ayaksız bir mezara," diyerek ruhundaki kabir azabının işaretlerini veriyor. Yaşam mücadelesi, değişen kent yaşamının ezip geçtiği birey oluş süreci, Madak'ın hem varlığının hem şiirinin merkezindedir. Ödüllü ilk kitabı *Grapon Kağıtları*'nda bunu görüyoruz, *Ahlara Ağacı*'nda ve modern olanla 'ötekilerin' iç içe yaşadığı bir İstanbul mahallesinin konu edildiği *Pulbiber Mahallesi*'nde de durum böyle.

Her şey bir yana Didem Madak'ın ölümünün ardından şiirlerini okuduğunuzda bütün bunların çok ötesinde bir şey hissediyorsunuz. Şairin kehanetvari dili ve duyarlığı... Erken öleceğini, Galata semtinin başına geleceklere bilirmiş gibi vasiyet etmiş, kızına seslenmiş, annesini almış yanına. Bunlar tamamen kendisine ait şeyler ya, okurluktan pay çıkarıp ister istemez şüpheleniyorsunuz, acaba benim kehanetim hangi dizede diye. Ve okumaktan kendinizi alamıyorsunuz.

Dost,
gökyüzünde parlayan yıldız gibidir.
Nereye gidersen seninle gelir.

Yeni bir hayatın heyecanı ve umutlarıyla yüklü gencecik bir beden. Nice zorluklarla ulaştığı gurbet ellerde hayatın hiç bilmediği yönleriyle karşı karşıya kalır. Gençlik hevesiyle verilen bir karar gidişatı geri dönülemez bir noktaya sürükler. Ali, geride bıraktığı tek dostu Hasan ile sık sık konuşmaktadır. Ancak aralarında binlerce kilometre vardır. Ne Hasan Ali'yi terk eder ne de hayalleri. Sevdaya düşen gönül Ali'yi, elindeki silah ölümü, acımasız hayat her ikisini bir kez daha sınar. Oyunun galibi yoktur ancak geri dönüşü de...

Muharrem Faruk Bulut, öykü kitaplarından sonra bu defa romanı ile okur karşısında. Yaratığı atmosfer, kurgudaki gerçeklik şaşırtıcı bir sonla sizi bu kitaba bağlayacak.

P-KITAP

Yayınlarımız tüm satış noktalarında...

www.pkitap.com | <http://www.facebook.com/pkitap>

LALE DEVRİ ÇOCUKLARIYIZ BİZ

“TRT’nin tesadüfen bir Lale Devri dizisi çektiğini düşünmek kurumun siyasi tarihine haksızlık olur.”

**“İzn alıp Cuma namazı deyü mâderden
Bir gün uğrulayalım çarh-ı sitem-
perverden
Dolaşıp iskeleye doğru nihfin
yollardan
Gidelim servi revanim yürü
Sadâbâd’e.”
Nedim**

TRT hiçbir diziyi, hiçbir zaman boşuna yapmadı. Halkı eğitmek ve bilinçlendirmek görevini, devletin ve hükümetlerin yönelimleri doğrultusunda içeriği kimi zaman direktifle kimi zaman basiretle belirlenmiş kanonik denebilecek dizilerle yerine getirmeyi asla ihmal etmedi. 1986’da yapılan *Duvardaki Kan*, 1987 tarihli *Belene*, Tarık Buğra’nın *Osmancık* ve *Küçük Ağa*’sından uyarlanan aynı adlı diziler bandrol vergilerimizin boşa gitmediğinin kanıtları olarak tarihteki yerlerini aldılar. TRT’nin içinde yaşadığımız dönemin ruhunu yansıtan dizisi ise, *Bir Zamanlar Osmanlı: Kırım*. Bir Ezel Akay projesi olarak duyurulan, ancak TRT Genel Müdürü’nün “belgesele kaçmış,” diyerek ilk dört bölümünü çöpe atıp Akay’ı ‘açığa almak’ suretiyle yeniden çektiği dizinin konusu Lale Devri... TRT’nin tesadüfen bir Lale Devri dizisi çektiğini düşünmek kurumun siyasi tarihine haksızlık olur.

1718 yılında Rusya’yla imzalanan Prut Anlaşması’ndan sonra başlayan Lale Devri’nin lise tarih kitaplarındaki anlatımı ikirciklidir. Toprakların genişlemediği, dolayısıyla askeri anlamda duraklamanın başladığı dönemdir. Öte yandan İstanbul’da başlayan imar seferberliği, Müteferrika’nın ilk Müslüman matbaacı olarak belirmesi,

TRT, Lale Devri’ni başka türlü anlatmak için çok çaba sarf etse de ana fikrin ders kitaplarının uzağına düşmemesine önem veriyor sanki. (Görsel çalışma: Dünya Atay)

bilim ve kültür alanına yapılan yatırımlar dolayısıyla da parlak bir devirdir. Başta Sultan III. Ahmet olmak üzere hanedanın tüm üyeleri, devlet adamları ve varlıklı insanlar adlarına yakışır güzellikte saraylar, konaklar, köprüler, çeşmeler yaptırmakta yarışır.

Lale Devri’nin sonunu getiren Patrona Halil İsyanı, yazıcıların rahatsızlıklarına bağlanır. Müteferrika matbaasının kendilerini işsiz bırakacağı fikrinden duydukları korkuyu, matbaaya karşı din kisvesine bürünmüş bir düşmanlıkla ifade ederler. Sonunda gider,

İmparatorluğu bir sarışının kurtarmasını beklemiyorduk zaten, imanlı bir esmer olmadan bu iş olmazdı.

Patrona Halil denen bir Arnavut tellağın arkasında saf tutup isyan başlatır yazıcılar. Kendilerine arka çıkan softalar sayesinde halkın da desteğini alır, III. Ahmet'in imar ve iskan hareketini zorla ve şerle kesintiye uğratırlar. Çoğu ders kitabı III. Ahmet'e kıyamaz da, Damat İbrahim Paşa'nın beceriksizliği yüzünden canım dönemin sona erdiğini söyler.

TRT, Lale Devri'ni başka türlü anlatmak için çok çaba sarf etse de ana fikrin ders kitaplarının uzağına düşmemesine önem veriyor sanki. Mesela Damat İbrahim Paşa sanattan, edebiyattan, müzikten ve elbette tasavvuttan anlayan, aşkla incelmış bir devlet adamı olarak resmediliyor. Ama basiretsizliği ve aslen bir 'helvacı çırağı' olduğu, padişahın kızkardeşi Hatice Sultan'ın öfkeli ve hırslı dilinden sık sık vurgulanıyor. Temize çıkarmaya çalıştığı III. Ahmet'i kişiliğizleştiriyor dizi, tıpkı ders kitapları gibi. Kızkardeşi, gelenekler ve Damat İbrahim Paşa'nın temsil ettiği medeniyet düşü arasında sıkışıp kalan III. Ahmet esiyor, gürlüyor ama yağmıyor bir türlü...

KEMALİST BİR FİLTRE

Hülasa dizi, bugünün siyasi ve mimari hareketlerini anlamak için velut bir söylemsel kaynak niteliğinde. Örneğin 7. bölümde Damat İbrahim Paşa 'helvacı çırağı' kimliğiyle hesaplaşmak zorunda kalıyor. Yazıcıların, Mütferrika'yı linç etme girişimlerini püskürtürken haykırıyor kıyam edenlere: "Helvacı Çırağı İbrahim emrediyor size, Sadrazam İbrahim Paşa'ya diz çökün." Diz çöküyor ahali. Helvacı Çırağı İbrahim, Damat İbrahim'e galebe çalıyor, tüm helvacıların ve çırağlarının yüreklerine su serpiyor heybetiyle. Ama kıyam haberiyle şaşkına dönen III. Ahmet'in sorusuyla açılan yara kapanmıyor gene de: "Helvacı Çırağı İbrahim'e itimat etmekle hata mı ettim?" III. Ahmet'in kırılcılığını şaşkınlığına bağlayıp mazur görmekte bir sakınca yok: "Hep iyi şeyler istedim. O vakit nedir bu mukavemet?"

Dizinin, hikayenin tüm kahramanlarına eşit mesafede durduğunu söylemek zor. Bir işçi sınıfı temsilcisi olarak tasvir edilen Patrona Halil her şeyiyle karikatürize ediliyor. Patrona'yı sokağa 'kıyamın rehberi' olarak yerleştiren softalara bakışta Kemalist bir filtrenin varlığını sezinlememek elde değil. Nedense bu tarif, Cübbeli Ahmet Hoca'nın cezaevinde bulunduğu gerçeğiyle de uyum içinde.

Bir Zamanlar Osmanlı'nın 'Kıyam' ibaresinden arındırılmış ikinci sezonu ise, siyasi referanslar bakımından, birinci sezondan daha kararlı olacağı benziyor. Batılı meslektaşlarıyla sohbet halinde konuşturulan Rus ajanın önermesinde hikayenin özü gizli: "Osmanlı, yikanın altında kalacağı kocaman bir duvardır.

Osmanlı'yı yıkamazsınız... Sadrazam'la Ahmet Han'ın başlattığı değişimi durduracağız. Gelişimi duran çürür. Çürüyecekler. Yavaş yavaş çürüyecekler. Yönetemez olacaklar."

Ah şu kocaman duvarlar... Osmanlı sultanlarının hayal bile edemeyeceği evsafda duvarlar yükseliyor İstanbul'un her metrekaresinde. Ahalinin gelişmeyle, yükselmeyle, zenginlikle eşdeğer gördüğü duvarlar... Zamane Patronaları da muhalefet ediyor sokakta... Sırf memleket gelişmesin, çürüsün diye...

Patrona Halil İsyanı, Lale Devri'ni bitirdi. Dönemin ben diyeyim sanat ve kültür, siz deyin zevk ve sefa alemlerinin yapıldığı, Kağıthane'deki Sadabad Vadisi'nde bitti Lale Devri. III. Ahmet'in kendisi için yaptırdığı Sadabad Kasrı ve birarada Türkiye'nin ilk kapalı sitesini oluşturan konaklar yağmalandı, yıkıldı... Damat İbrahim'in başı kesildi; III. Ahmet tahttan indirildi. Bütün bu felaketler işçi sınıfı, softalar ve yeniçerinin işbirliğiyle gerçekleşti. Yazık, İstanbul için düşünülmüş şairane çılgınlıkta, kimbilir hangi projeler hayata geçirilemeden tarihin tozlu raflarına kaldırıldı. Böyle olunca, dizinin binlerce çılgın imar projesinin peş peşe hayata geçirildiği bir dönemde ve TRT tarafından yapılıyor olması tesadüf kelimesine fazlaca anlam yüklemek olur.

Ne var ki, TRT'nin kime ne demek istediğini anlamak için henüz erken. Yoldaki işaretlere dikkatle bakmak lazım: 14. bölümde bir şeyhin dergahında yetişmiş Serhat, 'seçilmiş' sıfatıyla İstanbul'a yürüdü. Birinci sezonun sarışınlığı ve uzun boyuyla Osmanlı'ya yakıştırılamayan kahramanı Murat'ı canlandıran Cemal Hünal'ın yerini olanca esmerliği ve alışıldık ölçüdeki boyuyla Özcan Deniz aldı. İmparatorluğu bir sarışının kurtarmasını beklemiyorduk zaten, imanlı bir esmer olmadan bu iş olmazdı.

Bir Ezel Akay projesi olarak duyurulan, ancak TRT Genel Müdürü'nün "belgesele kaçmış," diyerek ilk dört bölümünü çöpe atıp Akay'ı 'açığa almak' suretiyle yeniden çektiği dizinin konusu Lale Devri...

HOBBIT'İ BEKLERKEN BİTMEMİŞ ÖYKÜLER

Orta Dünya'nın nefes alıp verişlerini duyuyorum *Bitmemiş Öyküler* boyunca...

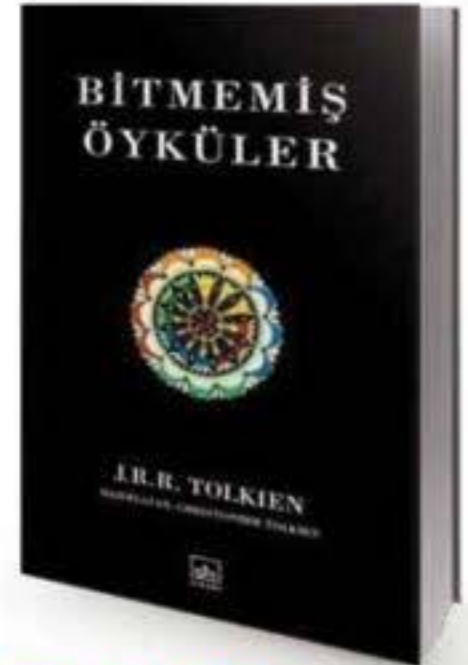
“Orta Dünya'nın merak ettiğimiz ya da merak ettiğimizi bile fark etmediğimiz kahramanlarına, yerlerine, savaşlarına, göçlerine dair pek çok ayrıntılı anlatıyla baş başayız bu çalışmada.

Hiç unutmam, sanırım Orta Dünya'nın üçüncü çağının sonlarına doğruydum, *Yüzüklerin Efendisi*'ni üçüncü kere okumaktayken ve Tolkien üzerinde uzun uzun düşünmekteyken dev bir keşif duygusuyla sarsıldım. Beni ve belki de milyonlarca okuru peşinden sürükleyen şey ne Tolkien'in kurduğu o büyüleyici biçimdeki görsel ve dilsel dünya, ne elflerin zarafeti, ne cücelerin mahirliği ne de Orta Dünya'nın yaşlı mı yaşlı konuşan ormanlarıydı aslında... Esas büyüleyici olan şey, yazarın hikaye etme biçiminde ortaya çıkıyordu. Ne anlatırsa anlatsın, hangi hikayeye odaklanırsak odaklanalım; aslında daha büyük, daha zengin ve şüphesiz daha da gizemlerle dolu bir hikayenin parçası gibi hissettiriyordu Tolkien. Bir noktadan başlayıp sonsuza kadar devam eden bir sarmal gibiydi onun dilsel dünyası. İşin en tuhaf yanıysa bunun edebi düzlemdeki bir yanılsamadan çok, bir gerçeği işaret ediyor oluşuydu. Lehçeleriyle çeşitlenen dillerine, türlü ırklarına, tanrılarına, efsanelerine varana dek devasa bir dünya yaratmıştı fantastik edebiyatın babası Tolkien; *Yüzüklerin Efendisi* ve *Hobbit* ise bu dünyada geçen iki büyük öyküydü sadece... Bunu *Silmarillion*'da, *Güç Yüzüklerine Dair*'de ve *Hurin'in Çocukları*'nda açık biçimde görmüştük. Şimdilerde Türkçeleşen *Bitmemiş Öyküler* ise, benim bu kendimce büyük keşfimi adeta taçlandırıyor, Tolkien'in sonsuza uzanan sarmalına halka üzerine halka ekliyor.

Orta Dünya'nın nefes alıp verişlerini duyuyorum *Bitmemiş Öyküler* boyunca... Tolkien, sözelimi, yarattığı en önemli kadın karakter olan Galadriel'in hikayesine bir türlü karar veremiyor. Nasıl gelmiş Orta Dünya'ya, kocasını nasıl sevmiş, neden Orta Dünya'yı terk edememiş, yasaklı mıymış yoksa gönüllü mü onu bırakıp gitmeye el vermemiş? Yazıp yazıp bozuyor... *Bitmemiş Öyküler*'i bir araya getiren Christopher Tolkien ise notlara, karalamalara ışık tutuyor, büyük bir titizlik ve incelikle

hikayelerin, hikaye içindeki hikayelerin içine giriyor. Ancak yanlış anlaşılmasın elbette sadece kafa karışıklıkları ve karalamalardan ibaret değil *Bitmemiş Öyküler*. Orta Dünya'nın merak ettiğimiz, ya da merak ettiğimizi bile fark etmediğimiz kahramanlarına, yerlerine, savaşlarına, göçlerine dair de pek çok ayrıntılı anlatıyla baş başayız bu çalışmada. Aragorn'un son temsilcilerinden biri olduğu Numenor soyunun kökenindeki Numenor Adası can buluyor mesela. Elendil'in doğuşu belirginleşiyor. Gandalf'ın soyu, kim ya da ne olduğu ayrıntılarıyla ortaya çıkıyor. Palantiri taşları yeniden canlanıyor. Güç yüzüklerine dair geri planda kalan kahramanlar ve olaylar kıpırdayıp duruyor zihnimizde ve Hobbitler'le karıştırılan Druedain halkının geçmişi, karakteristik özellikleri belirginleşiyor. Kısacası, Tolkien'in bir türlü vakıf olamadığımız sırrına, sınırlarına bir parça daha yaklaşıyor, Orta Dünya'ya bir parça daha nüfuz edebiliyoruz.

Bir yazarın kurgu-dil ilişkisi içindeki yaratma serüvenini gözler önüne sermesi bakımından da bir tür edebiyat, yazarlık dersi barındıran *Bitmemiş Öyküler*, Orta Dünya tutkunlarını mest edecek hiç şüphesiz.

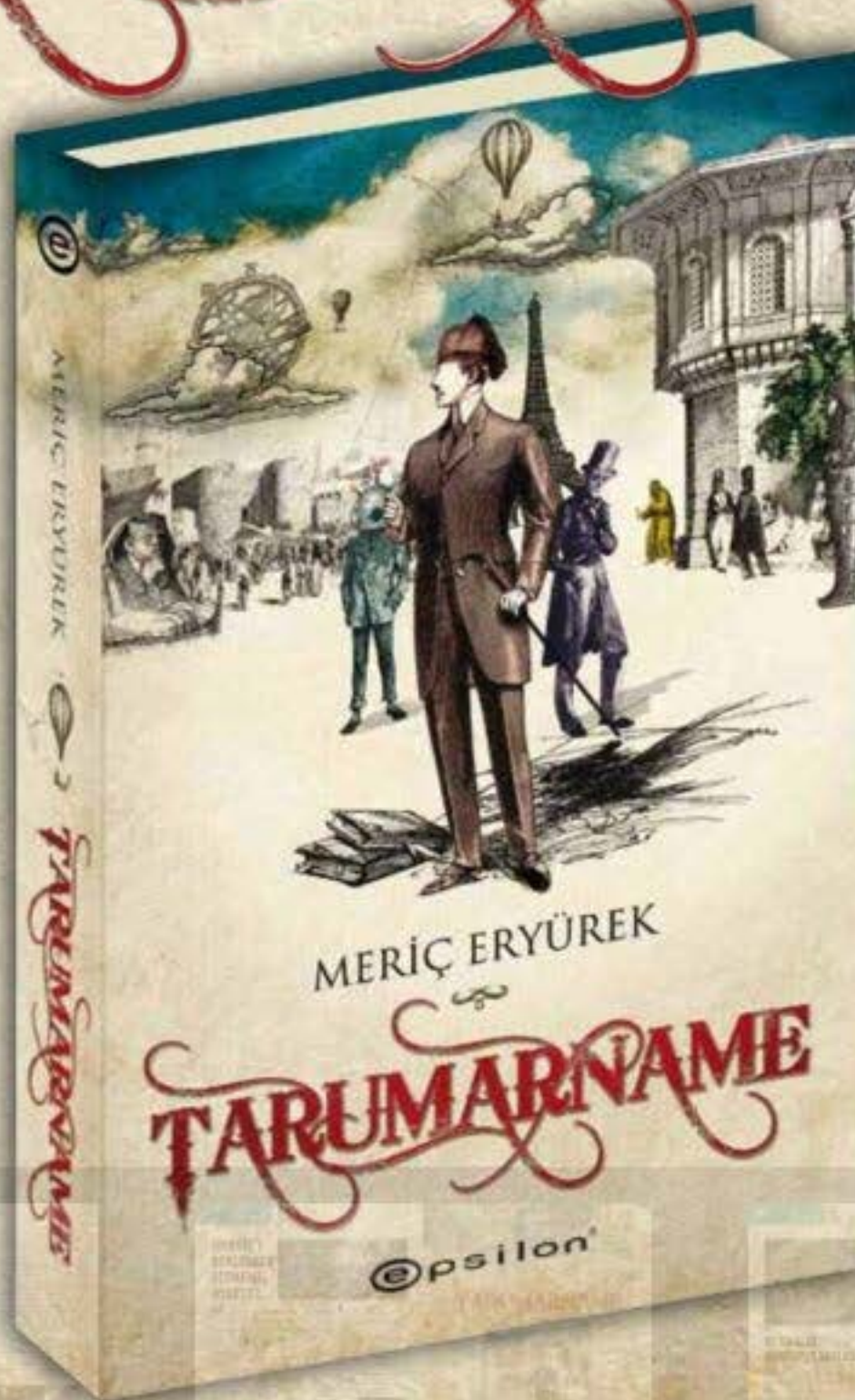

BİTMEMİŞ ÖYKÜLER
J.R.R. Tolkien, Christopher Tolkien
İthaki Yayınları
Çeviri: Kemal Baran Özbek

Aşkın, okültizmanın ve kadim sırların romanı

MERİÇ ERYÜREK

TARUMARNAME

Maya Takvimi'ne göre kıyamet, 21 Aralık 2012'de kopacak.

VE GÜNLER YÜRÜMEYE BAŞLADI

Günlerin yürüdüğü bu kitapta Galeano, 365 günü birer küçük öykü formatında anlatarak alternatif bir tarih takvimi yazıyor.

"Ve günler yürümeye başladı. Ve onlar, günler bizi yaptı. Ve bu şekilde doğduk biz, yani günlerin çocukları, sorgulayıcılar, yaşamı arayanlar." (Mayalara göre Yaradılış)

Bu alıntıyla başlıyor *Ve Günler Yürümeye Başladı*. Bütün dünyada Maya Takvimi'nin sonu üzerine tevatürler almış yürümüş, kıyamet partileri düzenleniyorken; Latin Amerika'nın ihtiyar delikanlısı, yazar, gazeteci, futbol aşığı Eduardo Galeano'nun son kitabının açılış cümlesinin Mayalarla ilgili olması bir tesadüf mü?

Günlerin yürüdüğü bu kitapta Galeano, 365 günü birer küçük öykü formatında anlatarak alternatif bir tarih takvimi yazıyor. Günler yürüdükçe biz de onlarla yürüyerek Latin Amerika başta olmak üzere tüm kayıp uygarlıklarda, kahramanların, az bilinen öykülerin, güneşin, ayın, mitlerin, ayrıntıda gizlenen çeşitli şeytanların izini sürüyoruz.

Mesela 8 Eylül Okuma Yazma Günü, Brezilya'nın Sergipe köyünden Joao için olağanüstü bir gündü.

"Uyuyamadım," dedi. "Bütün gece gözümü kırpmadım. Dün ilk kez ismimi yazdım."

9 Ağustos'ta Rigoberta Menchu doğdu. 1982'de Mayaların yaşadığı dağlar yerle bir edildiğinde, Menchu'nun bütün ailesi ölmüş; göbek bağının toprağa gömüldüğü köy haritadan silinmişti. On yıl sonra Nobel Barış Ödülü'nü alırken şöyle dedi Rigoberta; "Bu ödülü, beş yüz yıllık bir gecikmeyle de olsa Maya halkına saygının bir ifadesi olarak alıyorum."

"Mayalar sabırlı insanlardır," diyor Galeano; "beş asır süren katliama karşın hayatta kalmayı başarmışlardır. Çünkü onlar, zamanın ağını tıpkı örümcekler gibi yavaşça ördüğünü bilirler."

KURŞUN SEKTİREN KADIN

7 Ağustos; Mata Hari'nin doğum günü. Dünyanın en çok arzulanan casusu oydu, kurşuna dizileceği mangaya veda öpücükleri gönderdi. Sonuçta on iki askerden sekizi hedefi iskaladı.

26 Temmuz'da havadan kedi yağdı. Büyük Borneo Adası'nda kediler kertenkeleleri, kertenkeleler hamam böceklerini, hamamböcekleri eşek arılarını, eşek arıları da sivrisinekleri yiyordu. Menüde DDT yoktu, gelgelelim Dünya Sağlık Örgütü sıtma ile savaşmak için adayı DDT ile bombaladığında sivrisineklerle birlikte kediler de öldü. Fareler adayı istila ettiler. Sağlık örgütü toplandı, adaya paraşütle kedi indirme kararı aldı. 1960 yılında gökyüzü kedilerle kaplandı.

1 Eylül 2009'da Almanya'da firari askerlerin anısına bir anıt dikildi. Savaşa ihanet eden firarilerin gurur anıtıydı bu.

24 Haziran'da And Dağları'nda İnti Raymi kutlanır. Güneş Bayramı. Çünkü önce gece vardı. İlk kadın ve erkek Titicaca Gölü'nün sularından çıkınca güneş doğdu. Çünkü güneş kadınla erkek birbirlerini görebilsinler diye yaratıldı.

Daha neler yok ki; Alman Karl Nessler'in permayı bulmak için karısının saçlarını mahvediş, pigme Ota Benga'nın başına gelenler, kutsal suyun anlamı, Rupert Murdoch'un Lenin hayranlığı, Kurosawa'nın gerçekleşen kabusu, dert kovan bebekler, üç asrı gören kadın...

Eduardo Galeano'nun *Ve Günler Yürümeye Başladı* kitabı, her biri minik birer öykü formatında yazılmış bir tarih güncesi. Alternatif tarih meraklılarına heyecanla duyurulur.

VE GÜNLER YÜRÜMEYE BAŞLADI
Eduardo Galeano
Sel Yayıncılık
Çeviren: Süleyman Doğru

2012'NİN ÖNE ÇIKAN 50 ROMANI

(Görsel çalışma: Sedat Girgin)

Merak etmeyin, bu liste mutlak anlamıyla 'en iyi'leri göstermek iddiasıyla hazırlanmadı. Amacı, bu yıl basılan onca roman arasında hangileri öne çıktı, göstermek. Edebiyat dünyamız hangi isimler üzerinde hemfikir, saptamak. Okuma serüveninize ışık tutmak. Geri dönüp baktığımızda, faydalanabileceğimiz bir bellek oluşturmak.

Çünkü edebiyatın içinde nefes alan bir ekip olarak, yazının numaralanıp sıralanamayacağını, dışarda kalanın içerdekenden pek çok açıdan daha iyi olabileceğini; içeride olanın bile hakkaniyetiyle değerlendirilemeyeceğini ve hatta belki de, dışarıda kalan o bir tanecik romanın gelecek yüzyıllara kalacak yegâne yapıt olma olasılığı olduğunu iyi biliyoruz.

Zaten başka türlü düşünüyorsa, bu sıralama hiçbir şart altında yapılamazdı; keza hiçbir edebiyat ödülü de veriliyor olamazdı herhalde...

KİMLER SEÇTİ?

A. Ömer Türkeş, Abidin Parıltı, Adnan Binyazar, Ali Ayçıl, Ali Görkem Userin, Altay Öktem, Asım Öz, Asuman Kafaoğlu Büke, Atilla Birkiye, Aykut Ertuğrul, Aysu Önen, Başar Başaran, Behlül DüNDAR, Burcu Aktaş, Bülent Usta, Cem Akış, Cem Erciyes, Cemil Kavukçu, Ceyhan Usanmaz, Çağlayan Çevik, Elif Bereketli, Elif Tanrıyar, Ersan Üldes, Esra Yalazan, Ferhat Uludere, Feyza Hepçilingirler, Güray Süngü, Hakan Bıçakçı, Halil Gökhan, Halil İbrahim Özcan, Hasan Cömert, Hayati Roman, Işık Yanar, Kaya Genç, küçük İskender, Mehmet Fatih Kutan, Melisa Kesmez, Meltem Gürle, Mert Tanaydın, Nazan Maksudyan, Necip Tosun, Oylum Yılmaz, Özlem Akalan, Selçuk Uygur, Selim Yalçınar, Semih Gümüş, Sevin Okyay, Sibel Oral, Suavi Kemal Yazgıç, Süreyya Evren, Tuncay Birkan, Turgay Fişekçi, Yekta Kopan.

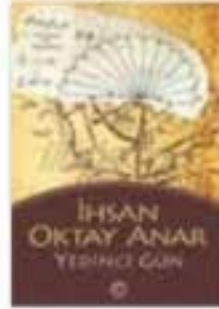
Not: Kasım 2011 ile Kasım 2012 tarihleri arasında çıkmış olan kitaplar değerlendirmeye alınmıştır.

1

Çıplak Deniz Çıplak Ada
Bir Ada Hikayesi - 4
Yaşar Kemal
Yapı Kredi Yayınları

2

Yedinci Gün
İhsan Oktay Anar
İletişim Yayınevi

3

Vergilius'un Ölümü
Hermann Broch
İthaki Yayınları
Çeviren: Ahmet Cemal

4

2666
Roberto Bolaño
Pegasus Yayınları
Çeviren: Zeynep Heyzen Atas

5

1Q84
Haruki Murakami
Doğan Kitap
Hüseyin Can Erkin

6

Lizbon'a Gece Treni
Pascal Mercier
Kırmızı Kedi Yayınevi
Çeviren: İlnur Özdemir

7

Mihman
Akif Kurtuluş
İletişim Yayınevi

8

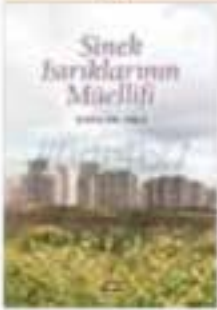
Özgürlük
Jonathan Franzen
Sel Yayıncılık
Çeviren: Sevin Okyay

9

Acı Düşler Bulvarı
Cumhur Orancı
Ayrıntı Yayınları

10

Sinek Isırıklarının Müellifi
Barış Bıçakçı
İletişim Yayınevi

11

Soluk Bir An
Behçet Çelik
Can Yayınları

12

On İki Dağın Sırrı
Haydar Karataş
İletişim Yayınevi

13

Kendi İçine Düşenler Ansiklopedisi
Selman Bayer
Okur Kitablığı

14

Lanet Olsun Zaman Nehrine
Per Petterson
Metis Yayınları
Çeviren: Aslı Biçen

15

Mutlu Moskova
Andrey Platonov
Metis Yayınları
Çeviren: Günay Cetao Kızılırmak

16

Doğu'dan Uzakta
Amin Maalouf
Yapı Kredi Yayınları
Çeviren: Ali Berkay

17

Şehir ve Şehir
China Mieville
Yordam Kitap
Çeviren: Mehtap Gün Ayrıl

18

Almanca Dersi
Siegfried Lenz
Everest Yayınları
Çeviren: Ayşe Sarısayın

19

Ve Bir Pars, Hüzünle Kaybolur
Faruk Duman
Can Yayınları

20

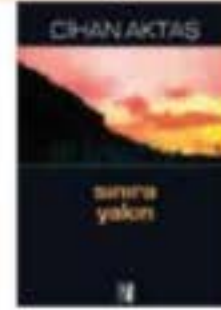
Nar Ağacı
Nazan Bekiroğlu
Timaş Yayınları

21

Tavan Arasındaki Buda
Julie Otsuka
Domingo Yayınevi
Çeviren: Duygu Akın

22

Sınıra Yakın
Cihan Aktaş
İz Yayıncılık

23

Baba, Oğul ve Kutsal Roman
Murat Gülsoy
Can Yayınları

24	25	26	27	28	29	30
Yarınki Yüzün Cilt 3: Zehir, Gölge, Veda Javier Marias Metis Yayınları Çeviren: Roza Hakmen	Cennetin Kayıp Toprakları Yavuz Ekinci Doğan Kitap	Hayatı Sevmeye Hastalığı Sibel K. Türker Can Yayınları	Nişantaşı Suare İbrahim Yıldırım Doğan Kitap	Şehristan Rivayetleri Serhat Poyraz Kırmızı Kedi Yayınevi	Masumiyet ya da Özel İlişki Ian McEwan Yapı Kredi Yayınları Çeviren: Roza Hakmen	Kağıt İnsanlar Salvador Plascencia Siren Yayınları Çeviren: M. Begüm Güzel
31	32	33	34	35	36	37
Maşenka Vladimir Nabokov İletişim Yayınevi Çeviren: Esra Birkan	Tebaa Heinrich Mann İthaki Yayınları Çeviren: İknur Igan	Sultani Öldürmek Ahmet Ümit Everest Yayınları	İliğine Kadar Arnon Grunberg Alef Yayınevi Çeviren: Gül Özlen	Bırakmak Faruk Ulay Notos Kitap	Düzeltilmeler Jonathan Franzen Sel Yayıncılık Çeviren: Füsün Doruker	Pedro Paramo Juan Rulfo Doğan Kitap Çeviren: Süleyman Doğru
38	39	40	41	42	43	44
Harita ve Topraklar Michel Houellebecq Can Yayınları Çeviren: Orçun Türkay	Kaplanın Karısı Tea Obreht Siren Yayınları Çeviren: Merve Sevtap Ilgın	Öfke Philip Roth Yapı Kredi Yayınları Çeviren: Şeyda Öztürk	Salamina Askerleri Javier Cercas Jaguar Kitap Çeviren: Gökhan Aksay	Öğrenci Törless'in Bunalımları Robert Musil Alakarga Sanat Yayınları Çeviren: Kamuran Sipal	Ahras Deniz Gezgin Sel Yayıncılık	Yıldız Yaralanması Perihan Mağden Everest Yayınları
45	46	47	48	49	50	
Sahte Mehmet Erte Yapı Kredi Yayınları	Tutkunlar - Kült Kitap Özgü Baykan Notos Kitap	Bir Yıl Jean Echenoz Helikopter Yayınları Çeviren: Mehmet Emin Özcan	Dört Köşeli Üçgen Salah Bursal Sel Yayıncılık	Gökdelen James Graham Ballard Sel Yayıncılık Çeviren: Dost Körpe	Grinin Elli Tonu E. L. James Pegasus Yayınları Çeviren: Sevinç Seyla Tezcan	

BİZ YAPMADIK, SAVAŞ YAPTI!

Amin Maalouf'un kaleminde çok daha iyisini, çok daha zenginini, çok daha dolu dolusunu okumuşluğum var. (Görsel çalışma: Robert S. Neuman)

“Bir erkek ile iki kadından oluşan bir dünyanın bu kadar ‘normal’, bu kadar gürültüsüz patırtısız olması pek yatmadı benim aklıma. Sanırım ‘kadın öfkesi’ydi romanda eksik olan, galiba öyleydi.”

Geçmiş yoklamak yürek ister. Geçmiş, yıllar önce terk ettiğin ve bir daha geri dönmediğin veya dönemediğin ülken, zamanla koptuğun arkadaşların, yitirdiğin gençliğin ve vazgeçtiğin hayallerin ise onu aklından şöyle bir geçirmek bile yeterince can acıtıcıdır. Zordur geçmiş anlatmak. Hele de kendi geçmişinse bu. O çok kişisel olanın yapış yapış hüznüne yuvarlanıverir insan bir bakarsın. Ya da bilakis, mesafeli olacağım diye duyguları ıskalayiverir, kupkuru bir tarihi dokümandan farkı kalmaz anlatılanın. Arasını başarmak maharet ister. Amin Maalouf yeni romanı *Doğu'dan Uzakta*'da geçmişe bakıyor, geçmiş anlatıyor. Ve söz konusu kıvamı layıkıyla

tutturuyor.

Sekiz yıllık aradan sonra Maalouf okurlarının hasretle kucakladığı *Doğu'dan Uzakta*, otuz yıl sonra doğduğu topraklara dönen ve orada bıraktıklarıyla yüzleşen bir adamın 'eski' ile olan hesaplaşmasını anlatıyor. Ellisine merdiven dayamış, her ne kadar adı geçmese de Lübnanlı olduğunu bir şekilde bildiğimiz, Paris'te yaşayan tarih profesörü Adam'dır bu. Vakti zamanında en yakın arkadaşı olan, fakat uzun yıllardır konuşmayı reddettiği Murad'ın ölüm döşeğindeyken ettiği telefonla apar topar geri geldiği ülkesinde, onu bir cenazeden fazlası bekliyordur. Birkaç gün olarak planlanmışken on

altı güne uzayan bu ziyaret, pek çok karşılaşmaya ve neticesinde pek çok olaya gebe. Lübnan'da iç savaşın patlak vermesiyle dağılan bir grup üniversiteli arkadaşın

biridir Adam. Eski Lübnan'ın çokkültürlü ortamında 70'lerin gençlik hareketinden nasiplenmiş, sık sık Murad'ın ailesinin köy evinde toplaşan bir grup arkadaşlardır. Hayalleri vardır, geleceğe dair gençlik umutları. Adam, otuz yıl sonra savaşın her şeyi kökünden söküp

Doğu'dan Uzakta, diğer Amin Maalouf (üstte) eserleriyle kıyaslandığında, hepsinden daha çok otobiyografik özellikler taşıyor.

attığı ülkesine döndüğünde, o günlerin izini sürer sıklıkla. Zihninde anılarını ziyaret eder, hatırlamaya çalışır, eski mektupları okur, zamanda yolculuğa çıkar. Bir defter tutar bu on altı gün boyunca. Onları bugünlere getiren olayların hikayesini yazar. 'Çok büyük bir bellek çabası' göstererek doldurduğu bu defter -ki romanla eşzamanlı onu da okuyoruz- bir iç hesaplaşmadır. Geçen zamanda kimi ölmüş, kimi dünyanın başka bir yerine göç etmiş, kimi geride kalıp savaş koşullarına ayak uydurmuş, kimi bir militan, kimi çok zengin bir inşaat mühendisi olmuş, kimi keşifliği seçip inzivaya çekilmiş, kimi masum, kimi o kadar masum olmayan dostlarının her biriyle ilişkisini didikler. Gençliğinin hayaletleri bir bir sökün ederken, ülkesine yabancı biri gibi dönüşünü, eski hayatına dahil olamayışını sorgular. Savaşın hayatları üzerindeki tahribatını dillendirir mütemadiyen: "O kardeşlik anı meğer ömrümün en güzel anı olacakmış. Sonra oradan savaş geçti. Hiçbir ev, hiçbir hatıra hasarsız kalamadı. Her şey çürüdü: Arkadaşlık, aşk, adanmışlık, akrabalık, inanç, sadakat. Hatta ölüm. Evet, bugün ölüm bile bana kirlenmiş, bozulmuş geliyor." Gençlikte inandıkları ve onun ülkeyi terk ederek 'hain' ilan edildiği 'dava'larının gerçekliğini sorgular: "Etrafımızda temiz veya en azından güvenilir insanlar tarafından savunulan haklı bir dava var mıydı? Ben kendi payıma bundan kuşkuluyum." Adam'ın amacı, her şeye rağmen ölen dostlarının anısına, kalan dostlarını tekrar bir araya toplamaktır. Onunki hayatın gerçekliğinin yanında alabildiğine naif bir istektir. Zira ne insanlar aynıdır artık ne de doğup büyüdükleri topraklar...

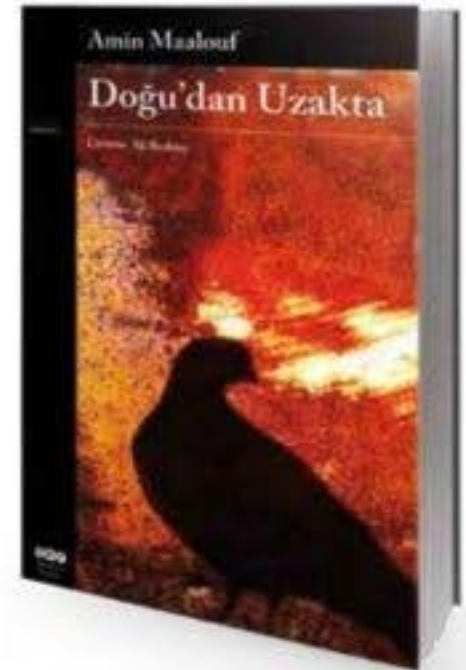
Doğu'dan Uzakta'da anlatılan aslında insan hikayeleri ama savaş, roman boyunca herkesten ve her şeyden rol alıyor. Aslında bir 'eve dönüş' hikayesi olarak nitelendirilebilecek romanın arka planında derin bir tarihsel doku var. Öyle ki, ülkenin fırtınalı tarihi, coğrafyanın çokkültürlü yapısı, Ortadoğu'nun bilindik haleti ruhiyesi roman boyunca biteviye kendini

hissettiriyor. Bu herhangi birinin yarattığı bir arka plan değil kuşkusuz. İşin içinde Maalouf'un parmağı olunca, durum bambaşka bir hal alıyor. Ortadoğu tarihine hakimiyetini ve o topraklara dair engin bilgisini her kitabında hissettiren bir yazarın yarattığı kurmaca dünya hiç kuşkusuz başka bir tat bırakıyor insanda. Gerçekçi üslubuyla iyi bildiğimiz Maalouf, *Doğu'dan Uzakta'da* bir kez daha kendi hayalgücüne süslediği gerçek bir dünyadan sesleniyor. İyi bir gözlemci olarak, kahramanları üzerinden söz konusu coğrafyanın tarihsel, toplumsal ve kültürel dertlerine dair kıymetli tespitler yapıyor.

BÜTÜNLÜK İÇİNDE YABANİ BİR OT

Romanla ilgili aksaklıklara gelirim; Maalouf'un tarihi en usta şekilde eserine malzeme yapabildiğini, romantik meselelerde aynı mahareti sergileyemediğini düşünüyorum. Öyle ki *Doğu'dan Uzakta'da*, Adam'ın doğduğu topraklara döndüğünde yolları kesişen gençlik aşkıyla olan münasebeti, romanın diğer bölümlerinden ayrı düşmüş, bütünlük içinde yabancı bir ot gibi bitivermiş sanki. Romanın her konudaki inandırıcılığının ve gücünün, bu ikilinin (işin içine Adam'ın Paris'teki Arjantinli karısını da katarsak aslında üçlünün) dünyası kurulurken yer yer eksildiğini, yetersiz kaldığını hissettim. Bu aşk üçgeninde bir şeyler eksik kalmıştı sanki... Bir erkek ile iki kadından oluşan bir dünyanın bu kadar 'normal', bu kadar gürültüsüz patırtısız olması pek yatmadı benim aklıma. Sanırım 'kadın öfkesi'ydi romanda eksik olan, galiba öyleydi.

Romanı diğer Maalouf eserleriyle kıyaslamam gerekirse, hepsinden daha çok otobiyografik özellikler taşıdığını, Adam'da Maalouf'a dair çok fazla ipucu gördüğümü söylemeliyim. Maalouf'u sanırım çoğumuz zengin hayalgücüne yarattığı renkli alemlerle sevdik. Bu açıdan baktığımda bu son romanın yalnızca Maalouf'un gençlik anılarından beslendiğini ve onun hayalgücünün renklerinden biraz mahrum kaldığını düşünüyorum. Onun kaleminde çok daha iyisini, çok daha zenginini, çok daha dolu dolusunu okumuşluğum var. Dolayısıyla hakkındaki maruzatımı noktalamadan, romanın bir Maalouf alemine dalmaktan çok, toplumsal bir olay olarak algılamaya alışık olduğumuz savaşın, küçük hayatlar üzerindeki tahribatına şahit olmak motivasyonu okunduğunda kıymetinin artacağı uyarısında bulunayım. Neme lazım.

DOĞU'DAN UZAKTA

Amin Maalouf

YKY, Çeviren: Ali Berktaş

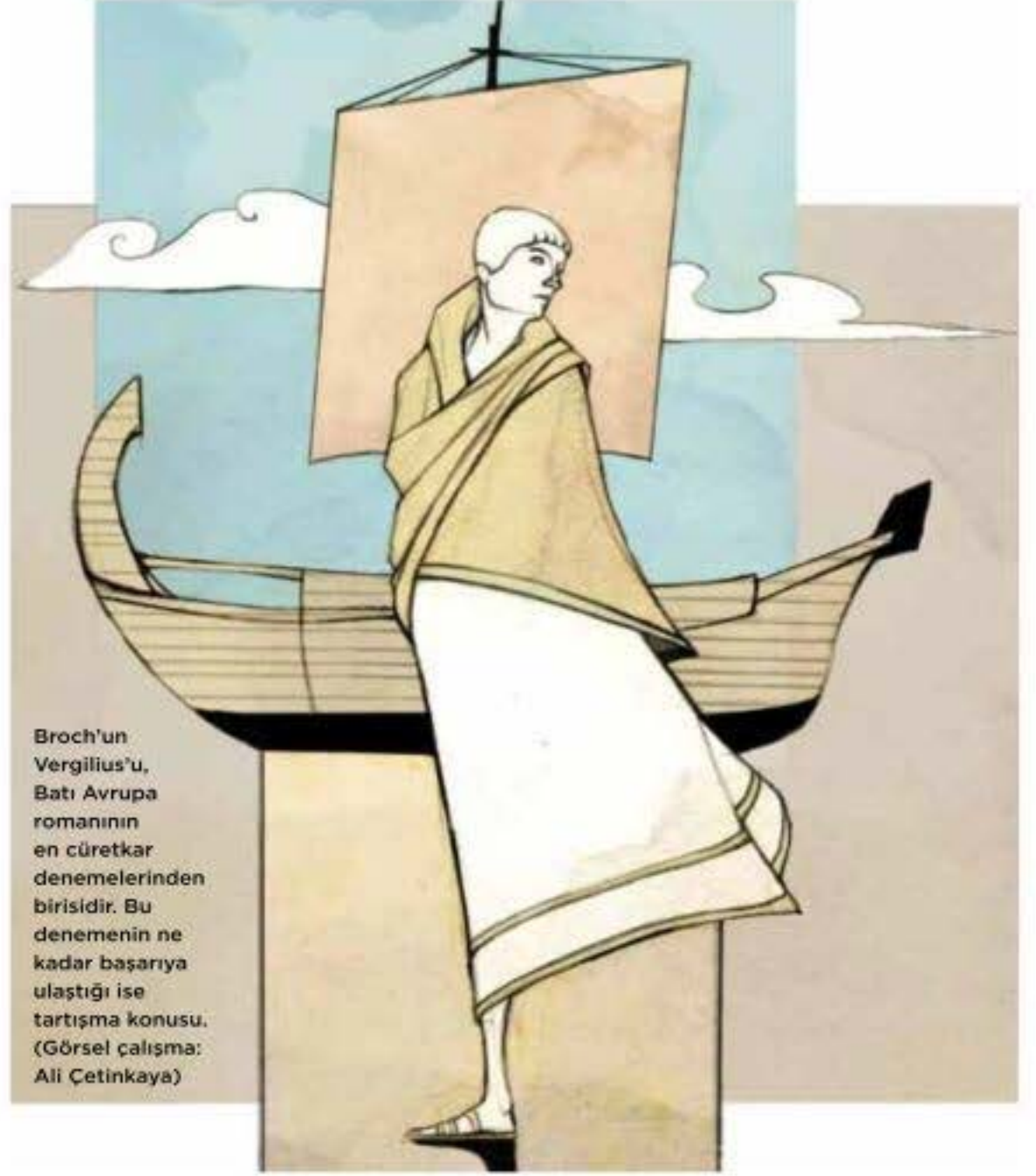

VERGILIUS'UN ÖLÜMÜ, AHMET CEMAL'İN ZAFERİ

“ *Ancak okuru
uyarmamız gerekiyor,
zor bir metin bu;
çok mesai, dikkat,
konsantrasyon isteyen
bir okuma süreci var
önünüzde. Herkese göre
olmadığı aşikar.*

Hermann Broch'un *Vergilius'un Ölümü*'nün çevirisi hiç kuşkusuz 2012 yılının en önemli edebiyat olaylarından birisidir. Ahmet Cemal'in çevirmenlik macerasının başlarında karşılaştığı ve çok etkilenerek hayatının en önemli etkinliği haline getirip kırk yıl üzerinde çalıştığı bu roman, aynı zamanda Broch'un dilimize çevrilen ilk eseri. Gönül isterdi ki okuyucu Broch ile ilk tanışmasını *Sleepwalker* (Uyurgezerler) üçlemesi ile yapsın. Zira *Vergilius'un Ölümü*, bırakın sıradan okuru, zor metinleri seven okuyucu için bile güç bir metin. Ayrıca çeviri ne kadar iyi olursa olsun, şiirsel ve müziksel özellikleri yüksek olan Almanca bir metnin bu özelliklerinin Türkçede yeniden yaratılmasının olanaksız olduğunu, her şiir çevirisinde olduğu gibi, bu metnin de eksilerek Türkçeleşmesinin kaçınılmaz olacağını unutmamak gerek. Umarız bir yerlerde bir çevirmen tıpkı Ahmet Cemal gibi *Uyurgezerler* üzerinde çalışıyordur. Böylece Vergilius'un ürküteceği okurlar ondan çok uzaklaşmadan Broch evrenine daha yumuşak bir geçiş yapabilirler.

Broch 1886'da Viyana'da, zengin bir Yahudi ailesinin çocuğu olarak dünyaya geldi. Gençliğinde bir yandan edebiyat ile ilgilenirken öte yandan da ailesinin tekstil fabrikasında çalıştı. 1909 yılında, sonradan Vergilius'ta da etkilerine rastlayacağımız bir kararla Katolikliği seçti.

Broch'un Vergilius'u, Batı Avrupa romanının en cüretkar denemelerinden birisidir. Bu denemenin ne kadar başarıya ulaştığı ise tartışma konusu. (Görsel çalışma: Ali Çetinkaya)

Broch, Batı Avrupa romanının özellikle James Joyce'dan etkilenen modernist kalkışmasının tam göbeğinde yer alıyor. Canetti, Rilke, Musil gibi kendi döneminin önemli isimleri ile bire bir tanışıklığı olan Broch, Musil gibi maddi açıdan şanssız bir insan değildi üstelik; tekstil fabrikasını sattıktan sonra rahatlıkla tüm zamanını edebiyata vakfederek kırk yaşında ilk romanı *Uyurgezerler*'i yayımladı. 1938'de Nazilerin Avusturya'yı ilhak etmesi ile toplama kampına kapatıldı. Vergilius'u yazmaya da bu kampta başladı. Aralarında James Joyce'un da bulunduğu edebiyatçı dostlarının düzenlediği bir kampanya ile serbest bırakılıp önce İngiltere'ye, sonra da romanını bitireceği ABD'ye gitti.

Vergilius, adaletsizlikler karşısında sanatçının kendisine sorduğu o değişmez soruyu sorar: Sanat neyi değiştirebilir?

Bilinç akışı tekniğiyle yazılan Vergilius'un konusu, Roma İmparatorluğu'nun en büyük şairi Publius Vergilius Maro'nun yaşamının son 18 saati. Vergilius Maro'nun *Aeneis* isimli eseri, Roma İmparatorluğu'nun hikayesini anlatan bir tür 'ulusal epik' olarak nitelendirilir. Vergilius Maro, eserinde, Homeros'un *İlyada* ve *Odysseia*'sından ilham alarak Yunanlıların işgali sonrasında Truva'yı terk eden Ankhises'le Afrodite'nin oğulları Aeneas'ın yaşamını ve İtalya kıyılarına ulaşarak Roma'yı kuruluşunun hikayesini anlatır. Edebi form olarak ise yine Homeros'un 'Dactylic hexameter' ya da 'Heroic hexameter' olarak bilinen ritmik şemasını uygular. Batı edebiyatında önemli bir etkisi olan Vergilius, *İlahi Komedi*'de, Dante'nin cehennemdeki rehberi olarak da karşımıza çıkar. Zira Vergilius'un bir özelliği de Eski Roma'da cehennemden söz eden ilk şair olmasıdır. Bilindiği gibi Dante Cennet'e gittiğinde rehber değişir; Vergilius'un yerini Beatrice alır.

SANAT NEYİ DEĞİŞTİREBİLİR?

Broch'un Vergilius'u, Batı Avrupa romanının en cüretkar denemelerinden birisidir. Bu denemenin ne kadar başarıya ulaştığı ise tartışma konusu. Bu türden tartışmalı metinlerin hepsinde olduğu gibi eleştirmenler ve okuyucular karşıt kamplara bölünürler: Bir yanda fanatik hayranlar; eseri bir başyapıt olarak niteleyenler, öte yanda negatif eleştiriler. Dört elementin isimlerinin bölüm başlığı olarak seçildiği dört bölümden oluşan roman, büyük epiği *Aeneis*'i gözden geçirmek için Atina'ya seyahat eden Vergilius'un dönüş yolunda hastalanması ve Brindisi limanına gemi ile dönüşü sırasında başlar. Roma her zamanki gibi hareketli, canlı, cıvılcıdır ama bir moral çöküntüsü içindedir. Şairin, edebiyatçının o bitmek bilmez sorgulaması, hesaplaşması başlar: Ne işe yaradı eserim? Ahmet

Hermann Broch (üstte) 1886'da Viyana'da, zengin bir Yahudi ailesinin çocuğu olarak dünyaya geldi.

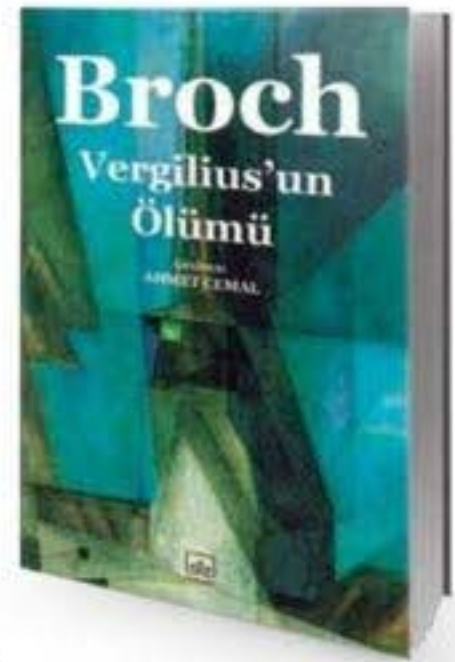
Cemal'in kitaba yazdığı önsözde vurguladığı gibi; "Roma'da iktidar sahipleri ve halkın bir kesimi tarafından daha kendisi hayatta iken onca yüceltilmiş şiirleriyle, gerçekte acılarla, kargaşayla ve adaletsizliklerle dolu bir dünyada aslında neyi değiştirebilmiş olduğunu sorgular. İç monoloğun akışı boyunca bu sorgulama, şiir sanatından yola çıkarak sanatın geneline yayılır ve 'Sanat neyi değiştirebilir?' sorusunda odaklaşır."

Vergilius, dostlarının pek yücelttiği *Aeneis*'i reddetmekte ve

yakılmasını, ortadan kaldırılmasını istemektedir. Dostları, en başta da Augustus onu bu kararından vazgeçirmeye çalışırlar. Augustus'a göre artık *Aeneis*, Vergilius'tan çıkmış ve Roma'nın olmuştur. Yine Cemal'in belirttiği gibi bu bölümde 'sanat ve iktidar' sorunu gündeme gelir.

Broch'un, Vergilius'u ve Roma'yı eksene koyarak gerçekleştirmeye çalıştığı tartışma, döneminde yaşanan büyük toplumsal olayların, Nazizmin yükselmesinin, ikinci savaş sırasında ve öncesinde yaşanan büyük çöküntü ile gün yüzüne çıkan; kriz içerisindeki bir toplumda genelde kültürün özelde edebiyatın yerinin ne olduğu konusudur. Dolayısıyla dostlarıyla olan diyalogları dışında baştan sonra bir içsel monolog olan bu romana koyu bir karanlık hakimdir. Ayrıca Hristiyan teolojisi konusunda birikim sahibi okurun, özellikle son bölümü, Broch'un Katolikliğe dönmüş olduğunu akılda tutarak okumasında fayda olacaktır. Vergilius'un *Eclogues* yani *Seçmeler* isimli eserinin dördüncü bölümü Mesihane kehanetleri ile bir tartışma konusu olagelmıştır. Bu da kimi yorumcular tarafından Broch'un Katolikliğe dönüşü ile ilintilendirilir.

Kitabın basılır basılmaz ikinci baskısını yapmış olmasını görmek oldukça sevindirici. Ahmet Cemal'in tutkusunu ve çeviri macerasını bizlerle paylaşmasının okurun merakını tetiklediği anlaşılıyor. Ancak okuru uyarmamız gerekiyor, zor bir metin bu; çok mesai, dikkat, konsantrasyon isteyen bir okuma süreci var önünüzde. Herkese göre olmadığı aşikar. Uzun, bir noktasına geldikten sonra nasıl başladığını unutacağınız yoğun ve karışık paragraflar; mitolojiye, tarihe yapılan göndermeler, belki de metni okurken başka okumalar yapmanızı da gerekli kılacaktır. Başta da vurguladığımız gibi kaçınılmaz bir şiirsellik ve müzikalite kaybı olsa da, Avrupa romanının bu en önemli metinlerinden birisinin artık Türkçede olması paha biçilmez bir kazanç. Kırk yıllık emeği için Ahmet Cemal'e şükranlarımızı sunuyoruz.

VERGİLİUS'UN ÖLÜMÜ

Hermann Broch

İthaki Yayınları

Çeviren: Ahmet Cemal

Önü ölüm, arkası yaşam karakterler oyalanıyor uçurumun kenarında, atıl. (Görsel çalışma: Danni Stefanetti)

YEMEK BİZİM ÖLÜMLÜLÜĞÜMÜZ

Telkin gibi virgüllü sarmal cümleler, kötümser ama zeki aforizmalar, karakterlere has akıl yürütmeler, sivri bir mizah... Tüm bunlar bile, Şule Gürbüz okumanın nasıl bir lezzet olduğunu anlatmakta yetersiz kalır.

Önü ölüm, arkası yaşam karakterler oyalanıyor uçurumun kenarında, atıl. Ne itebilirim arkalarından ne de hayata geri çekebilirim. Ben sadece bir okurum; bazı cümlelerin sarmalında kayboldum, öbür satırlar beni buraya getirdi. Peki ya Şule Gürbüz? O yazdı bu karakterleri, ilıstirdi uçurumun kenarına. Ama o da dokunmuyor karakterlerine. Karakterlerin bir ölüme bir yaşama doğru, kurulu otomatlar gibi salınmasında da, kullandığı sözcüklerin melodisinde de, seçtiği imgelerin ve temaların tekrarında da, hatta virgüllerin çokluğunda bile hayattaki ritmi, makamı ve uyumu arıyor Şule Gürbüz. Varolanı fark et, diyor; olmayanın yerini herkesin tekrarladığı ritüellerle doldur. Virginia Woolf'un *Mrs. Dalloway*'de, çiçeklerde, ağaçlarda ve bir günün detayında hayatı ve zamanı görmesini Fibonacci sayı dizisine bağlayan bir makale okumuştum. Sayılara aklım erseydi eğer, *Coşkuyla Ölmek* öykülerindeki pidelerde, peynir ve gofrette hayatın şablonlarını aramaya teşebbüs ederdim.

"Akıl nedir Aysu? Uyumdur Şule Gürbüz."

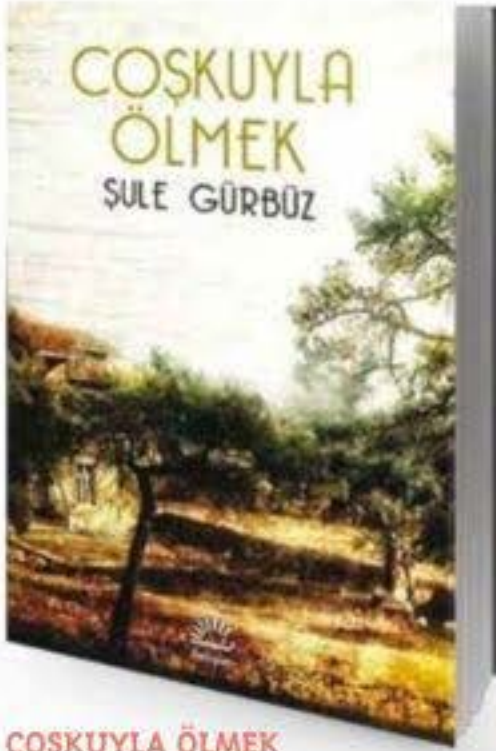
Aklına yatar mı peki; dünya, insanları kendi devamı için kullanıyor desem? Dünya ile hayat ile, bu rezil ikiliyle

elbirliği edip 'sizlerdenim' diyenler mi uyumlu? Akıllı? Dünyayı her makul bulan, onu ayıplayanı yalnızlaştırır, tuhaflaştırır.

Tuhaf ve yalnız karakterler var öykülerde. Kendi hayatlarının güvenilmez anlatıcıları onlar. Varoluşlarını neredeyse içgüdüsel ve yabancı bir keder olarak hissediyorlar. Karakterleri kendilerine en yabancı oldukları halde, kendi hakikatlerine karşı ikiyüzlülük ederlerken okuyoruz. Bu nedenle hepsi çok tanıdık geliyor.

DÖRT ÖYKÜ BİR ÖLÜM

Öyküler, bir gerisayım atmosferi taşıyor. Karakterlerin öfkesi, kederi, yenilgisi, vazgeçişleri, ölme arzusu hep kötücül bir sonla tehdit ediyor okuru. Çoğu zaman komik bir beklenmediklikle bitiyor öyküler - ki bu hayatın, istenince kendiliğinden gelmeyen ölümle dalga geçmesi. Kitabın adında da bu kara mizah saklı: "Gencin coşkusu, hayalkırıklığının taşması neticesinde oluşan keder gibi görünen, ölüm coşkusudur. İhtiyar coşkusuz ölür, genç eğer ölürse coşkuyla ölür. İtiraf edeyim gençken ölmeyi çok isterdim. Coşkuyla ölmek isterdim. Ama

COŞKUyla ÖLMEK
Şule Gürbüz
İletişim Yayınları

hayat bizi sürükler bırakmazdı." Coşkuyla ölmek bir oksimoron.

Tek ölüm var kitapta. O da felsefi falan değil; büyük bir soruyu cevaplamıyor, ritüellerle geçiyor işte. Bu ölüm için yaşamaya, bu yaşamak için ölmeye yazık. Acı sanılan aslında boşluk duygusudur, methedilen tabuttur, ölen ölür. Mezarlıklar saadethane, yat, üzerine toprağı çek, oh. Cenaze, oradan kabristana gitme,

akşamüstü eve dönme derken, gün biter. Ölümün ömrü bu kadar sürer.

Yine de bırakıyor karakterlerini Şule Gürbüz. Bırakıyor ki, öfkeyle, kendine zarar vererek, acı duyarak, yaşarken o ölüm coşkusunu hissetsinler. Biri kendini dövüştürttükten sonra karaciğerini, çenesini, boynunu, belini hissetmekten hoşnut. Ağrıyan yerlerine çiğ et sarmak gerek. Ete et sarmak. Bir diğeri elleriyle, tırnaklarıyla kendine zarar veriyor: "Başla üzerindeki paralamaya, kan ter içinde kal, ellerin kesik kesik, boynunda kurtla boğuşmuşsun gibi halka halka izler, göbeğinde nasıl olduysa birkaç tırnak izi." İşi dualara bırakan da var: "Kıyamet kopsa keşke keşke keşke böyle güzel bir günde." Ölmek istiyorum da yerim dar diyen de: "Tam ölecek halde idim. Bir kapı, bir çıkış vardı. Sığabilecek miydim?"

ÖLÜMÜN TERSİ YEMEK

Yemek yemek, en iğrenç ve en alt düzeyde var olma şekli. Ölmeye her cesaret edemeyişimizdeki teslimiyet. Ölümünden en uzaklaştığımız an. Bu nedenle, Şule Gürbüz hikayeleri ölmek kadar yemek ile de ilgili. Ölmenin tersi yemek çünkü. Coşku var mı yemekte, coşku? Yanıt, Şule Gürbüz'ün müthiş mizah duygusunda: "Kendimi de ağızımdan vurasım, midemi kurşunla doldurasım var. Birden biraz ilerde bir pide salonu gördüm."

Avokado püresi yabancı, on parmağın tüm lütfunu cama geçirmek istiyormuş gibi kavranan çay dosttur. Böreğin kenarını sevip ortasını yerken hayat geçer. Çocukken sevilen gofret ölen babayı geri getirmez. Evde yetişkin erkek felakettir, peynirleri bitirir. Evlenir, peynirin azaldığına üzüldükçe kalan ömrünün çokluğuna dertlenir. Karısı yemeklere tuz koymayan koca eğilip kendi tadına bakar ve boşluk tadı gelir ağızına. Karısının bıçak ucuyla uzattığı elmaları yiye yiye karısına dönüşebilir bir erkek.

Ve herkesin önündeki aynı şeyle; herkesin aynı şekilde doyduğu hayat, koca ve kokulu bir yemekhanedir. Nar kolestrole iyi gelmesede, çarşambaları pazar kurulur, kaya gibi domates, şekerpare kayısı. "Sen mezardasın onlar pazarda."

İşin komiği, öykülerdeki hiçbir erkek cesaret edip de, misal Melville'in *Katip Bartleby*'si gibi yemek yemeyi reddederek hayata meydan okumayı akıl etmez. Öykülerdeki erkekliğin varlık alanı, attığı her adımın farkında olarak kaçmak, bilinen yola girip keşfi önemsememek. Bilenen yol, yol bile değil, sadece evde oturmak. Çocuklar ana babanın devamı değil, müstakil de değil, iki sokak ötesi en fazla. Bu senaryonun kötü adamı da kadınlar: "İyi bir kadın devlettir, lakin iyi kadın da yoktur."

SÖZCÜKLERİN DEĞERİ

Telkin gibi virgüllü sarmal cümleler, kötümser ama zeki aforizmalar, karakterlere has akıl yürütmeler, sivri bir mizah... Bunlar bile, Şule Gürbüz okumanın nasıl bir lezzet olduğunu anlatmakta yetersiz kalır. Farklı öykülerde tekrar tekrar kullanılan imgeler, temalar; metne kendi kendini çözümleyen bir özellik katıyor. Hep aynı öyküyü yeniden okuyormuş hissi, aslında okur için hayat denen düğümü yeni baştan çözme ve anlama fırsatından başka bir şey değil. Bu nedenle değerli her sözcük.

"Edebiyat Nedir?" makalesinde Sartre, sözcüklerin değerini olguları açıklama kabiliyeti üzerinden ölçer. Şairin, sözcüklerin anlamlarını değiştirerek onlara nesne muamelesi yaptığını, bu değiştirilmiş sözcüklerin anlamlarına güvenemeyeceğimizi savunur. Sartre'a göre, toplumu değiştirecek anlaşılır ve açıklayıcı mesajı, nesir yazarı verecektir. Şule Gürbüz, üzerine bu Sartreci misyonu almış mı bilemem ama, "elimde bir şiir kitabı ile şiir okuyarak ölmek, göğe veda etmek isterdim, öylece kaybolmak," diyen öykü karakteri ne hayatı anlıyor ne ölümü. "Şiir okuduğu için hem derin hem anlamadan bakıyor." Adı akılsız adam.

"Akıl nedir Sartre? Şaire sorma Şule Gürbüz."

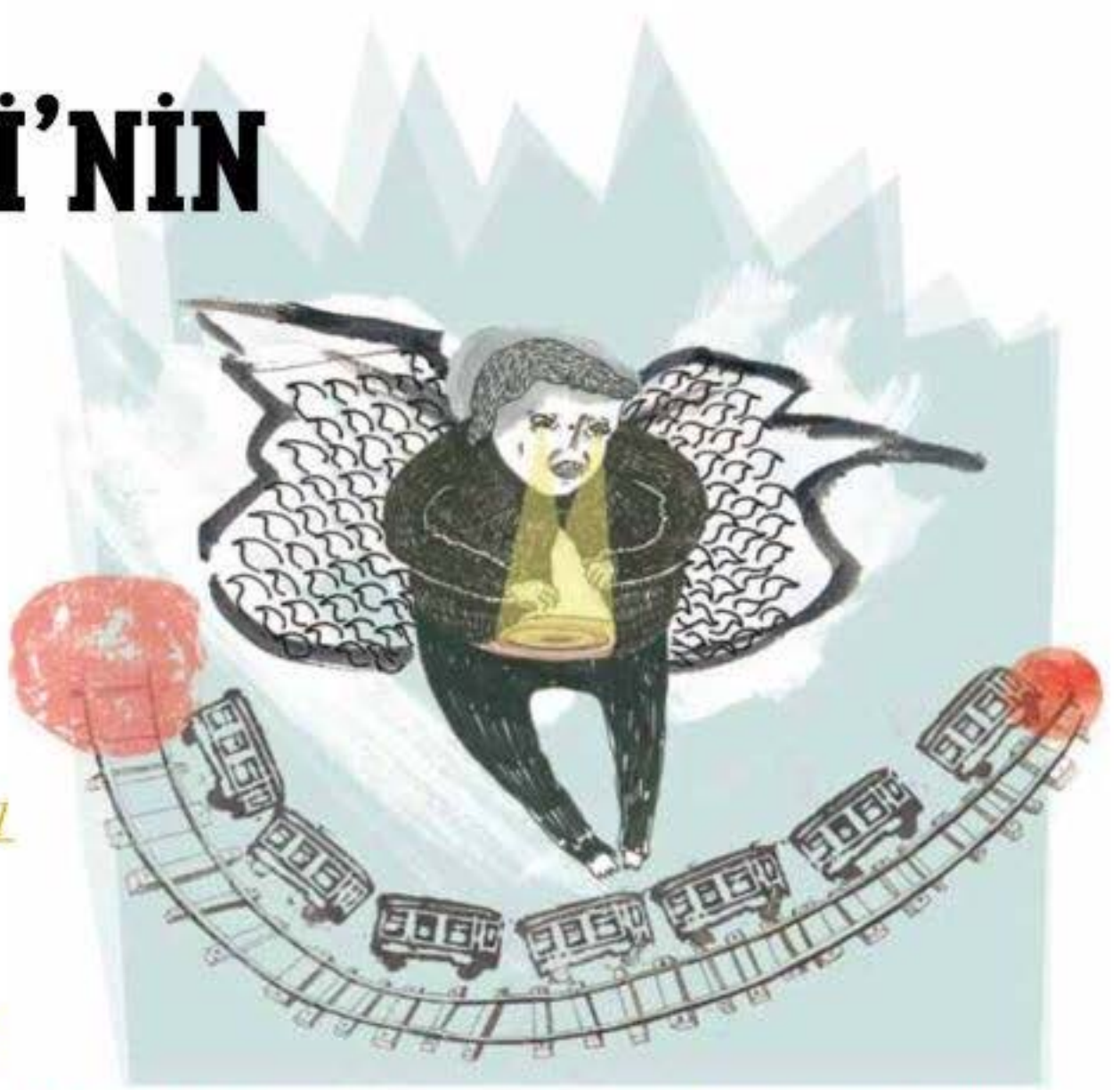

Nar kolestrole iyi gelmesede, çarşambaları pazar kurulur, kaya gibi domates, şekerpare kayısı. "Sen mezardasın onlar pazarda." (Görsel çalışma: Kelly Franklin)

KİREMITÇİ'NİN GÖNÜL MESELESİ

“Karakterleriniz sizin dikte ettiğiniz düşünsel çerçeveye mahkum edilirse, bireysel felsefenizi sırtlarında taşımaya çalışan karton kölelerden ibaret olacaklardır.”

Tuna Kiremitçi yeni romanı *Gönül Meselesi*'yle tekrar karşımızda. (Görsel çalışma: Şeyda Ünal)

İlk romanı *Git Kendini Çok Sevdirmeden*'i yayınlamasından on yıl, roman yazmayı bıraktığını ilan etmesinden bu yana ise üç yıl geçmişti ki, Tuna Kiremitçi yeni romanı *Gönül Meselesi*'yle tekrar karşımızda. Yeni romanında ilk yapıtının karakterleriyle tekrar buluşan ve onların hikayesine kaldığı yerden devam eden Kiremitçi, 'romanlarında

başörtülü karakter olmadığı'na dair 'okur' protestolarını da dikkate aldığını itiraf ederek kitabına İslami bir karakter olan Gönül'ü de eklemiş.

Hikaye, *Git Kendini Çok Sevdirmeden*'de oğlu ebediyete intikal eden

Arda'nın, girmiş olduğu bunalımdan kurtulmak adına gittiği Eskişehir'deki annesinin yanından İstanbul'a dönmesiyle başlıyor. Oğlunun acısı üzerine terk ettiği kocasının yanına, eski sevgilisi ve unutamadığı aşkı Ertuğrul'un kendisine emanet ettiği kızı Dünya ile birlikte dönüyor Arda. Lakin başta kocası Ali olmak üzere geride bıraktığı her şey zamanın devinimiyle değişmiş, yabancılaşmıştır. Arda, yabancılaştığı bu yeni zeminde tökezleyerek Dünya'ya tutunur ve onu babaannesinin yanına götürme işini sürekli olarak erteler. Zira Arda, Dünya'yı, kaybettiği oğlunun yerine koyarak, kocası Ali ile tekrar mutlu bir aile olmalarına imkan sağlayacak bir araç olarak görmektedir. Ali'nin kendini namaza niyaza verdiğini ve artık bu taraklarda bezi olmadığını fark eden Arda, onu takip eder ve kocasının başörtülü genç bir kadın olan Gönül ile görüştüğünü öğrenir. Bu noktadan sonra roman, Arda'nın Gönül hakkında bilgi almaya çalışmak için hafiyeliğe soyunmasıyla iki kadının yakınlaşmaları ve benzerlikleri üzerinden yol almaktadır.

Biçimsellik ve okunulabilirlik açısından elimizde yoğun betimlemelerden arınmış, süssüz, temiz ve

Tuna Kiremitçi

Elimizde yoğun betimlemelerden arınmış, süssüz, temiz ve akıcı bir metin var.

akıcı bir metin var. 'Yasak aşk' ve 'unutulamayan eski aşk' temalarıyla yüzeysel soru ve sorunların ötesine ulaşabilecek derinlikli ve orijinal bir konu sunmadığı için, *Gönül Meselesi*'nin yalın bir dille yazılmış olması isabet olmuş. Zira metnin edebi olanaklarının, okunabilirliği ile doğru orantıda tezahür ettiği kesin. 190 sayfa -yani neredeyse roman değil novella- olduğunu da göz önüne alırsak *Gönül Meselesi* romanı için, birkaç saatte tüketebileceğiniz, zihninizi ve ruhunuzu fazla yormadan kolaylıkla hazmedebileceğiniz bir yapıt diyebiliriz. Gelin bir de metnin karakterleri ve toplumsal mesajına göz atalım.

BEYAZ TÜRK'ÜN KIRLI RÜYASI

Kiremitçi'nin, karakterlerini Taoizm'in kurucusu Lao Tzu'nun "Hayatta mutlu hissetmek için yaşanan anın içinde saygı ve sadelikle kalmak gerektiği," sözünden esinle şekillendirdiğini görüyoruz. Bir düşünelim; kocanız eski aşığınızın çocuğunu bir senelik ayrılıktan sonra evinize getirmenize izin veriyor; kocanızın genç ve güzel sevgilisi ile hafiyelik icabı arkadaş olmaya çalışırken, bu kızla neredeyse bir aşk da siz yaşıyorsunuz; size emanet

edilen küçük kıza araba çarpması ve annenizin ölümüyle soğukkanlılıkla kocanızın sevgilisine, kocanızla mutluluklar dileyip hayatınızı bir mutsuzluk hikayesine çevirmiş eski aşkınıza dönüyorsunuz... Elbette, kimse bir yazardan (Alman ya da Rus romantikleri gibi) bireyin üzüntülerini, hayalkırıklıklarını, öfkesini, psikozlarını ve altbenliğini dışavurduğu kanlı canlı *Sturm und Drang* karakterleri yaratmasını bekleyemez. Yabancılaşma temasından bir

Meursault, bütün karakterlerin boğazına kadar batmış olduğu acı ve tragedyadan da bir Werther çıkaramamış olabilirsiniz. Fakat karakterleriniz kurgunun gerektirdiği eylem ve dramlara tekabül edecek bir psikoloji ve ruha erişemeyip bunun yerine sizin dikte ettiğiniz düşünsel çerçeveye (saygı, sadelik) mahkum edilirlerse; nihayetinde elde ettiğiniz sonuç, bireysel felsefenizi sırtlarında taşımaya çalışan karton kölelerden ibaret olacak; romanınızın belkemiği olan karakterler de sakat kalacaktır.

Bir de Türk postmodernizminin edebi arayışlarının yansımada kendini bulan, başörtülü 'Gönül' meselesi var. Elbette sanat bir yaratma ve yansıtma aracı olduğundan, başörtülü bir karakterin herhangi bir romanda vuku bulmasından daha doğal bir durum olamaz. Doğal olmayansa, kibar bir ifade ile söyleyecek olursak, Gönül'ün bütünüyle Kiremitçi'nin günah çıkarma ve 'herkesi kucaklayan yazar' imajı çizme çabalarının başarısız, adölesan ve didaktik bir ifadesi olmuş olmalıdır. Gönül, Türkiye'de yaşayan başörtülü bir kız değil, Türkiye'de başörtülü insanların da yaşadığını 2012 yılında keşfetmek 'zorunda

birakılmış' bir yazarın olmasını istediği, Beyaz ve Batılılaşmış Türkler ile her şeyi aynı, bir tek başörtüsü ve cinsellik anlayışı farklı bir birey. (Kan kaybeden Beyaz Türk'ün kirli rüyası...)

Kiremitçi 'siyasetle uğraşmadığını' söylese de, Maurice Duverger'in ifadesiyle siyasetin kendiyile uğraşmış olduğu kesin. Theophile Gautier'nin 'ars gratia artis'inden keskin bir dönüş yaşayan Kiremitçi, 'her devrin adamı' olmaktan ziyade 'toplumu birleştirmek' gibi kutsal bir görevi omuzlanacaksa, malesef Ferdinand Tönnies gibi isimlerin toplumdaki cemaat sosyolojisine daha fazla kafa yorup, bunları karakterleri ve kurgusal merkezi bağlamında daha edebi bir biçimde gerçekleştirmek zorunda. Aksi takdirde Kiremitçi *Gönül Meselesi* gibi kitaplarla, kutsal görevinden ziyade ismini satmaktan kurtulamayacaktır.

GÖNÜL MESELESİ
Tuna Kiremitçi
Kırmızı Kedi Yayınevi

Lao Tzu, "Hayatta mutlu hissetmek için, yaşanan anın içinde saygı ve sadelikle kalmak gerekir," der. (Görsel çalışma: Ding Yunpeng)

FANTE PLAKALI DAN TAKSİ

*“ Oysa gözlem ve
espri amaçlı meraklar,
ufuk açmanın da ötesinde,
bireyi ufka doğru
kanatlandıran beygir
gücü yüksek meleklerdir.*

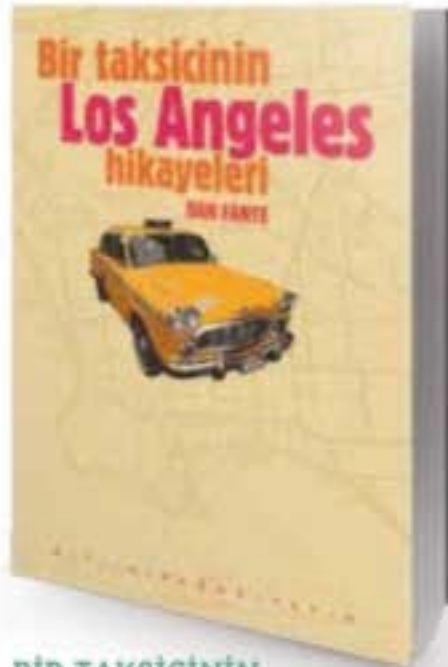
Merak eden dönüp dolaşıp gerisin geri gelmez. O hep yollardadır. (Görsel çalışma: Ed Grace)

Başkalarının hayatlarını merak edenler, kendi hayatları içine sıkışıp kalmış olanlardır. Nasıl homojen bir yapı ortasında huzur bulunduğu iddia ediliyorsa; heterojen bir yapıyı oluşturanların da farklılıkları, uyumları, zaman zaman dalaşmaları adrenalin, sanat ve düşünce zimbirtisinin üstümüze sıçramasına nedendir. İnsan, gururunu incitebilecek şeyleri merak edip durur: Başarısızlığa sürüklenebileceği, aşağılanabileceği ayıp sayılan şeyleri merak ettikçe beynini kemiren

kurt gitgide bir Çin ejderine dönüşerek festivallerdeki yerini alır, sokaklara düşer. Diğerinin varlığını araştırmak, elbette eşitliğin temel ilkelerindendir; ancak bazen bu, hastalıklı bir şekilde, anlamak için değil sadece karşı tarafın olası açıklarını öğrenmek için de gerçekleşebilir bir durumdur. Sevmek için değil, yok edebilmek için anlamak meselesi... Bu tür bir merak, tartışılmaz insanlık suçudur.

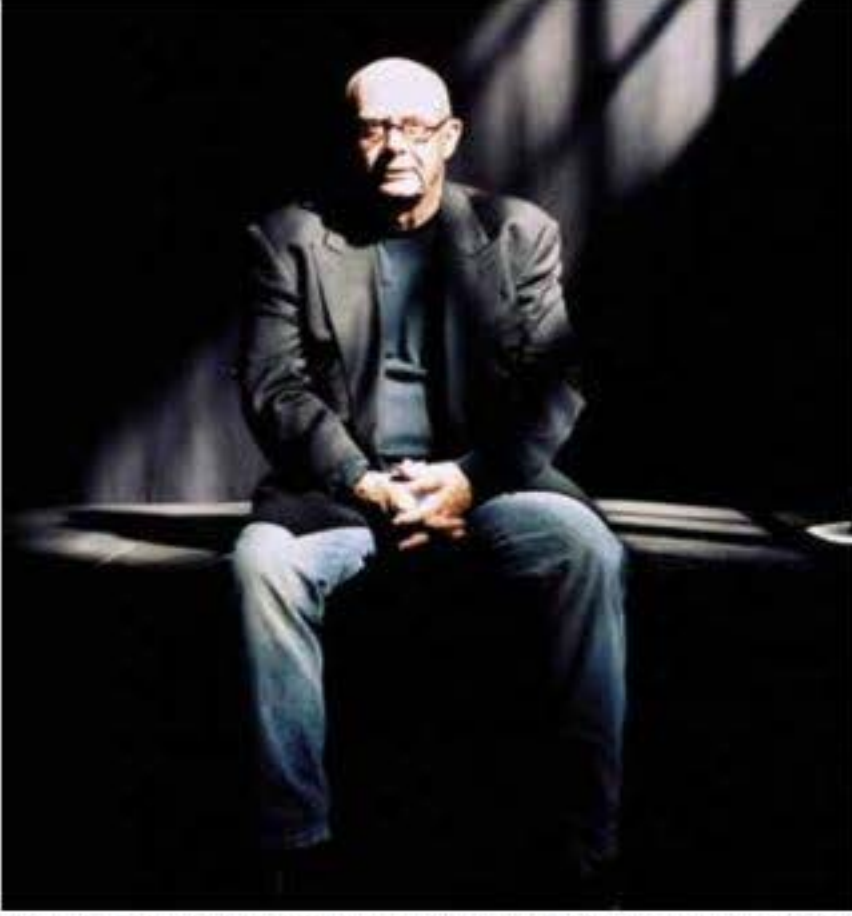
Oysa gözlem ve espri amaçlı

meraklar, ufuk açmanın da ötesinde, bireyi ufka doğru kanatlandıran beygir gücü yüksek meleklerdir. Radyoların gece yayınlarında kaliteli müzik parçaları arasına serpiştirilen sohbetlerin seviyesinin, kayıp kuşaklar ile uyumsuzlar frekansında ortalama bir yalnızlığa hitap etmesinin altında da bu merakın yılgınlığı, bu merakın yorucu bilgi yığını vardır. Gözlem ve espri amaçlı meraklar, sadece sunucuların rehberliğinde gerçekleşmeyecektir şüphesiz; adres değiştirmek, gidilmesi elzem noktalara hızla ulaşmak veya oraların da size yaklaşmasını sağlamanız şarttır. 'Road-Art' diyebileceğim kimi uzun, kimi kısa yol filmlerinde, romanlarında karşımıza çıkan; mesafe ile canlı, mesafe ile tesadüf, mesafe ile kader ilişkilerinin rotasyondan farkı, uzaklaşma içgüdüünün 'savunma / varlığını can pahasına koruma'yla benzerliğinin üstünlüğüdür. Fazla karışık görünse de, özetlersek: Merak eden dönüp dolaşıp gerisin geri gelmez. O hep yollardadır. Merak eden; en insani ikelliğinden, yerleşip orayı sahiplenmeden vazgeçebilendir. 'Metropol Bilgeleri', 'aşk-ı memnu'nun aşk kısmıyla değil, memnu kısmıyla ilgilidirler. Örneklersek, bir trafik kazası olmuş ve diyelim ölü de var; bu olay karşısında fikri alınan denekler birçok başlık altına toplanacaktır: Ölenlerin kim olduğuyla ilgilenenler, kazanın nerede gerçekleştiğiyle ilgilenenler, ölenlerin yakınlarının acısıyla ilgilenenler, kazaya sebebiyet veren kişi(ler) ile ilgilenenler vs. Bunlar meraktan çok haber, evham, endişe, telaş, vicdan meseleleridir; merak, kazanın hayatı nasıl / neye dönüştürdüğüne, enkazı ve cesetleri kimlerin topladığına kafa patlatmakta gizlidir.

**BİR TAKSİNİN
LOS ANGELES HİKAYELERİ**
Dan Fante

Altıkkırkbeş Yayınları
Çeviren: Feyyaz Şahin

Dan Fante, merakının peşinde koşmayı ilke edinmiş güzel ve zeki serserilerden.

Merak, soğukkanlılık istemektedir. Merak, kazmaktan çok, ne aradığını bilmeden eşelemektir çünkü. Kıpırdamak ile kimildamak sizin için yaklaşık aynı şeyse, sıradanlığın iktidarını kabullenmiş, meraklarınızdan vazgeçmişsinizdir.

Dan Fante, meslekler listesi geniş bir yazar: Otopark görevliliğinden cam temizleyiciliğine, dedektiflikten güverte tayfaliğine, kuaförlükten postane memurluğuna kadar girip çıkmadığı iş kalmamış. Güzel ve zeki serserilerden. Merakının peşinde koşmayı ilke edinmişlerden. Kimilerine dağınık gelecek bu serüven, aslında biraz da göçmen dedesinden ve sonra da babası ünlü yazar John Fante'den miras bir bakıma. Sanki genlerine babasının yakın dostu Bukowski'nin iştahı karışmış gibi. *Bir Taksicinin Los Angeles Hikayeleri*'nde, merakına yenilmeyi bir erdem kabullenmek, asıl bedelin olağan yaşamayı tercih etmek ve bu eğlenceli gerçeğe savrulmak olduğu anlatılıyor. John Fante, *Los Angeles Yolu* adlı romanında, bir balık halinden çıkmaya çalışan genç bir yazar adayının yaşadıklarını anlatır. Adeta o yazar Dan Fante'dir artık; babası merak biriktirmiş ve oğlu o merakı doyusuya harcamak için şehre karışmıştır.

Başkalarıyla, onların hayatlarını merak etmeden yaşayanlar mutlaka yolculuk planları yapıyorlardır. Kurcalayın: Çantalarında kesinlikle bilet de yoktur.

‘Metropol Bilgeleri’, ‘aşk-ı memnu’nun aşk kısmıyla değil, memnu kısmıyla ilgilidirler.

Seb-i Arus ÖTÜKEN KİTAPLIĞI

MEVLANA VE
GOETHE
Senai Özkan

MEVLANA'DA
AŞK FELSEFESİ
İsmail Yakıt

AŞK KİTABI
MEVLANA'DAN SÖYLEŞİLER
Uğur İnan

MEVLANA'NIN
İNCİLERİ
Ahmet Kırca

BELH'İN
GÜVERCİNLERİ
Emin İyık

OKULLAR İÇİN
MESNEVİ'DEN SEÇMELER
Şefik Can

MEVLANA
Şefik Can

MESNEVİ
HİKAYELERİ
Şefik Can

DİVAN-I KEBİR -
SEÇMELER
Şefik Can

MESNEVİ
TERCÜMESİ
Şefik Can

MESNEVİ'DEN
SEÇMELER
Şefik Can

MEVLEVİ USUL VE
ADABI
R. Hüseyin İp

ÖTÜKEN
her zaman
okunacak
kitaplar...

www.otuken.com.tr

@otukennesriyat
/otukennesriyat

PARAMPARÇA AŞKLAR VE HİKAYELER

**“Ergen Kaybedenler’den
(vurgu bana ait) sonra beklentimizi
haddinden fazla yüksek tutmuş
olabilir miyiz? Herhangi bir yazarın
karşılayamayacağı kadar yüksekti,
itiraf edelim.**

Emrah Serbes için arabeskten, sokaklardan en iyi beslenen yazardır, desek abartmış olmayız... (Görsel çalışma: Maria Sams)

Kafam çok karışık. Aslında gündelik hayatta da çok net biri sayılmam. Hani bir karar verip hırsla eyleme geçen adamlar vardır ya, ben onlardan değilim; mesela kimseden şöyle dolu dolu nefret edemedim, Aliye Rona’nın canlandırdığı kadınlar gibi filan; bugüne kadar hiçbir tartışmadan galip çıkamadım bu yüzden, tam tartışma hararetlenmişken birdenbire zihnime musallat olan ters açışeytanı yüzünden olaylara rakibimin/ muhatabımın gözünden bakmaya başlıyorum: “Vay canına, adam haklı beyler.” İşte böyle herkes haklı; her şey çok karışık.

Emrah Serbes’in İletişim Yayınları’ndan çıkan son kitabı *Hikâyem Paramparça*’yı okurken de kafam karıştı; ‘Galip İshani’ hikayesine gelene kadar sürekli aynı soruyu sordum kendime: Ben bu kitabı sevdim mi? Sevmediğimi sandığım şeyler oldu; özellikle ilk parçalarda çok fazla arabesk vardı. Ama sonra kendi kendime şöyle dedim: Arabesk güzeldir. İyi de Facebook’ta ve Twitter’da bunlara benzer bir sürü hikmetli, yapışkan, ibretli, sulu sepken, romantik, kahramanca, arsız, namus kumkuması sözler okumuyor muyum zaten? İşte birkaç örnek: “Karanlıkta nüfus sayımı şöyle yapılır: Yaşayanlar birer sigara yakar,” “Sen gittin ve herkes ölmeye başladı,” “Öptüm ama içime çekmedim,” “Şimdi ateşe bakıyorum, ateşe benzemek için.”

Samimiyetle söylenmiş, dibine kadar gerçek tespitler de var ama afili parçalarda. (Bu arada bu parçaların daha önce afilifilintalar.com’da yayımlandığını söylemiş miydim?) Genellemeler, genellemeler... Bütün genellemeler bir yanlışlığa kurban gitmeye meyyal. Yazar bazen aksine inansa da, bir sözü sırf afili duruyor diye söylemiş olabilir. Beğenilme ihtiyacı sağduyuyu köreltiyor mu acaba? Arabesk diyorum ama arabeskten beslendiğini saklamıyor Emrah Serbes, hatta onun için arabeskten, sokaklardan, en iyi (iyi derken yerli yerinde, tadında manasında) beslenen yazardır desek abartmış olmayız. Tamam da şu dumanlar arasından konuşan bar filozofuna ne demeli? Bar filozofu yine iyi de, bazen cebinde acil durumlar için aforizma biriktirmiş bir liseliye, Facebook bilgesine benzeyen şu ergen öykü karakterine ifrit olmamak elde değil. Ergen Kaybedenler’den (vurgu bana ait) sonra beklentimizi haddinden fazla yüksek tutmuş olabilir miyiz? Herhangi bir yazarın karşılayamayacağı kadar yüksekti, itiraf edelim. Aslına bakılırsa *Erken Kaybedenler*’in mükemmel tadını arayanlar eli boş ayrılmayacaklar Serbes’in hikaye evreninden. Çünkü ilerledikçe Afili Parçalar biraz daha derinleşiyor. Böyle gidiyor, kafam karışık demiş miydim? Ama Afili Parçalar’ın ikinci yarısıyla birlikte karmaşa kayboluyor. Serbes, öykü yazmanın yeni bir yolunu bulmuş adeta. O yol, ben anlatıcıdan,

Hikâyet Paramparça, Emrah Serbes'in (üstte) dördüncü kitabı.

muhabbet havasından geçiyor. Öykü yazmıyormuş gibi yazıyor yazar. Sözlü kültüre dayanan şu kadim hikaye anlatma usulü. *Erken Kaybedenler*'deki ergenler büyümüş, yirmili yaşlarında birer delikanlı (yahut orta yaşın eşiğinde) olmuşlar. Aşk acısından, şahsiyetli olmaktan, yazmak ve yazarlıktan, Ankara'dan, terk edilmekten, kadınlardan, 'mütevazî hakikatlerden', üniversiteden, işsizlikten bahsetmeye başlıyorlar. Muhabbetin dinleyen tarafı olan biz okurlar ise bu hoşsohbet ama trajik adamı ıslak ellerini yanlışlıkla -o nasıl bir yanlışlıksa- prize sokmuş gibi çarpılarak dinliyoruz.

KAYIP KUŞAK

Emrah Serbes 1981 doğumlu. Benimle yaşıt. Her kuşak, kendini kayıp ilan etmeyi sever; İsmet Özel'in bir şiirindeki gibi, "Her şey ben yaşarken oldu, bunu bilsin insanlar," demeyi... Ama sanki 80'li yıllarda doğanlar, 90'larda çocuk olanlar, 2000 kuşağı olan bizler daha çok ve farklı bir şiddete maruz kaldık; doğduğumuzda bir darbenin çiçeği burnundaydı daha; Türkiye kapitalizme doğru önce rahvan sonra tırıs bir koşuya yeni kalkışıyordu, metrolar, internet, internet, internet (evet üç kere) tek kanaldan çok kanala geçiş (televizyon), devrimsiz solculuk, müteahhit mücahitlik, liberal ekonomi, sitelere dönen mahalleler, ideallerin ölümü biz yaşarken oldu. Belki de yanılıyordum ama her bir parçanın farklı sebeplerden yazılmamış, bir sohbete kurban edilmiş, sıkıştırılmış öyküler oluşu yüzünden bile

Afili Parçalar'ın etkisi, bizim kuşak üzerinde daha da yoğun olacak gibi. Bu paramparça hikayeler bizi kah çocukluğumuza götürecek kah üniversite yıllarına, metro aşklarına...

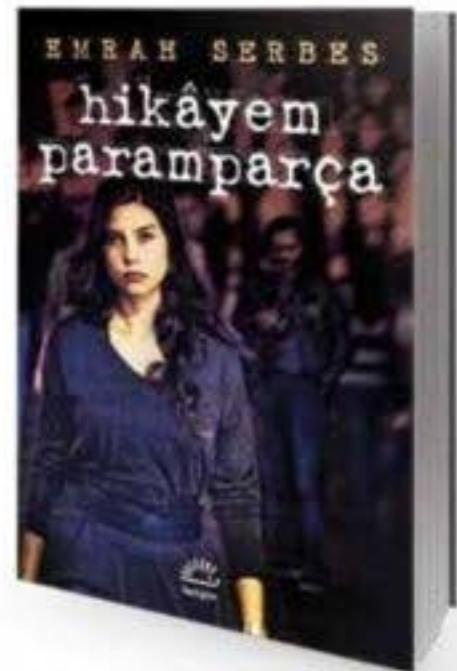
GALİP İŞHANI

Kitabın son öyküsü 'Galip İşhani', diğerlerinden farklı değerlendirilecek bir öykü. Bu uzun öyküde, iyi bir öykü kitabı yazmış, ardından iki polisiye romanla bunu taçlandırmış Emrah Serbes'in anlatmaktaki ustalığının iyiden iyiye ön plana çıktığını görüyoruz.

Bir gazetenin üçüncü sayfasından fırlamışa benzeyen Galip'in bir yaralanma sonucu hastaneye düşüp nöbetçi hemşireye aşık olmasıyla başlıyor her şey. Tüm delikanlılığı ve vahşiliğine rağmen Nuran Hemşire karşısında çaresiz kalan, konuşamayan Galip, konuşamadıkça vahşileşiyor. Galip'in Nuran Hemşire karşısında durmadan kendini jiletlemesi, dikişlerini patlatması *Erken Kaybedenler*'deki ergenleri de hatırlatıyor aslında. Hani şu neden apartmanın girişindeki fotoselli giriş lambasını kırdığını sorduklarında, "Beni görmüyordu," diye cevap veren öfkeli ergen. Sonunda bu acı ve hayatın gerçekleri tarafından soğukkanlılıkla terbiye ediliyor Galip. O bıçkın delikanlı, 'Galip İşhani Nuran Spor Kat: 2 No: 8' adresinde bir spor mağazası sahibi, evli, çocuklu bir aile babasına dönüşüyor. Hayata karışıyor.

Hikâyet Paramparça, Emrah Serbes'in dördüncü kitabı. Özellikle anlatmaktaki rahatlığı ve bu rahatlık sayesinde elde edilen gücüyle; okurun elinden bırakmadan, bir çırpıda okuyabileceği bir kitap. Kitabın ilk metninde "(...) ve noktayı koyduktan sonra ardında iyi kötü bir anlam bırakmak istiyorum. Artık bunun bir anlamı kalmadığını düşünsem bile böyle yapıyorum. Lanet olsun öyle alıştım çünkü, nasıl başlarsan öyle gider," diyen Serbes bu kitapla iddiasının altında kalmayarak buruk da olsa bir anlam bırakıyor zihnimizde, tam olarak bu sözdeki ironiyi de içinde barındıran, anlamsızlığa gönderme yapan bir anlam.

Yazarı ilk kitabından beri takip eden sadık okurları, *Behzat Ç.* dizisinden tanıyanlar ya da adına afilifilintalar.com'dan aşına olanlar, *Hikâyet Paramparça*'yı heyecanla bekliyordu zaten.

HİKÂYEM PARAMPARÇA
Emrah Serbes
İletişim Yayınları

SIMENON'UN TÜRKÇEDEKİ MAKUS TALİHİ

“450 kadar roman ve novellaya imza attığı söylenen bir yazarla karşı karşıya olsak da, külliyatının en azından ‘önemli bir yekun’unun Türkçeye kazandırılmasını ısrarla bekliyoruz!”

Simenon'un ünlü detektifi Maigret'in serüvenlerinin Fransızca baskıları.

Eserleri elliden fazla dile çevrilmiş, 500 milyonun üzerinde satmış, romanlarının pek çoğu beyazperdeye de aktarılmış, bazılarını bir gün içinde dahi tamamlayabildiği söylenen bir yazar Georges Simenon. Baskın karakterli ama daha da önemlisi hayret verici derecede üretken bir yazarın, üzerine çeşitli gölgelerin düştüğünü ve bu nedenle 'bilinmez', 'tanınmaz', 'görünmez' olduğunu söylemek inandırıcı gelmeyebilir. Ancak Türkçe söz konusu olduğunda, makus bir talihle karşı karşıya kalmış hep Simenon. Yine de Simenon'un

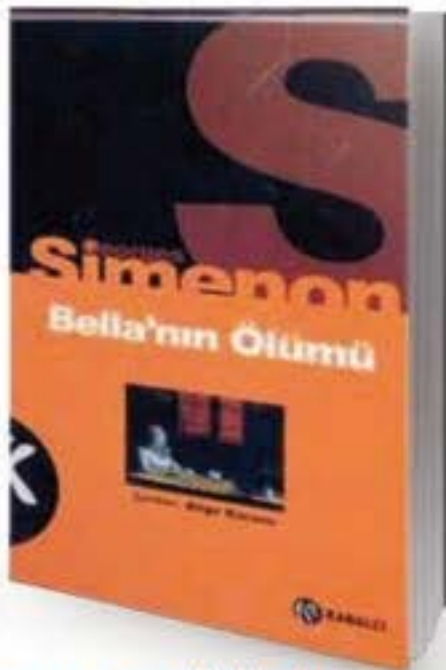
Türkçede tümüyle göz ardı edildiği söylenemez; yıllar içerisinde farklı yayınevlerinden çıkan Simenon kitapları bir 'yekun' oluşturuyor ama yeterli hiç değil (Simenon külliyatı, 'önemli bir yekun' ifadesini kullanmaya her zaman engel). Bunlar arasında en yakın tarihliler 90'lı yıllarda Nisan Yayıncılık tarafından yayımlanan *Maigret Serisi*. Nisan Yayıncılık, yaklaşık on beş romanın ardından seriye son vermişti. Daha sonra ancak 2003'te Koç

Kitaplığı'ndan üç Simenon kitabı daha okuyabilmiştik.

Simenon kitaplarını bir seri mantığıyla yayımlama konusunda en 'yeni' girişim 2008 yılı içinde art arda dört kitap çıkaran Kabalcı Yayınları'ndan gelmişti. Seriyi takip etme kolaylığı sağlaması açısından 'sırt kodlarıyla' raflardaki yerini alan ve Simenon'un hem ünlü karakteri Komiser Maigretli hem de Komiser Maigret'siz kitaplarını gün yüzüne çıkarma iddiasıyla başlanan bu girişimden, şimdiye kadar, 2008'de art arda yayımlanan dört roman dışında (*Kanaldaki Ev*, *Bella'nın Ölümü*, *Hollanda'da Bir Cinayet* ve *Flamanların Evinde*) herhangi başka bir Simenon eseri ortaya çıkmadı maalesef. Oysa *Kavşaktaki Gece*, *Trenlerin Geçişini İzleyen Adam*, *Gölge Oyunu* gibi romanlarını da bekliyorduk Simenon'un. Yayınevinin yaptığı açıklamaya göre, "Türkçede dağınık halde bulunan, yeteri kadar tanınmayan ve eksik Simenon eserleri okuyucunun rahat takip edebileceği biçim ve seriyi takip etmesini kolaylaştıracak fiyatı ile polisiye edebiyatta layık olduğu yere kavuşacak"tı.

KOMİSER MAİGRET'İN GÖLGESİNDE KALMIŞ 'MAİGRET'SİZ ROMANLAR

Burada amacımız elbette bir malumatfuruşluk gösterisi yapmak değil ya da iç dinamiklerine vakıf olmadan bazı yayınevlerini sıkıştırmaya, zorlamaya çalışmak; belki yalnızca bir hatırlatma çabası olarak değerlendirilmeli bu cümleler. Özellikle de Simenon'un bazı romanlarının Sait Faik, Bilge Karasu, Oktay Rifat, Nurullah Ataç, Oktay Akbal, Tahsin Yücel, Erhan Bener gibi edebiyatçılar tarafından Türkçeye kazandırıldığını düşününce... Oysaki normal şartlar altında bu yazının amacı, Simenon'un meşhur Komiser Maigret'sinin

BELLA'NIN ÖLÜMÜ
Georges Simenon
Kabalcı Yayınevi
Çeviren: Bilge Karasu

gölgesinde kalmış 'Maigret'siz romanları'nın etkileyiciliği olmalıydı. Örneğin Bilge Karasu çevirisiyle okuduğumuz *Bella'nın Ölümü* romanı.

Fazla ayrıntıya girmeden söylemek gerekirse; Bella'nın ölümüyle tüm gözlerin üzerine çevrildiği 'kendi halindeki' Spencer Ashby'nin çevresindeki mengeninin yarattığı baskıyı, kitabı okurken bile somut olarak hissetmek mümkün... "Binlerce kişi her hafta yollar boyunca kazaya uğrayıp ölüyordu; her gece binlerce kişi yataklarında can veriyordu, ama bunlar toplumsal yapıda herhangi bir yangına yol açmıyordu. Ama bir kız, bir Bella Sherman boğulmaya görsün, bütün hücreler kaynaşmaya başlıyordu. (...) Topluluğun hayatta kalması söz konusu oluyordu da ondan değil miydi bütün bu gürültü? Biri kuralları çiğnemişti. Kuralların dışına çıkmış, yasalara meydan okumuştı; işte bu biri, bir yıkım ögesi olduğu için ele geçirilmeli, cezalandırılmalıydı."

Simenon'un Komiser Maigret karakterinin, ölümsüz detektifler arasında Holmes ile yan yana durduğu hep söylenegelmiştir. Gerçekten de pipoya ve içkiye düşkünlüğü, yaşlanışına tanıklık etmek, karısıyla ilişkisine dair 'insani' ayrıntılar Maigret'yi öylesine kanlı canlı bir hale getiriyor ki, bu ilgi çekiciliğin gölgesinden bütün diğer Simenon karakterleri payını alacaktır hiç kuşkusuz. (Bu arada Maigret'nin okurla ilk buluştuğu roman olan 1931 tarihli *Letonyalı Pietr* da, bu yıl içinde Feniks Yayınları tarafından yayımlandı.) Ancak bütün bunların ötesinde artık genel olarak Georges Simenon'un üzerinden de gölgelerin kalkmasını; 450 kadar roman ve novellaya imza attığı söylenen bir yazarla karşı karşıya olsak da külliyyatının en azından 'önemli bir yekun'unun Türkçeye kazandırılmasını ısrarla bekliyoruz!

Türkçe söz konusu olduğunda, makus bir talihle karşı karşıya kalmış hep Simenon.

Avrupa mantığı, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa bütünleşmesini doğuran ve geliştiren düşünce biçimidir. Bu zihniyet, savaş sonrası dönemin özgün koşullarında ortaya çıkmış ve günümüz Avrupası'na şekil vermiştir. Şüphesiz Avrupa'da bu mantığı paylaşmayan ve karşı olanlar da vardır. Dolayısıyla

bu düşüncenin tüm Avrupalıları ve tüm dönemleri kapsadığı söylenemez. Hatta Avrupa mantığı, yine Avrupa ürünü olan ırkçı, faşist ve sömürgeci fikirlerden bir kopuştur ve onları unutmaya yöntemidir. Bu kitap, Avrupa bütünleşmesinin dinamiklerini ve onu doğuran mantığı gün ışığına çıkarmaktadır.

Fransız hükümeti, 2004 yılında, dine ait "çarpıcı simgeler" in devlet okullarında kullanımına dair bir yasak koydu. Yasak herkese yönelik olsa bile, Müslüman kızların kullandığı başörtüsünü hedefliyordu. Toplumsal cinsiyet araştırmalarının öncüsü Joan Wallach Scott, yasanın ardındaki ırkçılığın uzun tarihinin yanı sıra

Müslümanların asimilasyonuna yönelik ideolojik engelleri de incelemektedir. Scott, yasanın dinî ve etnik farklılıkları uzlaştırmak yerine, bilakis söz konusu farklılıkları daha da keskinleştirdiğini belirtmektedir. Homojenlik hususundaki diretmenin Fransa veya genel olarak Batı için artık mümkün olmadığını göstermekte ve bunun "medeniyetler çatışması" denilen gerilimlerin kökenini oluşturduğunu öne sürmektedir. *Örtünmenin Siyaseti* farklılıklarımızı ortak bir zeminde inşa eden, farklılıkları kuşatan, onları baskılamayan, toplumsal uyum için onları tanıyan yeni bir toplumsal vizyon çağrısı yapıyor.

İLETİŞİM**BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ**

bupress@boun.edu.tr Telefon/Faks: 0212 257 87 27
www.bupress.org

SİPARİŞ

www.pandora.com.tr Telefon/Faks: 0212 230 09 62-63
www.bupress.org
www.idefix.com
www.prefix.com.tr

NOEL BABA CİNAYETİ

“Edebiyattan sürekli ‘orijinallik’ beklenmemeli. Klişeler ve kalıplar –iyi bir hikayede– yerli yerinde kullanıldığı takdirde hiç de rahatsız edici olmuyor.

Detektiflerin merceğinden İzlanda toplumunun röntgenini çekiyor Indridason; kuşak çatışması, baba-oğul ilişkileri, aile içi şiddet, kırdan kente göç, yoksullaşma, madde bağımlılığındaki artış, fuhuş, çocuk tacizleri...

Arnaldur Indridason'un *Sesler* romanı, bir Noel arifesinde işlenen cinayet etrafında kurgulanmış güzel bir polisiye. Polisliyelerin -olmazsa olmaz- bütün kalıplarını yerli yerinde kullanması kadar polisliyelerin sıklıkla ıskaladığı bireysel dramalara da dokunan Indridason, ülkesinin karanlık ve soğuk atmosferini çok iyi yansıtıyor; doğrusunu söylemek gerekirse *Sesler* romanıyla ilgilenmemin en önemli nedeni de bu oldu. Çünkü *Sesler*, Türkçede örneğine pek az rastladığımız İzlanda edebiyatını temsil ediyor.

İzlanda, Avrupa'nın kıyısında yer alan, dört yüz bine bile ulaşmayan nüfusuyla küçücük bir ülke olmasına karşın, 'kitap nüfusu' bir hayli kalabalık. Yılda kişi başına düşen sekiz kitapla toplamda 2,5 milyona ulaşan satış adeti, İzlanda'nın edebiyat yanının güçlü olduğunun kanıtı. Nitekim kitabevlerinin geç saatlere kadar açık tutulduğu, şiir geleneğinin hala canlı kaldığı İzlanda, 2011 Frankfurt Kitap Fuarı'nda 'Küçük ada, büyük öyküler' sloganıyla ağırlanmıştı. Aynı yıl başkentleri Reykjavik de -edebiyatın şehir ve

sehirliilerin hayatında oynadığı merkezi rol nedeniyle- Unesco tarafından Edebiyat Şehri ilan edilmişti. Bu gelişmelere rağmen İzlanda edebiyatı -özellikle dil bariyeri nedeniyle- dış dünyaya fazla açılmıyor. Türkçeye yapılmış çeviriler de çok az. Yakın zamana kadar 1955 yılı Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Halldór Laxness'in *Salka Valka*'sı dışında İzlanda edebiyatından bir başka kitapla karşılaşmamıştım. Tesadüfe bakın ki, 2005 yılında okuduğum ikinci İzlanda romanı olan *Sırlar Şehri* de yine Indridason'a aitti. İzlanda edebiyatından Türkçeye çevrilen -bildiğim- son roman ise, Sjón'un *Mavi Tilki*'si. Umarım Indridason'un serisi bir çekim yaratır ve İzlanda edebiyatının çağdaş yazarlarıyla daha sık karşılaşırız. Ve umarım *Reykjavik Cinayetleri* de bir dahaki sefere doğru bir sıralama izler; çünkü 2005 yılındaki ilk çeviri -*Sırlar Şehri*- serinin üçüncü kitabıydı aslında; *Sesler*'se altıncı kitap. Her ne kadar serinin içindeki her kitabın bağımsız bir hikayesi olsa da, *Reykjavik Cinayetleri* Detektif Erlendur'un hayatı etrafında kurgulanan bir

bütünlüğe sahip. Daha önce de sözünü etmiştim; İskandinav polisiyelerinde gerilim ve muamma kadar insani dramların da önemli bir ağırlığı var. İşte bu nedenle *Reykjavík Cinayetleri*'nin doğru bir sıralamayla çevrilmesi, okuyucunun seriyle kuracağı ilişki açısından önemlidir.

'YALNIZ KOVBOY' KLİŞESİ

İzlanda gibi küçük ve sakin bir ülke, suç ve cinayet romanları yazmak için zengin bir ilham kaynağı sayılmaz. Diğer İskandinav ülkeleri için de geçerli bu söylediğim. Buna rağmen İskandinav polisiyeleri -üstelik gözlerini bilhassa kendi toplumlarına çevirdikleri halde- inandırıcılıklarını koruyor ve yayımlandıkları bütün ülkelerde okuyucu buluyorlar. Bu durum, "ben İzlandalı bir perspektiften İzlandalı okuyucu için yazıyorum," diyen Indridason'u bile şaşırtmış. Oysa İskandinav polisiyelerinin başarısı tam da buradan; yerelle kurdukları sahici ilişkiden kaynaklanıyor. 'Heyecan verici' cinayetlerin/suçların seyrek işlendiği bir coğrafyada hayali gerilimler üretmeye çalışmıyor, bunun yerine suçtan ziyade insani ve toplumu araştırıyorlar. Unutmamak gerekir ki suç kurgusu, suçtan çok daha derin meselelere açılma potansiyeli taşır. Indridason roman kişilerinin insani yanlarını gözeten, suçun ardındaki nedenleri tarihsel/toplumsal bir perspektifle didikleyen bir yazar olarak bu potansiyelden bolca yararlanmış. Özellikle de detektif Erlendur Sveinsson tiplemesini yaratırken...

İskandinav polisiyelerinin başarısı, yerelle kurdukları sahici ilişkiden kaynaklanıyor.

Açıkçası böyle bir tip yaratmak için bolca esin kaynağı var İskandinav polisiye geleneğinde. Mesela Kuzey polisiyelerini başlatan efsanevi İsveçli ikili Maj Sjöwall-Per Wahlöo'nün Martin Beck'i, Henning Mankell'in Kurt Wallander'i, Karin Fossum'un Müfettiş Sejer'i, Ake Edwardson'un Erik Winter'i... Hepsi de gündelik hayatı sürdürmekte zorlanan, meslektaşlarıyla bile iletişim kurmakta zorlanan, melankolik ve 'yalnız kovboylar'... Avrupa polisiyelerinde, Amerikan özel detektiflerinde de sıkça rastladığımız bu kişilik özellikleriyle Erlendur'u biraz 'klişe' buldum. Ancak edebiyattan sürekli 'orijinallik' beklenmemeli; klişeler ve kalıplar -iyi bir hikayede- yerli yerinde kullanıldığı takdirde hiç de rahatsız edici olmuyor.

Erlendur Sveinsson 50'li yaşlarında. Yukarıda saydığım bütün kişilik özelliklerine sahip. Ayrıca, yıllardır görmediği uyuşturucu bağımlısı kızıyla yeni bir sayfa açmak, deyim yerindeyse 'günah çıkarmak' gayreti içinde. Yalnız gecelerini şiir kitapları ve saga'lar okuyarak geçiren, rüyalarından çocukluğuna ait kabuslarla

uyan, ekonomik krizle toplumsal çöküntü ve suç arasındaki ilişkiyi tiksinererek izleyen Erlendur, bu kez bir otelde tam da Noel arifesinde işlenen cinayeti aydınlatmaya çalışacak. Öldürülen kişi, otelin kadrolu Noel Baba'sı Gulli. Soruşturma ilerledikçe Gulli'nin çok eskiden bir koroda çocuk yıldız olduğu, yaptığı plakların şimdilerde koleksiyoncular tarafından rağbet bulduğu anlaşılır. Aynı sıralarda Erlendur'un yardımcısı Elinborg çok kötü dövülmüş bir çocukla ilgili başka bir soruşturma da yürütmektedir.

Yüzeyde cinayetin, derinlerde İzlanda'nın sorgulandığı soruşturmalarla *Ses/er*, aksiyonu yüksek, hızlı ve kanlı polisiyelerden, gözü dönmüş seri katillerden hoşlanan okuyuculara hitap eden türde bir roman değil. Indridason insan odaklı gerilimini ağır ağır ama ustalıklarla tırmandırmış. Her iki vakanın dramatik yanı ve psikolojik tahlilleri kriminal yanından çok daha yoğun. Soruşturmalar derinleştikçe detektiflerin merceğinden İzlanda toplumunun röntgenini çekiyor Indridason; kuşak çatışması, baba-oğul ilişkileri, aile içi şiddet, kırdan kente göç, yoksullaşma, madde bağımlılığındaki artış, fuhuş, çocuk tacizleri...

Erlendur cinayeti çözmek için kişilerin geçmişlerine eğilirken kendi geçmişi de her an yanı başında. Polisiyelerde pek rastlanılmayan 'flash-back'lerle okuyucuyu detektifin çocukluğuna götüren yazar, Erlendur'un belleğinde dolaşırken hikayesinin edebi ve dramatik yoğunluğunu artırma fırsatını da kaçırmamış. Kısacası *Ses/er*, geleneksel İzlanda saga'larının hüznü sesini İzlanda edebiyatının modern zamanlarına taşıyor.

SES/ER

Arnaldur Indridason

Doğan Kitap

Çeviren: Sıla Okur

Indridason, ülkesinin karanlık ve soğuk atmosferini çok iyi yansıtıyor.

BEDENİMDE CANIMSIN, DAMARIMDA KANIMSIN, TAPILACAK KADINSIN

“Yıldız

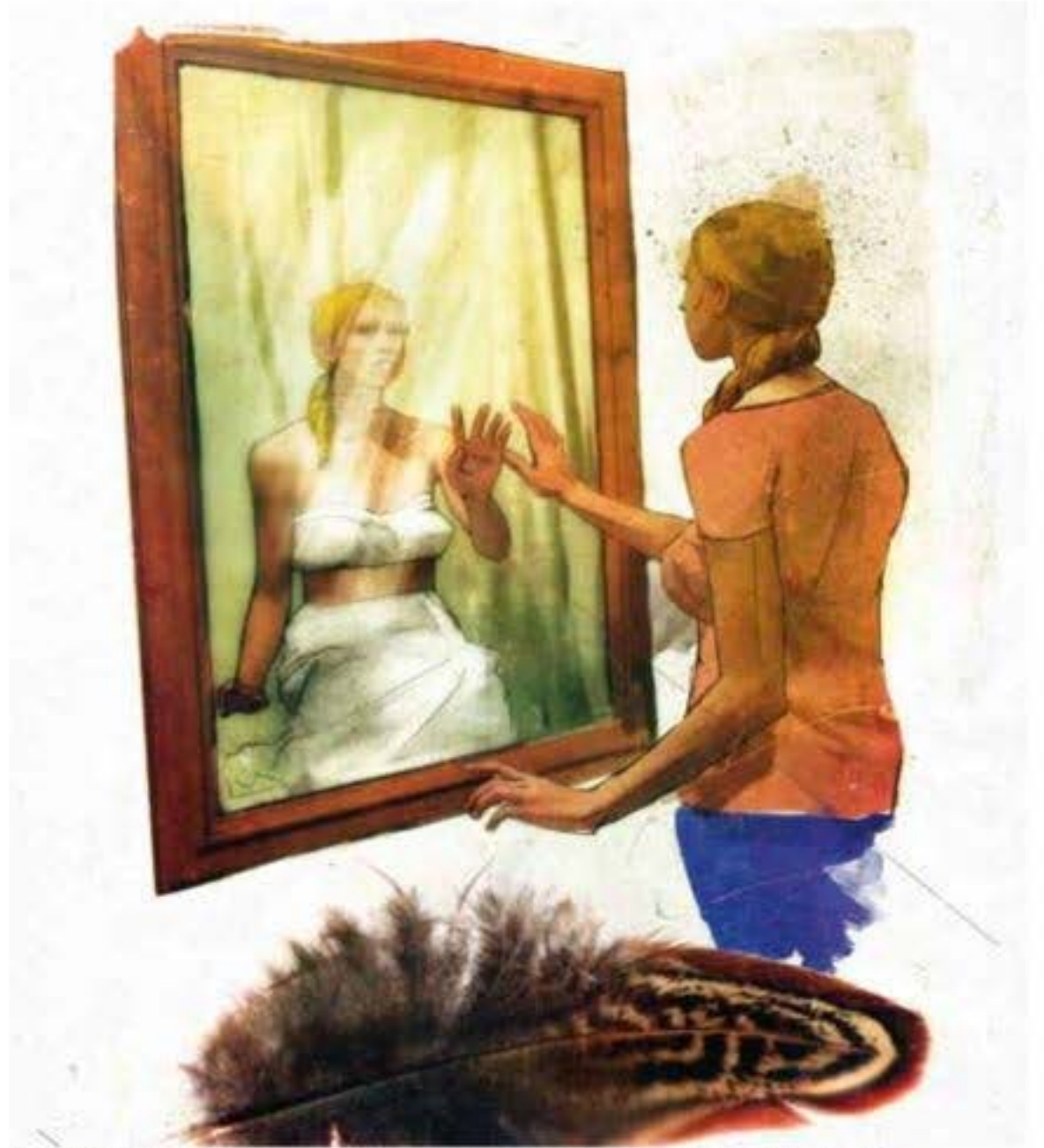
Yaralanması, ‘en ince

ayrıntısına kadar

öğrendik’ zannedilen

‘yıldızların hayatı’

klişelerinden bir geçit gibi.

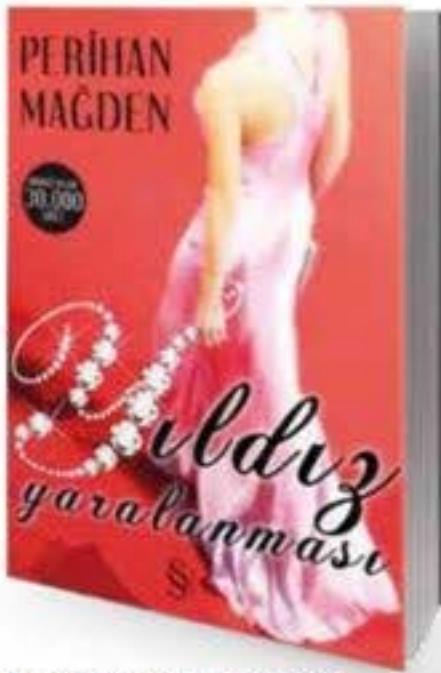
Yıldız'ı yıldız yapan meşhur mimiklerin her biri dergilerde, gazetelerde, yüzlerce kez sergilenmiş, hayranları tarafından ezberlenmişti. (Görsel çalışma: Ethem Onur Bilgiç)

İlkokul dördüncü sınıfta okul gezisiyle Dolmabahçe Sarayı'na gitmiştik. Gürültücü grubumuzun başındaki -tenini göstermeyen- ten rengi çoraplardan giymiş tıknaz rehber teyze, ezbere bildiği satırları çoğumuzun ilgisizliğine aldırmaksızın sıralıyordu. Gezmekten yorulduğumuz koca sarayda tonla kapısı kapalı oda vardı. Üstelik ziyarete açık odalarda da ancak bir yere kadar ilerleyebiliyor, mobilyalara yaklaşıncaya, ‘sadece gözlerle evladım’lanıyorduk. O sırada bir temizlik görevlisinin destursuz her yerde dolandığını fark ettim. Bizim ulaşamadığımız köşe bucağa ayak basıyor, istediği odaya dalıveriyordu. Neyin heyecanıdır bilmem, bir anda bunun harika bir iş olduğunu düşündüm. Bu sarayda temizlikçi olarak işe girsem her kilidi açabilir, her depoyu karıştırıp her sırrı öğrenebilirdim. Hatta geceleri kimselerin ruhu duymadan, boyu o zamanki boyuma tam uygun o küçük yataklarda uyuyabilirdim bile!

Saraya dair bir takıntım filan yoktu halbuki, ‘bak bu çocuğun o zamandan tarihçi olacağı belliymiş’ gibi yakıştırmalar yapmak da abes. Bence esas mesele,

vapura her binişimizde hayran hayran dışarıdan baktığım güzelliğin bu sefer içinde olmanın verdiği coşkuydu. *Yıldız Yaralanması*’ndaki Sun da çok büyük bir şeyin önemsiz de olsa bir parçası olmak istiyor. İçimdeki arsız mutsuz, “Böyle şeyler sadece masallarda, sonu hep mutlu biten Yeşilçam filmlerinde olur,” diye çıkışıp duruyor. Ama beceriyor işte Sun; Yıldız’ın, yıldızının hayatının parçası olmayı. Asıl hikaye zaten ondan sonra başlıyor.

Perihan Mağden’in önceki romanlarından tanıdığımız kadınlar yelpazesi kastta elbette yerlerini alıyor. Kırılgan, kusurlu oldukları kadar mükemmel, taş bebek kadınlar (anneler); akliselim, güçlü, masaya yumruğunu vuran cinsten olgun kadınlar (anneanneler) ve hayalperest, cüretkar, ağzı kalabalık, gönüllü yetim, yeniyetme kızlar. Sitare, Yıldız, Güneş, Sun; isimleri bile aynı galaksinin gezegenleri olduğunun ispatı gibi. Romandaki karakterlerin tanınmış olmaları bir yana, *Yıldız Yaralanması*, Mağden’in ustalıkla kullandığı güçlü sinematografik öğeler ve kaçınılmaz aşinalığıyla, ‘ben

YILDIZ YARALANMASI

Perihan Mağden

Everest Yayınları

bu filmi daha önce seyretmişim' hissi uyandırıyor. Bu kitabı daha önce okumuştum değil; çünkü uyandırdığı hatırlama duygusu tamamen görsel. Havuzlu malikane, şampanyayla birlikte içilen renkli haplar, köpük banyoları, güle oynaya en pahalı mağazalardan alışveriş yapmalar, sevmeye nail olamayan zengin sevgililerin abartılı hediyeleri, herkesten saklanan trajik resimler ve mektuplar, sonu şiddetle biten sinir krizleri; hepsi o kadar

iyi bildiğimiz sahneler ki! Zaten kafamızın bir yerlerinde bir ses bize ünlülerin hep ama hep böyle yaşadıklarını söylüyor. O yüzden Mağden'in çizdiği süperstar portresi şu ya da bu ünlüyü ya da genel anlamda gerçeği yansıtmak gibi bir kaygı gütmüyor. *Yıldız Yaralanması*, 'en ince ayrıntısına kadar öğrendik' zannedilen 'yıldızların hayatı' klişelerinden bir geçit gibi.

Yıldız'ın kendine amentü yaptığı şarkı sözlerini gündelik hayatında dilinden düşürmemesi, anlatılanların ancak bir pop şarkısı ağırlığında/hafifliğinde olduğunun, kasten ve hile ile böyle kurgulandığının bir belirtisi. Yıldız, kendi şarkı sözleriyle konuştuğu; Sun "İçinden harcamak yerine hazırdan kullanmış oluyor," diye düşünüyor. Halbuki Yıldız'ın içinde şarkılarındaki sözde gerçeklikten, hiç bitmeyen can sıkıntısından, bozuk plak gibi sürekli başa saran hezeyanlardan ve sahne personasından başka bir şey kalmamış ki. (Hayran olunan yıldızın içi bu kadar boşken, Yıldız'a hayran olanların içinin onunla dolu, dopdolu olması nasıl bir muammadır?!)

BABASIZ KADINLAR

Bir de her duruma uygun düşen mimikleri var yıldızımızın. Çapkınca bir soru sorarken ya da şaşkınlık numarası yaparken parmağını alt dudağının kenarına dokunduruyor, bir şeyi çok istediği vakit muhatabına hafif yaşlı gözlerini kırıştırarak bakıyor, mutlu olduğunda gamzelerini göstererek gülümsüyor. Yıldız'ı yıldız yapan meşhur mimiklerin her biri dergilerde, gazetelerde, televizyonlarda yüzlerce kez sergilenmiş; hayranları tarafından ezberlenmiş. Her biri yapanın ve izleyenin bilgisi dahilinde oynanan bir oyunun parçası da olsa, yıldız kişi, bu maskelerle en içten duygularını yansıttığı yanılsamasını yaratmayı becerebiliyor. Oysa şurası açık: Mimik denen şey, ne tek bir kişinin şahsi eseridir ne de o kişinin tekelindedir. Tamamen orijinal,

başka kimselerin bilmediği kullanmadığı bir mimik var mı ki? Bilakis, biz insanlar kültürel farklılıklar olsa da duygularımızı ifade etmek için bir mimik havuzundan suratlar seçeriz kendimize. Öğrenilmiş, ezberlenmiş, sıradan... Duygularımızı dışavurabilmek için elinde oyuncak olduğumuz, kuklası olduğumuz mimikler. Aynı Yıldız gibi...

Ne yalan söyleyeyim, bu hikayeyi bildiğimden emindim. Romanı izlediğim bir filme benzetmek için 'Google' ne veriyse uğraştım. Biraz *Rebecca*'yı andırıyordu sanki. Yıldız hayattaydı tabii ama biz faniler gibi değildi o, yüce bir varlık gibi her yerde, herkesin kalbindeydi. Sun da her şeyiyle ona benziyordu ve bu benzerlik başına dert açacak gibiydi. *Mulholland Drive*'ı da hatırlamadan edemiyordum. Gitgide birbirine benzeyen iki güzel kadın; aralarındaki bazen cinselliği andıran bir çekim ve gerginlik hali. Bir Hitchcock filmine de benzetecek gibiydim sanki ama hangisi? Çocukluğuma gidip Filiz Akın'ın ya da Türkan Şoray'ın hem anneyi hem kızını oynadığı filmleri hatırlıyordum. Sanki babaları yokmuş gibi -ki Mağden'in romanında da bir baba yok, sadece anneler ve kızları- ya da çocuklar sadece annelerinin olurmuş gibi annesinin kopyası genç kadınlar, aynı beden içinde yeniden yaşanan birbirinin aynı kaderler... Hayır, *Yıldız Yaralanması* bunların hiçbirisi değil ama bir yandan da hepsi. Murathan Mungan'ın aşk tarifi gibi, 'hem tanıdık hem yepyeni'. Kitabın mucizesi de bu galiba, popüler kültürün her yanına sinmiş ikonlar, masallar, kahramanlar, markalar, hikayeler, imajlar, şarkılar, hepsi aynı sahnede bir arada. Otuz iki kısım tekmili birden hafızamıza yer etmeden bir güzel yerleşmiş pop pop pop!

Gitgide birbirine benzeyen iki güzel kadının arasındaki gerginlik ve çekim hali *Mulholland Çıkma*zı'nı da hatırlatıyor. (Görsel çalışma: Veronica Fish)

BU DEĞİL, BEN FARKLI BİR ŞEY İSTİYORUM

“Yaptım oldu”
deyip şehrin içine ederek
banka hesaplarını
dolduranların olduğu
bir yerde nasıl hayal
kurulur? Ya da ancak
hayal mi kurulur?

Ağaoğlu, 3 ağaç kestiğini kanıtlasınlar, Taksim'de etek giyer gezerim, demişti.

Kahramanımız mutsuz ve düşüncelidir. Kimse onu anlamıyordu. Bir gün dayanamayıp isyan eder: "Bu değil. Bu değil. Ben farklı bir şey istiyorum, bu da değil. Bunları herkes yapıyor. Bu sıradan. Beni anlamıyorsunuz!"

Canlılar dünyasında kimsenin anlamadığı kahramanımız, "Ben daha farklı bir şeyler istiyorum. Daha güzel, çağ atlatacak bir şey istiyorum. İnsanların daha mutlu yaşayabileceği farklı bir şey istiyorum," diyerek yüzlerce kattan ulaşan binalara uzun uzun bakar. Kendini atsa da kurtulsa, dersiniz. Çektiği dert, dert değildir çünkü. Dünyanın orta yerinde çaresiz ve yalnızdır... Ama bir şey olur. Ne olduğunu biz faniler bilemeyiz. Birdenbire kahramanımızın yanakları al al olur sevinçten ve "Moda ve sanatın 365 gün içinde olacaksınız," diye haykırır altın kaplama saatini gözümüne soka soka. Sonra da kendini bir atın üstünde bulur. "Evinizin hemen yanında böyle bir orman olsun istemez misiniz? İşte orman! Hayal ettim ve yaptım. Gurur duyuyorum. Tarih hayal edenleri değil, gerçekleştirenleri yazar," der.

Uzaklara umutsuzca bakan, kimsenin anlamadığı; çağ atlamak isteyen ve insanların mutlu olması için elinden geleni ardına koymayıp, son kalan ormanın içinde, at üstünde kendini heba eden bu yalnız adamın hali ne olacaktır?

"Ben şeffaf bir adamım, bağırsağımdaki bok bile görünür," diyen Ali Ağaoğlu'nun hayali İstanbul Maslak'taki 320 bin ağacı kesmek, yerine de toplamda 320 kattan oluşan kuleler yapmış meğer. Gerçi kendisi, "Eğer 3 ağaç kestiğini kanıtlasınlar, Taksim'de etek giyer gezerim," dedi. Ağaoğlu'nu etekle hayal ederken hiç zorlanmıyorum. Hem de bir atın üstünde... André Breton, "Bir atın bir domatesin üstünde dörtnala kalktığını hayal edemeyen, salağın tekidir," der. Ben

şahsen Breton'ın dediği domates üzerinde duran bir atın da üzerinde, Ağaoğlu'nu etekle hayal edebiliyorum. Hatta benim hayalimde bir de helikopter uçuyor ve domatesin tam üstüne 10 bin kırmızı gülün yolunmuş 150 bin yaprağını boca ediyor. E hayal işte. Bu ay listeyi yaparken anahtar kelimelerim; *bok, zenginlik, mutluluk, hayal, ağaç ve İstanbul* oldu.

ALİ AĞAOĞLU İÇİN OKUMA LİSTESİ

- *Çivisi Çıkmış Boklu Dünyanın Azgın Pompacıları* - Mykle Hansen
- *Zenginler Dünyamızı Nasıl Mahvediyor* - Hervé Kempf
- *İstanbul'da "Soylulaştırma": Eski Kentin Yeni Sahipleri* - David Behar
- *Mutluluk Sanatı* - 14. Kutsal Dalai Lama
- *Hayal Avcılığı* - Paul Levesque ve Art McNeil
- *Çizmeyi Öğrenelim: Ağaçlar ve Ormanlar* - Mark Bergin

Bu sefer listeyi verdikten sonra da çenemi tutamayacağım. Evet, genelde bu okuma listeleriyle söz konusu durumla hep dalga geçtik. Şimdi biraz farklı. Dalga bile geçemiyorum. Yazarken arada sinirden gülüyorum. İstanbul'u babasının çiftliği gibi satanlar, arazileri, sit alanlarını nüfuzlu tanıdıklarına peşkeş çekenler, "yaptım oldu" deyip şehrin içine ederek banka hesaplarını dolduranların olduğu bir yerde nasıl hayal kurulur? Ya da ancak hayal mi kurulur?

Ve Günler Yürümeye Başladı
Eduardo Galeano
Türkçesi: Süleyman Doğru

1 Ocak'tan 31 Aralık'a her güne bir bir masal değil, her güne bir gerçek. Eduardo Galeano kadın, erkek, iktidar, yerliler, ırkçılık, emperyalizm, kültürler, daldan dala atlayarak; değinilmedik konu, ulaşılmadık coğrafya, çoğaltılmadık ses bırakmıyor. Fazladan tek bir sözcük bile kullanmayarak her şeyin özüne inmeye çalışıyor: konunun, insanın, sözcüğün, tarihin... Ve "dünyanın vicdanı" yakıştırmasını ne kadar hak ettiğini bir kez daha kanıtıyor.

Sert Çocuklara Sert Oyuncaklar
Will Self
Türkçesi: Süha Sertabiboğlu

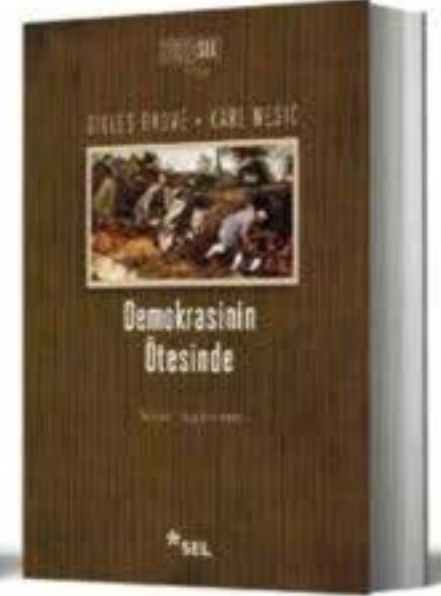
Self'in kara mizahı, liberal hümanizmin ve modern hayatın "kutsal inekleri" konusunda çok acımasız. Öyküleri, yazarın dil zenginliğinin, düş gücünün, keskin gözlem yeteneğinin ve sıradışı betimlemelerinin örneklerini sunuyor. Tartışılmaz inançlarınız ya da gizli önyargılarınız ne olursa olsun, sizi telaşa düşürecek, hayran bırakacak, kahkahayla güldürecek bir kitap.

Şiir ve Cinayet
Salâh Bırsel
Betimleme ustası, dil cambazı ve sözcük üreticisi Salâh Bırsel'in 1001 Gece Denemeleri devam ediyor. Şiir ve Cinayet'te Türk ve Dünya Edebiyatından eserler üzerine yazdıklarıyla denemedeki ustalığını konuşturuyor ve sevdiği gibi "başladığı yerde değil başlamadığı yerde" bitiriyor.

666
Küçük İskender
Akla gelen her kötü düşünceyi zararlı sanmamalı; bazen kötü düşünmek hayat, ilişki, ülke, gezegen kurtarır. Şeytanın dürttüğü yer bir yol ayrımıdır. O noktada gülümsemeli ve silah, kalp, öç son kez kontrol edilmeli. Tek ortak ana dil, ruhtur. Küçük İskender'den vahşet, şehvet, romantizm, alay, aşağılama, cezaya teşvik, suç arşivi içeren pis bir kitap daha...

Demokrasinin Ötesinde
Gilles Dauve - Karl Nesic
Türkçesi: İhya Kahraman
Muhafazakârın, cumhuriyetçinin, milliyetçinin ve dahi sosyalistin "demokrat" olduğu günümüzde yazarlar, her tür eleştiriden muaf olan demokrasinin, kapitalizmle uzlaşmak ve siyasal iktidarı mutlaklaştırmak olduğunu sergilerken solun demokrasi kavramına dört elle sarılmasının ve "demokrat" kimliğinin açmazlarını sorguluyor.

***SEL**
YAYINCILIK